



Brussel, 24.5.2023
COM(2023) 279 final

2023/0167 (COD)

Voorstel voor een

RICHTLIJN VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD

tot wijziging van de Richtlijnen (EU) 2009/65/EG, 2009/138/EG, 2011/61/EU, 2014/65/EU en (EU) 2016/97 wat de Unieregels inzake de bescherming van retailbeleggers betreft

(Voor de EER relevante tekst)

{SEC(2023) 330 final} - {SWD(2023) 278 final} - {SWD(2023) 279 final}

TOELICHTING

1. ACHTERGROND VAN HET VOORSTEL

• **Motivering en doel van het voorstel**

Overeenkomstig het streven van de Europese Commissie naar “een economie die werkt voor de mensen” en zoals aangekondigd in het werkprogramma voor 2023, wil de Commissie waarborgen dat het rechtskader voor retailbeleggingen consumenten voldoende weerbaar maakt, betere en eerlijkere marktresultaten bevordert en uiteindelijk tot de omstandigheden leidt die noodzakelijk zijn om het aandeel van retailbeleggers op de kapitaalmarkten te vergroten.

In haar nieuwe actieplan kapitaalmarktenunie van september 2020¹ kondigde de Commissie haar voornemen aan om een strategie voor retailbeleggingen in Europa te presenteren, die ervoor moet zorgen dat retailbeleggers ten volle profijt kunnen trekken van kapitaalmarkten en daarbij worden gesteund door samenhangende regels in alle rechtsinstrumenten.

De hoofddoelstelling van de kapitaalmarktenunie (KMU) is ervoor te zorgen dat consumenten ten volle profijt kunnen trekken van de beleggingskansen die kapitaalmarkten bieden. Hoewel hun aandeel op kapitaalmarkten vanwege verschillen in historische en sociaaleconomische omstandigheden per lidstaat sterk verschilt, moeten retailbeleggers betere beleggingsrendementen kunnen behalen dan thans het geval is wanneer zij actief zijn op de kapitaalmarkten in de EU.

De medewetgevers onderschrijven dit doel:

- Op 3 december 2020 riep de Raad de Commissie in de Conclusies van de Raad over het actieplan van de Commissie voor de kapitaalmarktenunie² op om een aanvang te maken met de uitvoering van die delen van het actieplan die beleggingsactiviteiten moeten stimuleren, met name van retailbeleggers in de EU, en tegelijkertijd een hoog beschermingsniveau van consumenten en beleggers te waarborgen.
- Op 8 oktober 2020 heeft het Europees Parlement een resolutie aangenomen over de verdere ontwikkeling van de kapitaalmarktenunie³. In die resolutie werden de maatregelen ter vergroting van het aandeel retailbeleggers op de kapitaalmarkten grotendeels onderschreven. In de resolutie werd benadrukt dat het aandeel van retailbeleggers alleen kan worden vergroot als de beleggingscultuur verandert, en dat die verandering alleen zal plaatsvinden als retailbeleggers ervan overtuigd raken dat beleggen op kapitaalmarkten aantrekkelijk is en dat de risico's die zij daarbij lopen aanvaardbaar en duidelijk afgekaderd zijn.

De Commissie vreest dat de kapitaalmarkten niet voldoende voorzien in de financieringsbehoeften op lange termijn van EU-burgers, die vaak te sterk afhankelijk zijn van spaarproducten met een laag rendement. De Commissie heeft vastgesteld dat retailbeleggers in dit proces een aantal belangrijke problemen tegenkomen die hun vermogen om ten volle profijt te trekken van de kapitaalmarkten beperken: 1) retailbeleggers hebben moeite toegang

¹ https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/growth-and-investment/capital-markets-union/capital-markets-union-2020-action-plan_en

² <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-12898-2020-REV-1/nl/pdf>

³ https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2020-0266_NL.html

te krijgen tot relevante, vergelijkbare en gemakkelijk te begrijpen informatie over beleggingsproducten om hen te helpen weloverwogen beleggingskeuzes te maken; 2) retailbeleggers lopen een steeds groter risico om op ongepaste wijze te worden beïnvloed door onrealistische marketinginformatie via digitale kanalen en misleidende marketingpraktijken; 3) er zijn tekortkomingen in de manier waarop producten worden ontwikkeld en gedistribueerd, die verband houden met eventuele belangenconflicten die voortvloeien uit de betaling van inducements tussen ontwikkelaars en distributeurs, en 4) sommige beleggingsproducten brengen ongerechtvaardigd hoge kosten met zich mee en zijn bijgevolg niet altijd kosteneffectief voor de retailbelegger. Verschillen in de wijze waarop de regels in de verschillende rechtsinstrumenten zijn opgesteld, kunnen beleggers ook in verwarring brengen en resulteren in uiteenlopende niveaus van beleggersbescherming.

Deze problemen ondermijnen het vertrouwen van retailbeleggers in de kapitaalmarkten. Volgens een recente Eurobarometer-enquête⁴ heeft slechts 38 % van de consumenten er vertrouwen in dat het beleggingsadvies dat zij van financiële tussenpersonen krijgen, in de eerste plaats in hun belang is. Gebrek aan vertrouwen is een van de redenen die bijdragen tot een lagere participatie van de retailbeleggers en belemmert het groeipotentieel van deze markt⁵.

Tegelijkertijd is de financiële geletterdheid in de Europese Unie te laag. Voor te veel mensen kan het financiële systeem complex en ondoordringbaar lijken. Mensen hebben vaak niet het vertrouwen, de kennis en de vaardigheden om hun dagelijkse financiën te beheren en om belangrijke financiële beslissingen te nemen, zoals sparen voor de aankoop van een woning of in voorbereiding op hun pensioen. Een laag niveau van financiële geletterdheid kan van invloed zijn op het persoonlijke en financiële welzijn van een individu, met name voor kwetsbare groepen in de samenleving. Het vergroten van de financiële geletterdheid is daarom een van de belangrijkste prioriteiten van de Commissie⁶ geworden en is des te belangrijker gezien de voortdurende digitalisering van het geldwezen. Financiële scholing⁷ moet beter worden afgestemd op de uiteenlopende behoeften van verschillende groepen burgers. Centraal hierbij staat het versterken van de positie van individuen, zodat zij inzicht krijgen in de voordelen en risico's van beleggen en het advies dat ze krijgen, zodat zij financiële beslissingen kunnen nemen die in hun eigen belang zijn. Dit betekent niet dat kan worden verwacht dat mensen experts worden op het gebied van financiële dienstverlening, maar wel dat zij over de nodige kennis en informatie en het nodige vertrouwen beschikken om beslissingen te nemen om aan hun financiële behoeften te voldoen.

⁴ Eurobarometer-enquête over het niveau van financiële geletterdheid in de EU, 2023. De relevante vraag is vraag 12: “Hoe zeker bent u ervan dat het beleggingsadvies dat u krijgt van uw bank/verzekeraar/financieel adviseur in de eerste plaats in uw belang is?”

⁵ Eurobarometer-enquête over financiële diensten en producten voor retailbeleggers, oktober 2022. Andere factoren die van invloed zijn, zijn het gebrek aan financiële middelen, bezorgdheid over de risico's, onzekerheid over de potentiële opbrengsten, onvoldoende inzicht/complexiteit en de voorkeur om het geld elders te beleggen.

⁶ Het is vermeldenswaard dat ook de oprichtingsverordeningen van de Europese toezichthoudende autoriteiten een opdracht bevatten om de initiatieven van de bevoegde autoriteiten op het vlak van financiële geletterdheid en educatieve initiatieven te evalueren en te coördineren (artikel 9, lid 1, punt b), van de drie oprichtingsverordeningen).

⁷ In deze context verwijst “financiële scholing” naar het formele of informele proces waardoor individuen financiële geletterdheid verwerven (het resultaat).

Als gekeken wordt naar de algemene economische context waarin de maatregelen in deze strategie worden beoordeeld, dan wordt de EU-markt voor retailbeleggingen nog steeds gekenmerkt door een lage participatiegraad ten opzichte van vergelijkbare markten. In 2021 werd ongeveer 17 % van het vermogen van huishoudens in de 27 EU-landen belegd in effecten (beursgenoteerde aandelen, obligaties, beleggingsfondsen en financiële derivaten). Ter vergelijking: huishoudens in de Verenigde Staten belegden ongeveer 43 % van hun vermogen in effecten⁸.

De EU-strategie voor retailbeleggingen heeft tot doel het wetgevingskader te versterken om ervoor te zorgen dat retailbeleggers 1) in staat worden gesteld beter geïnformeerde beleggingsbeslissingen te nemen die beter aansluiten bij hun behoeften en doelstellingen, en 2) op de interne markt voldoende worden beschermd door een samenhangend regelgevingskader. Dit zal het vertrouwen vergroten, de afstand tussen burgers en kapitaalmarkten verkleinen en de participatie van retailbeleggers vergroten.

De EU-strategie voor retailbeleggingen behandelt een breed scala van kwesties waar retailbeleggers gedurende het proces mee worden geconfronteerd, waaronder financiële geletterdheid, categorisering van cliënten, regels inzake informatieverschaffing en marketing, regels inzake geschiktheid en passendheid, regels inzake advies, ook ten aanzien van inducements, en regels inzake productgovernance. Er wordt een verbeterd kader voorgesteld om de transparantie verder te verbeteren, met name wat de kosten betreft; aangescherpte regels tegen misleidende publicitaire mededelingen; regels om te zorgen voor onpartijdig advies van hoge kwaliteit, en regels om ervoor te zorgen dat producten die aan retailbeleggers worden verstrekt, uitzicht bieden op een goede kosteneffectiviteit. Het doel is te zorgen voor een gemoderniseerd en, voor zover mogelijk, vereenvoudigd kader voor retailbeleggingen dat is afgestemd tussen en coherent is in de verschillende sectoren. De EU-strategie voor retailbeleggingen is erop gericht ervoor te zorgen dat rekening wordt gehouden met de belangen van retailbeleggers, maar de EU-strategie voor retailbeleggingen komt ook tegemoet aan specifieke punten van zorg van de sector, met name door inconsistenties en overlappingsen van informatievereisten weg te nemen en door de bepalingen inzake verplichte informatieverschaffing aan te passen zodat de informatie geschikt is voor digitaal gebruik.

- **Verenigbaarheid met bestaande bepalingen op het beleidsterrein**

Dit voorstel volgt op actie 8 van het nieuwe actieplan voor de kapitaalmarktenunie van september 2020, dat gericht is op het opbouwen van het vertrouwen van retailbeleggers in de kapitaalmarkten.

Het voorstel deelt de doelstellingen van de bestaande wetgeving inzake de bescherming van retailbeleggers op EU-niveau, die bestaat uit de richtlijn markten voor financiële instrumenten (hierna “de MiFID”⁹) en de richtlijn verzekeringsdistributie (hierna “de IDD”¹⁰), aangezien hiermee wordt gestreefd naar een voldoende mate van beleggersbescherming en ook naar

⁸ Gebaseerd op de sectorale nationale rekeningen van Eurostat (internationale samenwerking op het gebied van gegevens, NAID_10). Als vorderingen tegen verzekeraars en pensioenaanspraken zouden worden meegerekend, zouden de cijfers veranderen naar 46 % voor de EU en 72 % voor de Verenigde Staten (zie punt 1.1 van de effectbeoordeling).

⁹ Richtlijn 2014/65/EU van het Europees Parlement en de Raad van 15 mei 2014 betreffende markten voor financiële instrumenten en tot wijziging van Richtlijn 2002/92/EG en Richtlijn 2011/61/EU.

¹⁰ Richtlijn (EU) 2016/97 van het Europees Parlement en de Raad van 20 januari 2016 betreffende verzekeringsdistributie (herschikking).

billijkheid, integriteit en efficiëntie bij het verstrekken van beleggingsdiensten en verzekeringsgebaseerde beleggingsdiensten aan retailbeleggers. Bovendien is het voorstel in overeenstemming met het regelboek dat van toepassing is op beleggingsdiensten en verzekeringsgebaseerde beleggingsdiensten, evenals op beleggingsfondsen en hun beheerders (waaronder, naast de MiFID en de IDD, ook de tweede solvabiliteitsrichtlijn (hierna “de Solvabiliteit II-richtlijn”¹¹), de richtlijn instellingen voor collectieve belegging in effecten (hierna “de icbe-richtlijn”¹²) en de richtlijn beheerders van alternatieve beleggingsinstellingen (hierna “de abi-beheerdersrichtlijn”¹³)).

Dit voorstel is vastgesteld als onderdeel van een pakket, samen met een tweede wetgevingsvoorstel (COM(2023) 278) tot wijziging van de verordening over essentiële-informatiedocumenten voor verpakte retailbeleggingsproducten en verzekeringsgebaseerde beleggingsproducten (PRIIP’s)¹⁴. De wijzigingsverordening vormt een volledige aanvulling op deze omnibusrichtlijn, aangezien zij tot doel heeft het rechtskader voor PRIIP’s te verbeteren door de informatieverschaffing aan te passen aan de digitale omgeving en de veranderende behoeften van retailbeleggers, met name op het gebied van duurzaamheid, en door meer duidelijkheid te verschaffen over het toepassingsgebied van PRIIP’s met betrekking tot bedrijfsobligaties met bepalingen inzake vervroegde aflossing en direct ingaande lijfrenten. Sommige wijzigingen, met name met betrekking tot het gebruik van elektronische formaten, worden voorgesteld om een betere afstemming op de aanpak in het kader van de MiFID en de IDD te bewerkstelligen en om voort te bouwen op de ervaring die is opgedaan met de uitvoering van het informatiedocument voor het pan-Europese persoonlijk pensioenproduct (PEPP)¹⁵.

Een belangrijke stap om te zorgen voor consistentie en vereenvoudiging van de precontractuele informatievereisten voor alle financiële diensten werd gezet toen de Commissie haar voorstel tot wijziging van Richtlijn 2011/83/EU betreffende op afstand gesloten overeenkomsten voor financiële diensten en tot intrekking van Richtlijn 2002/65/EG vaststelde. Bijgevolg zijn de punten van zorg over overlappende en inconsistente vereisten met betrekking tot informatieverschaffing op het gebied van retailbeleggingen grotendeels weggenomen, wat heeft geresulteerd in een meer gestroomlijnd en vereenvoudigd kader.

De hieronder voorgestelde maatregelen zullen naar verwachting van de Europese Unie een nog veiligere plaats maken voor retailbeleggers, bijdragen aan het opbouwen van hun vertrouwen en hun participatie aan de kapitaalmarkten onder billijkere voorwaarden vergemakkelijken. De huidige demografische trends vereisen een betere financiële planning

¹¹ Richtlijn 2009/138/EG van het Europees Parlement en de Raad van 25 november 2009 betreffende de toegang tot en uitoefening van het verzekerings- en het herverzekeringsbedrijf (Solvabiliteit II) (herschikking).

¹² Richtlijn 2009/65/EG van het Europees Parlement en de Raad van 13 juli 2009 tot coördinatie van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen betreffende bepaalde instellingen voor collectieve belegging in effecten (icbe’s) (herschikking).

¹³ Richtlijn 2011/61/EU van het Europees Parlement en de Raad van 8 juni 2011 inzake beheerders van alternatieve beleggingsinstellingen en tot wijziging van de Richtlijnen 2003/41/EG en 2009/65/EG en van de Verordeningen (EG) nr. 1060/2009 en (EU) nr. 1095/2010.

¹⁴ Verordening (EU) nr. 1286/2014 van het Europees Parlement en de Raad van 26 november 2014 over essentiële-informatiedocumenten voor verpakte retailbeleggingsproducten en verzekeringsgebaseerde beleggingsproducten (PRIIP’s).

¹⁵ Verordening (EU) nr. 2019/1238 van het Europees Parlement en de Raad van 20 juni 2019 inzake een pan-Europees persoonlijk pensioenproduct (PEPP).

door huishoudens waarbij zij rekening houden met de verschillende fasen van hun leven. In dit verband zou een veiliger kader voor beleggingen in de kapitaalmarkten moeten helpen om retailbeleggers een breder scala van mogelijkheden te bieden. Een grotere participatie van retailbeleggers op de kapitaalmarkten kan ook helpen om de kapitaalpool te vergroten die beschikbaar is voor de marktfinanciering van economische activiteiten en om bedrijven in staat te stellen hun financieringsbronnen beter te diversifiëren. In dit verband is het voorstel in overeenstemming met een aantal wetgevende en niet-wetgevende maatregelen die de Commissie heeft genomen in het kader van haar KMU-actieplan van 2015¹⁶, de tussentijdse evaluatie van het KMU-actieplan van 2017¹⁷ en het KMU-actieplan van 2020¹⁸, gericht op het vergemakkelijken van de toegang tot financiering voor bedrijven, met name kmo's, met het oog op het ondersteunen van banen en groei in de Europese Unie.

- **Verenigbaarheid met andere beleidsterreinen van de Unie**

Aangezien de nadruk ligt op de toenemende digitalisering van beleggingsdiensten en marketing, is het voorstel afgestemd op de werkzaamheden van de Commissie op het gebied van consumentenbescherming in de context van het digitale geldwezen¹⁹. Deze werkzaamheden zijn erop gericht om ervoor te zorgen dat consumenten profijt trekken van de voordelen van digitalisering en tegelijkertijd voldoende worden beschermd tegen de risico's die daaruit voortvloeien. Een belangrijk onderdeel van de wetgeving inzake consumentenbescherming op dit gebied is de digitaal dienstenverordening²⁰, die tot doel heeft consumenten een billijkere, transparantere en verantwoordingsplichtige onlineomgeving te bieden.

Dit voorstel is ook afgestemd op de doelstellingen van toekomstige initiatieven van de Commissie om het delen van gegevens binnen de financiële dienstensector te vergemakkelijken²¹. Met het gestandaardiseerde verslag over de informatie die een bedrijf over zijn cliënt verzamelt met het oog op de beoordeling van geschiktheid en passendheid, wordt verwacht dat dit initiatief, indien de klant om dat verslag vraagt, ervoor zorgt dat de uitwisseling van gegevens en het hergebruik van dergelijke informatie door andere door de klant geselecteerde bedrijven soepeler en kosteneffectiever kan plaatsvinden. Dit zou op zijn beurt consumenten ten goede moeten komen door verbeterde, efficiëntere en innovatievere producten en diensten en zou de concurrentie moeten bevorderen door de transparantie te vergroten en de overstapkosten te verlagen.

¹⁶ Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's, Actieplan voor de opbouw van een kapitaalmarktunie (COM(2015) 468 final).

¹⁷ Mededeling van de Commissie over de tussentijdse evaluatie van het actieplan kapitaalmarktunie ({SWD(2017) 224 final} en {SWD(2017) 225 final} van 8 juni 2017).

¹⁸ Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's, Een kapitaalmarktunie ten dienste van mensen en ondernemingen — Een nieuw actieplan (COM(2020) 590 final).

¹⁹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=CELEX:52020DC0591>

²⁰ Verordening (EU) 2022/2065 van het Europees Parlement en de Raad van 19 oktober 2022 betreffende een eengemaakte markt voor digitale diensten en tot wijziging van Richtlijn 2000/31/EG (digitaal dienstenverordening).

²¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52022DC0548&qid=168665557900>

Voor de voorgestelde maatregelen op het gebied van financiële geletterdheid is ondersteuning door de Commissie beschikbaar via het instrument voor technische ondersteuning²².

2. RECHTSGRONDSLAG, SUBSIDIARITEIT EN EVENREDIGHEID

• Rechtsgrondslag

De Europese Unie beschikt over een wetgevingskader voor de bescherming van retailbeleggers, dat in de loop van tientallen jaren is ontwikkeld. Het niveau van bescherming van retailbeleggers is in de loop der jaren aanzienlijk versterkt, met name na de financiële crisis van 2008. Het huidige uitgebreide wetgevingskader bestaat uit vijf rechtsinstrumenten die tot doel hebben om — per sector — de vereisten voor de bescherming van retailbeleggers op het gebied van beleggingsdiensten, verzekeringsgebaseerde beleggingen en vermogensbeheer te harmoniseren. De richtlijnen die in dit voorstel worden gewijzigd (“de richtlijnen”) voorzien in regelgevingskaders voor:

- het verlenen van beleggingsdiensten (“MiFID”);
- het verlenen van diensten op het gebied van verzekerings- of herverzekeringsdistributie aan derden (“IDD”);
- de toegang tot en uitoefening van het verzekeringsbedrijf binnen de EU (“Solvabiliteit II”);
- de coördinatie van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen betreffende bepaalde instellingen voor collectieve belegging in effecten (“icbe’s”);
- beheerders van alternatieve beleggingsinstellingen (de “abi-beheerdersrichtlijn”).

De rechtsgrondslagen van de richtlijnen zijn artikel 53, lid 1, en, in het bijzonder in het geval van de Richtlijnen (EU) 2009/138/EG en 2016/97, artikel 62 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie. Maatregelen op het niveau van de EU overeenkomstig deze artikelen zijn vereist om de huidige regels verder af te stemmen of om in nieuwe gestandaardiseerde regels te voorzien.

• Subsidiariteit (bij niet-exclusieve bevoegdheid)

Volgens het subsidiariteitsbeginsel mag slechts op het niveau van de EU worden opgetreden als de beoogde doelstellingen niet door de lidstaten alleen kunnen worden verwezenlijkt. Reglementering van beleggingsdiensten, de levering van verzekeringsgebaseerde beleggingsproducten, regels voor icbe’s en alternatieve beleggingsfondsen en hun beheerders (abi’s) zijn al lang ingeburgerd op het niveau van de EU. Dit komt omdat alleen optreden op het niveau van de EU kan zorgen voor een gemeenschappelijk regelgevingskader dat in alle lidstaten hetzelfde niveau van bescherming van retailbeleggers garandeert, onafhankelijk van het soort beleggingsproducten of -diensten dat wordt aangeboden en met volledige eerbiediging van de vrijheid van vestiging en het vrij verrichten van diensten. In dit opzicht is dit voorstel, net als de richtlijnen die het beoogt te wijzigen, volledig in overeenstemming met het subsidiariteitsbeginsel.

²² Zie: https://reform-support.ec.europa.eu/what-we-do/financial-sector-and-access-finance_nl

- **Evenredigheid**

Dit voorstel beoogt enkele bepalingen van de richtlijnen te wijzigen, met name die betreffende de informatie die aan niet-professionele cliënten wordt verstrekt voor en na het nemen van beleggingsbeslissingen; vereisten inzake de marketing van beleggingsproducten gericht op niet-professionele cliënten; toezicht en governance met betrekking tot producten; vereisten voor het verstrekken van advies en andere distributiediensten met betrekking tot beleggingsproducten aan niet-professionele cliënten; beroepskwalificaties; en grensoverschrijdend toezicht. De wijzigingen zijn noodzakelijk en evenredig om de bescherming van retailbeleggers te versterken, waarbij rekening wordt gehouden met de belangen van marktdeelnemers en kostenefficiëntie.

- **Keuze van het instrument**

Aangezien dit voorstel tot doel heeft de bestaande Richtlijnen 2014/65/EU, 2016/97, 2009/138/EG, 2011/61/EU en (EU) 2014/91 te wijzigen, is gekozen voor een wijzigingsrichtlijn. De keuze voor één enkele wijzigingsrichtlijn is gebaseerd op de doelstelling van de EU-strategie voor retailbeleggingen om in de hele Europese Unie en voor alle beleggingsproducten en distributiekkanalen hetzelfde niveau van bescherming van retailbeleggers te bereiken. Dit kan het meest effectief worden bereikt door consistente en, waar nodig, uniforme vereisten vast te stellen voor alle relevante sectoren.

3. EVALUATIE, RAADPLEGING VAN BELANGHEBBENDEN EN EFFECTBEOORDELING

- **Evaluatie en geschiktheidscontrole van bestaande wetgeving**

De bijlage bij de begeleidende effectbeoordeling bevat een evaluatie van het wetgevingskader dat specifiek betrekking heeft op de bescherming van retailbeleggers. De belangrijkste conclusies zijn dat de kaders die van toepassing zijn op retailbeleggers in grote lijnen effectief en samenhangend zijn, blijven inspelen op behoeften en problemen, en de beoogde toegevoegde waarde bieden. In de evaluatie wordt echter ook geconcludeerd dat de beoogde doelstellingen op gebieden zoals informatieverschaffing, inducements en advies, vereisten inzake productgovernance en geschiktheidsbeoordelingen onvoldoende werden bereikt.

Ondanks de bestaande regels inzake informatieverschaffing kan informatie nog steeds complex zijn (met name met betrekking tot de kosten), of niet nuttig of relevant genoeg om retailbeleggers te ondersteunen bij het nemen van weloverwogen beslissingen. De regels voor de bescherming van beleggers met betrekking tot informatieverschaffing en publicitaire mededelingen zijn ook niet voldoende aangepast aan de nieuwe en voortdurend veranderende risico's die samenhangen met de snelle groei van digitale kanalen die diensten aanbieden.

Met betrekking tot de betaling van inducements en het verstrekken van advies zijn de bestaande waarborgen, waaronder transparantievereisten, niet voldoende om mogelijke belangenconflicten voor financiële dienstverleners aan te pakken, gezien de bestaande informatieasymmetrie tussen retailbeleggers en dergelijke dienstverleners. De mogelijke belangenconflicten als gevolg van de betaling van inducements kunnen leiden tot een productbias bij financiële adviseurs, wat tot gevolg heeft dat zij duurdere producten verkopen aan retailbeleggers, of producten die mogelijk niet in hun belang zijn.

De huidige regels inzake toezicht en governance met betrekking tot producten hebben een kader geschapen voor de manier waarop producten worden ontwikkeld en gedistribueerd. Er is echter verdere verbetering nodig om ervoor te zorgen dat retailbeleggers alleen producten

krijgen aangeboden die kosteneffectief zijn. Sommige retailbeleggingsproducten die nu op de markt zijn, brengen nog steeds ongerechtvaardigd hoge kosten met zich mee en/of bieden geen waarde voor retailbeleggers.

Tot slot is de toetsing middels geschiktheids- en passendheidsbeoordelingen over het algemeen doeltreffend en doelmatig gebleken, maar deze beoordelingen kunnen verder worden verbeterd om ervoor te zorgen dat zij op het juiste moment worden uitgevoerd (d.w.z. voordat producten worden aanbevolen), om inconsistente praktijken te voorkomen en om ervoor te zorgen dat zij zijn aangepast aan de digitale omgeving, en om rekening te houden met de behoefte van de belegger aan portefeuillediversificatie.

- **Raadpleging van belanghebbenden**

De Europese Commissie heeft verschillende raadplegingen gehouden als onderdeel van de voorbereiding van dit voorstel.

Tussen mei en augustus 2021 zijn bij een openbare raadpleging over “Een retailbeleggingsstrategie in Europa” standpunten van een brede groep belanghebbenden over verschillende aspecten van retailbeleggingen verzameld, namelijk over: precontractuele informatieverschaffing (waaronder PRIIP’s), inducements en de kwaliteit van advies, geschiktheids- en passendheidsbeoordelingen, financiële geletterdheid, de complexiteit van producten, de impact van de toegenomen digitalisering van financiële diensten, de categorisering van beleggers, rechtsmiddelen, de interventiebevoegdheden van de Europese toezichthoudende autoriteiten ten aanzien van producten, en duurzaam beleggen.

Er werden 186 reacties ontvangen van verschillende belanghebbenden, die bedrijfsverenigingen en -organisaties (59 %), consumentenorganisaties (2 %), ngo’s (5 %), overheidsinstanties (9 %), vakbonden (2 %) en burgers (19 %) vertegenwoordigden. Daarnaast heeft de Commissie verschillende aspecten van de herziening besproken tijdens verschillende bijeenkomsten van een groep deskundigen uit de lidstaten.

In het voorstel is rekening gehouden met de resultaten van de openbare raadpleging, en de Commissie heeft getracht rekening te houden met de verschillende door de betrokken partijen geuite belangen. De belangrijkste gebieden waar de respondenten ruimte zagen voor verbeteringen aan het kader, zijn onderzocht en maken deel uit van het voorstel. Deze omvatten financiële geletterdheid — wat door alle groepen belanghebbenden werd genoemd — informatieverschaffing, geschiktheids- en passendheidsbeoordelingen, en inducements en advies.

- **Bijeenbrengen en gebruik van expertise**

Na formele verzoeken om advies²³ door de Commissie op 27 juli 2021 hebben zowel ESMA als Eiopa op 29 april 2022 een advies^{24,25} uitgebracht. De adviezen van ESMA en Eiopa vormden de basis voor de effectbeoordeling van de Commissie en de ontwikkeling van dit voorstel.

In bijlage 2 bij de begeleidende effectbeoordeling zijn nog meer bronnen opgenomen die bij het opstellen van dit voorstel zijn geraadpleegd, waaronder gerichte raadplegingen van, en

²³ Zie Ares(2021)4803687 van 27.7.2021 en Ares(2021)4805409 van 27.7.2021.

²⁴ Zie ESMA35-42-1227.

²⁵ Zie EIOPA-BoS-22/244.

contacten met belanghebbenden. Ook heeft de Commissie gebruikgemaakt van uitgebreide onderzoeksliteratuur, waarvan de gegevens zijn opgenomen in de effectbeoordeling, waaronder met name een in speciale opdracht verricht onderzoek van een consortium van consultants onder leiding van Kantar, getiteld “Disclosure, inducements, and suitability rules for retail investors study” (Onderzoek naar informatieverstoring, inducements en geschiktheidsregels voor retailbeleggers) dat in 2022 werd gepubliceerd²⁶.

Bij de voorbereiding van dit voorstel is ook gebruikgemaakt van het advies van het Forum op hoog niveau over de kapitaalmarktunie (KMU) en bijdragen van de Gebruiksgroep financiële diensten (FSUG, Financial Services User Group)²⁷. Ook werden er besprekingen gehouden tijdens bijeenkomsten van de Groep van regeringsdeskundigen inzake financiële diensten voor consumenten, waar deskundigen uit de lidstaten hun steun uitspraken voor de doelstellingen van de strategie voor retailbeleggingen. Tegelijkertijd sprak een grote meerderheid van de lidstaten hun bezorgdheid uit over mogelijke versturende effecten van een verbod op inducements voor distributiesystemen voor retailbeleggingen.

- **Effectbeoordeling**

Dit voorstel gaat vergezeld van een effectbeoordeling (SWD(2023) 278). De effectbeoordeling werd op 14 december 2022 ingediend bij de Raad voor regelgevingstoetsing (“RSB”, Regulatory Scrutiny Board), die op 20 januari 2023 een positief advies met voorbehoud uitbracht (SEC(2023) 330). Vervolgens werd het document naar aanleiding van het overleg met de RSB gewijzigd.

Over het algemeen richt de effectbeoordeling zich op het identificeren en aanpakken van specifieke tekortkomingen in belangrijke fasen van het niet-professionele distributie- en beleggingsproces. Er wordt gekeken naar kwesties die niet-professionele cliënten ervan weerhouden optimaal gebruik te maken van de informatie over beleggingsproducten (in PRIIP’s, de MiFID en de IDD); het behandelt de regels met betrekking tot belangenconflicten die voortvloeien uit inducements, op het “verkooppunt” en in de ontwikkelingsfase van beleggingsproducten en -diensten (in zowel de MiFID als de IDD), en er wordt gekeken naar regels voor toezicht en governance met betrekking tot producten (voor zowel distributeurs, dus in de MiFID en de IDD, als voor productontwikkelaars, in de icbe-richtlijn, de MiFID en de IDD) om ervoor te zorgen dat niet-professionele cliënten waarde uit hun belegging halen (“kosteneffectiviteit”).

Voor elk van de drie belangrijkste geïdentificeerde gebieden, namelijk 1) informatieverstoring en publicitaire mededelingen, 2) inducements en (3) kosteneffectiviteit, worden in de effectbeoordeling naast het basisscenario twee alternatieve of — in het geval van informatieverstoring — twee complementaire beleidsalternatieven beoordeeld.

In het geval van informatieverstoring wordt in de effectbeoordeling gekeken naar gerichte wijzigingen in de regels voor informatieverstoring, om de informatie voor retailbeleggers

²⁶ <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/d83364e5-ab55-11ed-b508-01aa75ed71a1/language-en/>

²⁷ De Gebruiksgroep financiële diensten bestaat uit deskundigen die de belangen van consumenten, retailbeleggers of micro-ondernemingen vertegenwoordigen, met name om de Commissie te adviseren bij de voorbereiding en uitvoering van wetgeving of beleidsinitiatieven die van invloed zijn op de gebruikers van financiële diensten. Voor meer informatie: https://finance.ec.europa.eu/regulation-and-supervision/expert-groups-comitology-and-other-committees/financial-services-user-group-fsug_en

relevanter te maken, naast gerichte wijzigingen om tekortkomingen in de informatie met betrekking tot publicitaire mededelingen aan te pakken. Aangezien beide opties elkaar aanvullen en tegen redelijke kosten een verbetering opleveren ten opzichte van het basisscenario, zijn ze beide, cumulatief, de voorkeursoptie.

In het geval van inducements werd de keuze tussen het handhaven van het huidige stelsel om de betaling van inducements onder bepaalde voorwaarden toe te staan en tegelijkertijd de sectorspecifieke informatieverschaffing over inducements te verbeteren en te harmoniseren, beoordeeld aan de hand van een verbod op alle vormen van inducements, waaronder een subvariant met een gedeeltelijk verbod voor niet-adviserende diensten (uitsluitend uitvoering). In de effectbeoordeling wordt geconcludeerd dat een volledig verbod in de hele Europese Unie de meest effectieve maatregel zou zijn om mogelijke belangenconflicten weg te nemen of aanzienlijk te verminderen door een belangrijke bron van benadeling van de consumenten te verminderen.

Een onmiddellijk en volledig verbod op inducements zou echter aanzienlijke en plotselinge gevolgen hebben voor bestaande distributiesystemen, met gevolgen die moeilijk te voorspellen zijn. Een gedeeltelijk verbod zou daarentegen minder gevolgen hebben voor bestaande distributiesystemen, maar toch voordelen opleveren voor retailbeleggers. Om deze reden heeft de Commissie besloten om als onderdeel van dit voorstel geen volledig verbod op inducements in te stellen.

In plaats daarvan wordt in dit wetgevingspakket, als onderdeel van een gefaseerde aanpak, die bedoeld is om exploitanten in staat te stellen hun distributiesystemen aan te passen en de kosten van een dergelijke wijziging tot een minimum te beperken, voorgesteld om de belangenconflicten die kunnen ontstaan als gevolg van de betaling van inducements aan te pakken via een aantal verschillende maatregelen, waaronder:

- een maatregel die gericht is op het verbieden van de betaling van inducements in omgevingen waarin uitsluitend diensten worden uitgevoerd en geen advies wordt verstrekt;
- een versterkt beginsel van “het belang van de klant” dat zowel in de MiFID als in de IDD wordt toegepast;
- verbeterde informatieverschaffing aan de cliënt over de betaling van inducements, met inbegrip van een eenvoudige uitleg over inducements.

De Commissie zal de impact van deze maatregelen op de markt nauwlettend volgen, op basis van diepgaande informatie (verstrekkt als onderdeel van de verplichtingen van de kosteneffectiviteitsbenadering). Drie jaar na de vaststelling van het pakket zal de Commissie de gevolgen van deze inducementregeling voor retailbeleggers beoordelen, in het licht van de aanvullende waarborgen, en een verslag opstellen aan het Europees Parlement en de Raad. Als uit de beoordeling blijkt dat consumenten ondanks de aanvullende waarborgen nog steeds worden benadeeld, zal de Commissie overwegen alternatieve maatregelen voor te stellen in overeenstemming met het beleid voor betere regelgeving, waaronder een verdere uitbreiding van het verbod op inducements.

Wat kosteneffectiviteit betreft, werd in de effectbeoordeling gekeken naar een keuze tussen versterking van de regels inzake productgovernance voor ontwikkelaars²⁸, door te eisen dat hun producten worden vergeleken met relevante “benchmarks voor ontwikkelaars”²⁹, en een alternatieve optie om ook op het niveau van distributeurs soortgelijke verplichtingen op te leggen³⁰, waaronder de vergelijking van bepaalde producten met relevante “benchmarks voor distributeurs”³¹. Deze laatste optie, waarbij zowel ontwikkelaars als distributeurs worden belast, werd beschouwd als de effectievere en uitgebreidere manier om ervoor te zorgen dat beleggers kosteneffectieve producten aangeboden krijgen.

In de effectbeoordeling is rekening gehouden met een aantal aanvullende maatregelen die bedoeld zijn om het wetgevingspakket verder aan te vullen en volledig te maken. Deze maatregelen zijn bedoeld om te zorgen voor een betere handhaving van het toezicht, beter gekwalificeerde adviseurs, versoepeling van de criteria om als professioneel belegger te worden beschouwd, een efficiënter screeningproces voor beleggers, verbeterde financiële geletterdheid en meer flexibiliteit voor goed geïnformeerde investeerders om toegang te krijgen tot een breder scala van producten en diensten, zonder onnodige administratieve rompslomp.

Alles bij elkaar genomen zal het pakket maatregelen naar verwachting de bescherming van retailbeleggers vergroten en resulteren in beleggingsproducten van betere kwaliteit voor niet-professionele cliënten die een betere kosteneffectiviteit opleveren (d.w.z. producten van betere kwaliteit en kostenefficiëntere producten). Dit zou zowel bestaande beleggers ten goede komen als ook meer burgers aanmoedigen om te gaan beleggen. In de effectbeoordeling wordt geconcludeerd dat deze hervormingen extra kosten voor de financiële sector met zich mee zullen brengen. Deze kosten zijn in de effectbeoordeling gekwantificeerd.

De effectbeoordeling is herzien naar aanleiding van de opmerkingen van de Raad voor regelgevingstoetsing. De voornaamste verbeteringen kunnen als volgt worden samengevat:

- Met betrekking tot het bereik en de omvang van het probleem en de effecten ervan op het ecosysteem voor financiële retaildiensten, wordt in de uiteindelijke tekst de onderliggende economische context beter uitgelegd en onderbouwd met gegevens. De nadelige gevolgen voor de klant worden beter uitgelegd, evenals de beschrijving van de problemen, waaruit nu blijkt dat dringend actie moet worden ondernomen. In de presentatie van de belangrijkste beleidskeuzes en begeleidende maatregelen in de definitieve tekst worden ook bepaalde elementen van de beleidsopties nader besproken;

²⁸ Entiteiten die vallen onder de MiFID, Solvabiliteit II-richtlijn, IDD, icbe-richtlijn of abi-beheerdersrichtlijn en die hun eigen beleggingsproducten ontwikkelen.

²⁹ Als onderdeel van hun maatregelen inzake toezicht en governance met betrekking tot producten zouden ontwikkelaars worden verplicht de kosten van elk beleggingsproduct te bepalen en kwantificeren (zowel bestaande als nieuwe producten) en moeten verantwoorden dat het de doelmarkt kosteneffectiviteit biedt, ook in vergelijking met andere producten op de markt, op basis van producttypespecifieke benchmarks ten aanzien van de kosten en prestaties (“benchmarks voor ontwikkelaars”).

³⁰ Entiteiten die vallen onder de MiFID, Solvabiliteit II-richtlijn, IDD, icbe-richtlijn of abi-beheerdersrichtlijn en die aan klanten producten distribueren die zij zelf ontwikkelen of die optreden als tussenpersoon voor de distributie van producten die door andere entiteiten zijn ontwikkeld.

³¹ Net als benchmarks voor ontwikkelaars zouden distributeurs van beleggingsproducten moeten beoordelen hoe de producten die zij distribueren zich verhouden tot relevante benchmarks (“benchmarks voor distributeurs”) voor vergelijkbare producten op de markt.

- Er zijn verdere kwantificaties en analyses opgenomen. De algemene presentatie van de kosten en baten van het voorkeursoptiepakket is verbeterd. Er worden aanvullende schattingen gegeven van de impact van het verbod op inducements en de maatregelen met betrekking tot de kosteneffectiviteit. Beperkingen met betrekking tot de kwantificering van de maatregelen inzake informatieverschaffing worden nader toegelicht. Bovendien bevat de uiteindelijke tekst een meer diepgaande bespreking van de kwalitatieve economische gevolgen, waaronder een bespreking over hoe bepaalde maatregelen met elkaar verbonden zijn. Tot slot is een MKB-toets toegevoegd aan de bijlagen;
- Met betrekking tot de “begeleidende maatregelen” die bijdragen tot de aanpak van de vastgestelde problemen, bevat de definitieve tekst een aanvullende tabel met de begeleidende maatregelen die in de bijlage worden beoordeeld, het probleem dat ze proberen aan te pakken en het doel dat ze proberen te bereiken. De tekst bevat ook een uitleg over de wisselwerking tussen de begeleidende maatregelen en de voorkeursopties en de synergie-effecten die dit teweegbrengt. Er is een punt toegevoegd waarin een alternatieve combinatie van opties wordt geschetst die werd overwogen, waarbij geen verbod op inducements was opgenomen. Het punt bevat ook een uitleg waarom er geen gebruik is gemaakt van het verbod op inducements.
- **Resultaatgerichtheid en vereenvoudiging**

De voorgestelde richtlijn verbetert de geschiktheid van de regelgeving en vereenvoudigt het kader als volgt:

- Het elimineert inconsistenties en overlappings van vereisten met betrekking tot het verstrekken van informatie aan cliënten die bestaan tussen de Solvabiliteit II-richtlijn, de IDD en PRIIP's met betrekking tot verzekeringsgebaseerde beleggingsproducten, iets waar verzekeringsondernemingen en -tussenpersonen baat bij kunnen hebben, terwijl een hoge bescherming voor retailbeleggers wordt behouden.
- Het voorziet in een versoepeling van de regelgeving in de MiFID voor beleggers met de juiste kennis, ervaring en het vermogen om verliezen te dragen. Dit betekent een vermindering van de overvloed aan informatie voor dergelijke beleggers en een efficiënter gebruik van middelen voor productontwikkelaars en -distributeurs.
- Wat digitale paraatheid betreft, worden de bepalingen in de regelgeving inzake informatieverschaffing en marketing aan niet-professionele cliënten aangepast, om deze geschikt te maken voor digitaal gebruik door ervoor te zorgen dat het elektronische formaat het standaardformaat is, te verduidelijken hoe informatie over producten in een digitale omgeving moeten worden gepresenteerd en te voorzien in aanvullende waarborgen voor marketingcommunicatie, onder meer via sociale media en andere digitale kanalen.

Aan de andere kant zullen extra administratieve kosten voortvloeien uit toezichtrapportage ten opzichte van de benchmarks voor kosteneffectiviteit die zullen worden ontwikkeld door ESMA en Eiopa. Deze verplichting brengt eenmalige kosten en doorlopende kosten met zich mee voor zowel ontwikkelaars als distributeurs³².

³² Zie de hoofdstukken 6.3 en 7 van de effectbeoordeling.

- **Grondrechten**

Dit voorstel eerbiedigt de grondrechten en neemt de in het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie erkende beginselen in acht, met name de vrijheid van ondernemerschap (artikel 16) en de consumentenbescherming (artikel 38). Het voorstel kan afbreuk doen aan het recht op eerbiediging van privéleven, familie- en gezinsleven (artikel 7) en op de bescherming van persoonsgegevens (artikel 8) door de categorieën persoonsgegevens die nodig zijn voor de beoordeling van de geschiktheid van retailbeleggers uit te breiden en te eisen dat zij persoonsgegevens van influencers op het gebied van beleggingsmarketing bewaren wanneer deze influencers natuurlijke personen zijn. Het is echter noodzakelijk en evenredig om een hoog niveau van bescherming van consumenten te waarborgen overeenkomstig artikel 52.

4. GEVOLGEN VOOR DE BEGROTING

Het voorstel zal naar verwachting gevolgen hebben voor de begroting vanwege een aantal nieuwe taken die aan ESMA en Eiopa worden toegekend.

Voor ESMA zijn nog eens zes voltijdwerknemers (vte) nodig voor het werkvolume en om de taken op zich te nemen om benchmarks voor kosteneffectiviteit te ontwikkelen en te beheren en om gegevens van nationale mededingingsautoriteiten te verzamelen en te verwerken. ESMA zal voor de operationele uitgaven ook een extra budget van 1,5 miljoen EUR nodig hebben voor de eerste drie jaar van uitvoering, ter dekking van IT-kosten en kosten in verband met extern gecontracteerde consumententoetsing van nieuwe, op consumenten gerichte instrumenten voor informatieverschaffing, en voor de oprichting en het beheer van samenwerkingsplatforms voor nationale mededingingsautoriteiten.

Voor Eiopa zullen deze nieuwe taken metertijd in totaal 3 vte vergen, om benchmarks voor kosteneffectiviteit te ontwikkelen en te beheren, en van nationale mededingingsautoriteiten ontvangen gegevens te verzamelen en te verwerken. Eiopa zal voor de operationele uitgaven ook een extra budget van 1,26 miljoen EUR nodig hebben voor de eerste drie jaar van uitvoering, om toegang te krijgen tot de vereiste gegevens en om de kosten te dekken in verband met extern gecontracteerde consumententoetsing van nieuwe, op consumenten gerichte instrumenten voor informatieverschaffing, en voor de oprichting en het beheer van samenwerkingsplatforms voor nationale mededingingsautoriteiten.

De financiële gevolgen en de gevolgen voor de begroting van voorliggend voorstel zijn nader uiteengezet in het bij dit voorstel gevoegde financieel memorandum.

5. OVERIGE ELEMENTEN

- **Uitvoeringsplanning en regelingen betreffende controle, evaluatie en rapportage**

De Commissie zal toezicht houden op de voortgang bij de verwezenlijking van de specifieke doelstellingen op basis van de niet-uitputtende lijst van indicatoren in afdeling 8 van de begeleidende effectbeoordeling.

Vijf jaar na de uitvoering zal de Commissie de volgende evaluatie uitvoeren van de wijzigingen van dit voorstel, in overeenstemming met de richtsnoeren voor betere regelgeving van de Commissie.

Dit voorstel vergt geen uitvoeringsplan.

- **Toelichtende stukken (bij richtlijnen)**

Toelichtende stukken worden niet nodig geacht.

- **Artikelsgewijze toelichting**

Algemene structuur van het voorstel

Deze omnibus-wijzigingsrichtlijn bestaat uit vijf belangrijke onderdelen die verwijzen naar de verschillende richtlijnen die moeten worden gewijzigd. Artikel 1 van het voorstel bevat wijzigingen van de MiFID, terwijl artikel 2 voorstellen voor wijzigingen van de IDD bevat. Artikel 3 bevat wijzigingen van de Solvabiliteit II-richtlijn, terwijl in de artikelen 4 en 5 wijzigingen worden voorgesteld voor respectievelijk de icbe-richtlijn en de abi-beheerdersrichtlijn. In de toelichting worden de voorgestelde wijzigingen per onderwerp voor de verschillende betrokken richtlijnen toegelicht.

Informatieverschaffing: gericht op het vereenvoudigen en beperken van de informatie die aan retailbeleggers wordt verstrekt

Het voorstel bevat een aantal verbeteringen in het regelgevingskader voor informatieverschaffing die tot doel hebben de transparantie voor retailbeleggers te waarborgen en hen in staat te stellen weloverwogen beslissingen te nemen.

Artikel 1, punt 12, f), en artikel 2, punt 20, voorzien in respectievelijk een nieuw lid 5 quater in artikel 24 MiFID en een nieuw lid 5 in artikel 29 IDD, uit hoofde waarvan beleggingsondernemingen, verzekeringstussenpersonen en verzekeringsondernemingen die verzekeringsgebaseerde beleggingsproducten distribueren, passende risicowaarschuwingen moeten opnemen in al het informatiemateriaal over bijzonder risicovolle producten, om retailbeleggers te waarschuwen voor specifieke risico's op potentiële financiële verliezen. Artikel 1, punt 17, c), en artikel 2, punt 6, voorzien in respectievelijk een nieuw punt w) in artikel 69, lid 2, MiFID, en een nieuw punt q) in artikel 12, lid 3, IDD, waarin wordt gesteld dat de lidstaten ervoor moeten zorgen dat de bevoegde autoriteiten het gebruik van risicowaarschuwingen voor bijzonder risicovolle producten kunnen opleggen. Aan ESMA en Eiopa wordt opdracht gegeven om richtlijnen te ontwikkelen waarin het concept van bijzonder risicovolle financiële producten wordt gespecificeerd, en om technische normen te implementeren waarin de inhoud en het formaat van dergelijke risicowaarschuwingen worden gespecificeerd (artikel 1, lid 12, nieuw lid 5 quater in artikel 24, MiFID, en artikel 2, lid 20, nieuw lid 5 in artikel 29, IDD).

Artikel 1, punt 12, en artikel 2, punt 20, voorzien in een nieuw lid (nieuw artikel 24, lid 5 quater, MiFID, en nieuw artikel 29, lid 5, IDD), dat respectievelijk ESMA en Eiopa de bevoegdheid geeft om beleggingsondernemingen, verzekeringsondernemingen en verzekeringstussenpersonen het gebruik van risicowaarschuwingen op te leggen, na overleg met de relevante bevoegde autoriteit(en). Zij zijn bevoegd om dit te doen als er zorgen zijn dat het gebruik (of het ontbreken) van risicowaarschuwingen een wezenlijke invloed kan hebben op de bescherming van beleggers.

Artikel 2, punt 15, voorziet in een nieuwe bepaling in artikel 23, IDD (nieuw artikel 23, lid 1), die het mogelijk maakt digitale informatieverschaffing de standaard te maken, in overeenstemming met een verplichting die al bestaat op grond van de MiFID. Deze regel is van toepassing op alle verzekeringsproducten en is dus niet beperkt tot verzekeringsgebaseerde beleggingsproducten. Artikel 1, punt 12, g), voorziet in een nieuw lid 5 ter in artikel 24, MiFID, en artikel 2, punt 15, voorziet in een nieuw lid 4 in artikel 23,

IDD, waarbij respectievelijk ESMA en Eiopa de opdracht krijgen richtlijnen op te stellen met betrekking tot de informatieverschaffing in een elektronisch formaat.

Artikel 1, punt 13, voorziet in een nieuw artikel 24 ter, MiFID, dat uitsluitend betrekking heeft op de wettelijke informatieverschaffing door beleggingsondernemingen over kosten, bijbehorende lasten en betalingen door derden. Delen van reeds bestaande bepalingen inzake de kosten en lasten op grond van artikel 24, lid 4, MiFID, worden verplaatst naar artikel 24 ter, lid 1, MiFID. In artikel 24 ter, MiFID, wordt bovendien een standaardisatie voorgeschreven van de presentatie van dergelijke informatie over de kosten, bijbehorende lasten en betalingen door derden. In het artikel wordt ook, met name wat betalingen door derden betreft, een uitleg vereist van het doel ervan en een kwantificering van het effect ervan op het verwachte rendement, op gestandaardiseerde en begrijpelijke wijze. Bij artikel 2, punt 20, wordt artikel 29, IDD, gewijzigd om de reeds bestaande bepalingen inzake precontractuele informatieverschaffing bij de distributie van verzekeringsgebaseerde beleggingsproducten te verbeteren en aan te vullen. Daarbij wordt in artikel 29, lid 1, IDD, ook de verplichting toegevoegd om informatie te verschaffen over alle kosten, bijbehorende lasten en betalingen door derden, alsook over de impact ervan op het verwachte rendement.

Op grond van artikel 24 ter, lid 2, MiFID, en artikel 29, lid 4, IDD, zullen respectievelijk ESMA en Eiopa ontwerpen van technische reguleringsnormen moeten ontwikkelen op basis van voorafgaande consumententoetsingen waarin het formaat en de terminologie worden vastgelegd die bedrijven moeten gebruiken voor de informatieverschaffing over kosten en lasten in het kader van de MiFID, en voor precontractuele informatieverschaffing in het kader van de IDD.

De nieuwe artikelen 24 ter, leden 4 en 5, MiFID, en de toevoegingen in artikel 29, leden 2 en 3, IDD, bevatten een verplichting voor beleggingsondernemingen en voor verzekeringsondernemingen en verzekeringstussenpersonen die verzekeringsgebaseerde beleggingsproducten distribueren, om alle niet-professionele cliënten en klanten een jaaroverzicht te verstrekken met onder meer informatie over de kosten en lasten, waaronder betalingen door derden, en prestaties. Zij bevatten ook, afhankelijk van de aangeboden beleggingsproducten, de minimale vereisten voor informatie die in de jaarrekening moet worden opgenomen. Gezien de intrinsieke langetermijnkenmerken van verzekeringsgebaseerde beleggingsproducten, die vaak worden gebruikt voor pensioendoeleinden, vereist artikel 29, lid 3, IDD, aanvullende informatie in de jaarrekening voor deze producten, zoals aangepaste individuele prognoses van het verwachte resultaat aan het einde van de contractuele of aanbevolen periode van bezit (punt f).

Bovendien voorzien artikel 3, punt 3, en artikel 3, punt 5, van de wijzigingsrichtlijn in de schrapping van de artikelen 183, 184 en 185 van Solvabiliteit II. In artikel 2, punten 11 tot en met 13, worden deze vereisten inzake verplichte informatieverschaffing vóór of na de sluiting van een overeenkomst en bepaalde vereisten inzake zakelijk gedrag gemoderniseerd en (van de Solvabiliteit II-richtlijn) verplaatst naar de IDD door middel van wijzigingen in de artikelen 18 en 20, en artikel 29, lid 3, IDD. Het voorgestelde nieuwe artikel 20, lid 8 bis, IDD, voorziet in een gestandaardiseerd informatiedocument voor verzekeringsproducten wat betreft andere levensverzekeringsproducten dan verzekeringsgebaseerde beleggingsproducten. Dit nieuwe en gebruiksvriendelijke document vormt een aanvulling op het reeds bestaande informatiedocument voor verzekeringsproducten wat betreft schadeproducten en de essentiële-informatiedocumenten voor PRIIP's wat betreft verzekeringsgebaseerde beleggingsproducten. Met artikel 2, punten 11 tot en met 13, worden met name de vereisten van de IDD gewijzigd met betrekking tot alle verzekeringsproducten; deze zijn dus niet alleen

van toepassing op verzekeringsgebaseerde beleggingsproducten (met name binnen het toepassingsgebied van de EU-strategie voor retailbeleggingen). Dit om versnippering te voorkomen in de regels voor informatieverschaffing, die van toepassing zijn op alle verzekeringsproducten en verzekeringsgebaseerde beleggingsproducten.

Bescherming van retailbeleggers tegen misleidende publicitaire mededelingen en marketingpraktijken die de nadruk leggen op de voordelen maar de risico's afzwakken

Het voorstel voorziet in een aantal nieuwe bepalingen om het risico van onevenwichtige of misleidende publicitaire mededelingen waarbij uitsluitend de nadruk wordt gelegd op de voordelen, aan te pakken, en om de verantwoordelijkheden van beleggingsondernemingen en verzekeringsdistributeurs met betrekking tot publicitaire mededelingen te verduidelijken, ook wanneer zij digitale kanalen gebruiken en wanneer zij afhankelijk zijn van derden.

Artikel 1, punt 3, en artikel 2, punt 1, c), voorzien in nieuwe punten 66 en 67 in artikel 4, lid 1, MiFID, en nieuwe punten 20 en 21 in artikel 2, lid 1, IDD, waarin de definities worden gegeven van publicitaire mededelingen en marketingpraktijken.

Bij artikel 1, punt 7, wordt artikel 9, lid 3, MiFID gewijzigd om beleggingsondernemingen te verplichten een beleid te voeren inzake publicitaire mededelingen en marketingpraktijken, dat door het leidinggevend orgaan van een beleggingsonderneming moet worden gedefinieerd, goedgekeurd en gecontroleerd.

Artikel 1, punt 8, c), voorziet in een nieuw lid 3 bis in artikel 16 MiFID om beleggingsondernemingen te verplichten over effectieve organisatorische en administratieve regelingen te beschikken om ervoor te zorgen dat wordt voldaan aan alle verplichtingen met betrekking tot publicitaire mededelingen en marketingpraktijken op grond van artikel 24 quater en de gerelateerde gedelegeerde handelingen.

Aangezien de IDD niet voorziet in gedetailleerde organisatorische vereisten voor verzekeringstussenpersonen, zou een dergelijke specifieke organisatorische vereiste in het kader van de IDD niet kunnen worden ingevoerd.

Bij artikel 1, punt 12, b), wordt artikel 24, lid 2, MiFID, gewijzigd door beleggingsondernemingen die financiële instrumenten ontwikkelen te verplichten ervoor te zorgen dat de strategie voor de distributie van deze financiële instrumenten verenigbaar is met de vastgestelde doelmarkt, ook wat betreft publicitaire mededelingen en marketingpraktijken.

Artikel 1, punt 13, voorziet in een nieuw artikel 24 quater, MiFID, en artikel 2, punt 18, voegt een nieuw artikel 26 bis, IDD, in, waarbij wordt voorzien in verplichtingen respectievelijk voor beleggingsondernemingen en voor verzekeringsondernemingen en verzekeringstussenpersonen die verzekeringsgebaseerde beleggingsproducten distribueren, met betrekking tot publicitaire mededelingen en marketingpraktijken. De nieuwe artikelen bevatten verplichtingen om publicitaire mededelingen duidelijk te identificeren en ervoor te zorgen dat deze naar behoren worden toegeschreven aan de beleggingsonderneming, de verzekeringsonderneming of de verzekeringstussenpersoon door wie of namens wie ze deze worden gecommuniceerd. In alle publicitaire mededelingen moeten de essentiële kenmerken van het beleggingsproduct of de beleggingsdienst ook duidelijk worden weergegeven. Publicitaire mededelingen en marketingpraktijken moeten ook worden ontwikkeld, ontworpen en verstrekt op een manier die eerlijk, duidelijk en niet misleidend is, en moeten evenwichtig zijn wat betreft de presentatie van risico's en voordelen, en aangepast zijn aan de investeerdersdoelgroep waarop zij zijn gericht. Dit voorstel geeft de Commissie de

bevoegdheid om een gedelegeerde handeling vast te stellen waarin deze essentiële kenmerken en de voorwaarden voor een passend ontwerp worden gespecificeerd.

Artikel 24 quater, lid 4, MiFID, en artikel 26 bis, lid 4, IDD, voorzien in de verdeling van de verantwoordelijkheid met betrekking tot de inhoud en het gebruik van publicitaire mededelingen tussen ontwikkelaars en distributeurs van beleggingsproducten en verzekeringsgebaseerde beleggingsproducten.

Artikel 24 quater, lid 5, MiFID, en artikel 26 bis, lid 5, IDD, vereisen dat de lidstaten ervoor zorgen dat de bestuursorganen van bedrijven jaarverslagen ontvangen over het gebruik van publicitaire mededelingen en marketingstrategieën gericht op marketingpraktijken, over de naleving van verplichtingen inzake publicitaire mededelingen en marketingpraktijken, en over gesignaleerde onregelmatigheden en voorgestelde oplossingen wat betreft de verplichtingen inzake publicitaire mededelingen en marketingpraktijken, op grond van respectievelijk de MiFID en de IDD.

Artikel 24 quater, lid 7, MiFID, en artikel 26 bis, lid 7, IDD, breiden de bestaande verplichting tot het bijhouden van gegevens uit tot alle publicitaire mededelingen die direct of indirect wordt gedaan door beleggingsondernemingen, verzekeringsondernemingen en verzekeringstussenpersonen. De verplichting geldt voor een periode van vijf jaar, waarbij op verzoek van de bevoegde autoriteiten een afwijking van maximaal zeven jaar mogelijk is.

Artikel 24 quater, lid 6, MiFID, en artikel 26 bis, lid 6, IDD, leggen de lidstaten de verplichting op om ervoor te zorgen dat nationale bevoegde autoriteiten over de nodige bevoegdheden beschikken om tijdig en doeltreffend actie te ondernemen in geval de bovengenoemde verplichtingen niet worden nageleefd.

Vooringenomenheid in het adviesproces aanpakken: belangenconflicten, inducements en de invoering van een versterkte “belang van de klant”-toets voor de MiFID en de IDD

De huidige regels inzake belangenconflicten in het adviesproces als gevolg van de betaling van inducements verschillen tussen MiFID en IDD. Artikel 1, punt 12, en artikel 1, punt 13, wijzigen artikel 24, MiFID, en voorzien in een nieuw artikel 24 bis, MiFID, terwijl artikel 2, punten 20 en 21, artikel 29, IDD, wijzigen en voorzien in een nieuw artikel 29 bis, IDD. Zij betreffen de verplichtingen van respectievelijk beleggingsondernemingen en verzekeringsondernemingen en verzekeringstussenpersonen die verzekeringsgebaseerde beleggingsproducten distribueren met betrekking tot de betaling van inducements.

Naast het bestaande verbod op inducements met betrekking tot onafhankelijk advies en portefeuillebeheer, dat in de MiFID wordt gehandhaafd, wordt bij artikel 24 bis, lid 2, MiFID, een verbod ingevoerd op het betalen van inducements door ontwikkelaars aan distributeurs met betrekking tot de ontvangst en verzending van orders, of de uitvoering van orders jegens of namens niet-professionele cliënten. Deze twee beleggingsdiensten hebben uitsluitend betrekking op puur uitvoerende (“execution-only”) verkopen waarbij er geen adviesrelatie bestaat tussen de beleggingsonderneming en de cliënt. Bij artikel 29 bis, lid 1, IDD, wordt eveneens een verbod ingevoerd op het betalen van inducements door ontwikkelaars aan distributeurs met betrekking tot de verkoop van verzekeringsgebaseerde beleggingsproducten zonder advies en het artikel heeft derhalve dezelfde strekking. Een dergelijk gedeeltelijk verbod zou voor bedrijven de prikkel wegnemen om bepaalde producten in hun productaanbod meer op de voorgrond te plaatsen en zou retailbeleggers die via execution-

onlydiensten beleggen, ten goede komen, aangezien zij de eventuele kosten voor de betaling van inducements zouden vermijden.

Met name met betrekking tot de MiFID zouden de bestaande vrijstellingen op het verbod op inducements van toepassing blijven op het verbod op inducements voor execution-onlydiensten (bv. betalingen of uitkeringen die het verstrekken van beleggingsdiensten mogelijk maken of daarvoor noodzakelijk zijn, betalingen in verband met onderzoek enz.). Kleine niet-monetaire voordelen van niet meer dan 100 EUR of van zodanige omvang en aard dat zij niet kunnen worden geacht afbreuk te doen aan de naleving van de verplichting om in het belang van de retailbelegger te handelen, zijn eveneens toegestaan, indien zij duidelijk worden vermeld. Aangezien beleggingsadvies kan worden gecombineerd met de diensten voor de uitvoering van orders en de ontvangst en verzending van orders, waarbij beleggingsadvies de belangrijkste dienst is, verduidelijkt artikel 24 bis, MiFID, bovendien dat het verbod op inducements in verband met diensten voor de uitvoering van orders en de ontvangst en verzending van orders niet van toepassing is op situaties waarin beleggingsondernemingen dezelfde cliënt adviseren over een of meer transacties die onder dat advies vallen. Het verbod op inducements is ook niet van toepassing op vergoedingen of bezoldiging die van een emittent worden ontvangen of door een emittent worden betaald voor plaatsings- en overnemingsdiensten. Om ervoor te zorgen dat deze laatste vrijstelling zich richt op instrumenten die cruciaal zijn voor het vermogen van emittenten om fondsen te werven, moet een dergelijke vrijstelling niet gelden voor instrumenten die als verpakte retailbeleggingsproducten kunnen worden aangemerkt.

Er wordt voorzien in herziene waarborgen voor verkoop met advies, waarbij de distributeur wordt verplicht ervoor te zorgen dat de betaling of ontvangst van inducements geen afbreuk doet aan de naleving van zijn plicht om eerlijk, billijk en professioneel te handelen in overeenstemming met het belang van zijn cliënten en om het bestaan, de aard en het bedrag van de inducements aan de cliënten bekend te maken.

Specifiek met betrekking tot de IDD versterkt artikel 2, punt 22, d), de waarborgen voor advies in artikel 30, lid 5 ter, en voorziet in een onderscheid tussen op onafhankelijke of op niet-onafhankelijke basis verleend advies in overeenstemming met de MiFID, indien verzekeringstussenpersonen hun advies als “onafhankelijk” willen presenteren. Dit wordt gedaan door de categorie “onafhankelijke basis” verplicht te stellen in plaats van optioneel te maken voor de lidstaten, en door de ontvangst of het verstrekken van inducements in verband met op onafhankelijke basis verleend advies te verbieden. Een dergelijk verbod mag verzekeringstussenpersonen er echter niet van weerhouden advies aan te bieden waarvoor zij inducements kunnen ontvangen, op voorwaarde dat het advies niet als “onafhankelijk” wordt gepresenteerd en dat niet-professionele cliënten in overeenstemming met de toepasselijke transparantievereisten op de hoogte worden gebracht van de inducements. Gezien de diversiteit van de verzekeringsdistributiestructuren in de lidstaten mag het verbod evenmin beletten dat verzekeringstussenpersonen die niet in dienst zijn van of contractueel verbonden zijn met een verzekeringsonderneming, maar wel inducements ontvangen, zich voordoen als niet contractueel gebonden aan een specifieke verzekeringsonderneming.

Daarnaast worden in artikel 1, punt 12, a), wijzigingen voorgesteld in artikel 24, lid 1 bis, MiFID, en voorzien artikel 2, punten 21 en 22, in een nieuw artikel 29 ter en wijzigingen in artikel 30, IDD, om de kwaliteit van het advies te verbeteren. Deze wijzigingen onderbouwen verder de verplichting voor beleggingsondernemingen, verzekeringsondernemingen en verzekeringstussenpersonen om te handelen in het belang van hun cliënten en klanten, door de invoering van een nieuwe toets met duidelijke criteria die zowel in de MiFID als in de IDD

zal worden toegepast (een toets ter vervanging van de bestaande “kwaliteitsverbeteringstoets” van de MiFID en de “geen nadeel”-toets van de IDD). Om in het belang van hun cliënten en klanten te kunnen handelen, moeten financiële adviseurs ten minste i) hun advies baseren op een beoordeling van een passend aanbod van financiële producten, ii) het meest kostenefficiënte financiële product aanbevelen uit het aanbod van geschikte financiële producten, en iii) ten minste één financieel product aanbieden zonder aanvullende kenmerken die niet noodzakelijk zijn om de beleggingsdoelstellingen van de cliënt te bereiken en die leiden tot extra kosten, zodat retailbeleggers ook alternatieve en mogelijk goedkopere opties ter overweging krijgen aangeboden. Verzekeringsondernemingen en verzekeringstussenpersonen die verzekeringsgebaseerde beleggingsproducten distribueren, moeten er ook op toezien dat de verzekeringsdekking in het product overeenkomt met de eisen en behoeften van de klant op het gebied van verzekeringen.

De bovenstaande waarborgen voor het beheer van belangenconflicten vervangen de bestaande waarborgen die de betaling of ontvangst van inducements mogelijk maken voor zover deze de kwaliteit van de dienstverlening in het kader van de MiFID verbeteren of geen nadelig effect hebben op grond van de IDD.

In artikel 1, punt 13, en artikel 2, punt 21, wordt een herzieningsclausule voorgesteld in artikel 24 bis, lid 8, MiFID, en artikel 29 bis, lid 6, IDD, die de Europese Commissie verplicht om drie jaar na de omzetting van deze richtlijn de effecten van betalingen door derden op het segment van retailbeleggers te beoordelen om te bepalen of de potentiële belangenconflicten als gevolg van betalingen door derden zijn verminderd.

Maatregelen tot wijziging van de regels voor producttoezicht en -governance om te waarborgen dat geen onnodige kosten in rekening worden gebracht en dat producten kosteneffectief zijn voor retailbeleggers

Om de regels inzake productgovernance aan te scherpen en de prijsstellingsprocessen te reguleren, en om het aanbod te beperken van producten die weinig of niet kosteneffectief zijn voor retailbeleggers, wordt met artikel 1, punt 9, een nieuw artikel 16 -bis MiFID ingevoerd en wordt artikel 25 IDD gewijzigd bij artikel 2, punt 16. De voorgestelde wijzigingen zijn van toepassing op PRIIP's en op verzekeringsgebaseerde beleggingsproducten, zowel op het niveau van de productontwikkelaar als op het niveau van de distributeur. Artikel 4, punt 1, en artikel 5, punt 1, versterken ook het prijsstellingsproces dat bedoeld is om de kostenstructuur van icbe's en abi's te bepalen en te evalueren, door de artikelen 14 en 12 van respectievelijk de icbe-richtlijn en de abi-beheerdersrichtlijn te wijzigen.

De bestaande kaders inzake productgovernance in artikel 16, lid 3, MiFID worden overgenomen en verder aangevuld met nieuwe voorschriften voor ontwikkelaars op grond waarvan zij een prijsstellingsproces moeten vaststellen waarmee alle kosten en lasten kunnen worden geïdentificeerd en gekwantificeerd en kan worden beoordeeld of deze kosten en lasten de waarde die het product naar verwachting zal opleveren, niet ondermijnen (artikel 16 -bis, lid 1, MiFID en artikel 25, lid 1, IDD).

Met betrekking tot PRIIP's wordt het prijsstellingsproces versterkt om beter rekening te houden met kosten en lasten, onder meer door middel van een vereiste om geen producten goed te keuren die afwijken van de relevante benchmark, tenzij de ontwikkelaar kan aantonen dat de kosten en lasten gerechtvaardigd en evenredig zijn (artikel 16 bis, lid 1, MiFID en artikel 25, lid 2, IDD). In de icbe-richtlijn wordt hetzelfde effect bereikt door middel van de nieuwe leden 1 bis tot en met 1 sexies van artikel 14, en in de abi-beheerdersrichtlijn door

middel van de nieuwe leden 1 bis tot en met 1 sexies van artikel 12. ESMA en Eiopa krijgen elk een mandaat om kosten- en prestatiebenchmarks te ontwikkelen, openbaar te maken en regelmatig bij te werken waarmee de ontwikkelaars hun producten moeten vergelijken alvorens ze op de markt aan te bieden (artikel 16 -bis, lid 9, MiFID en artikel 25, lid 8, IDD, artikel 14, lid 1 septies, van de icbe-richtlijn en artikel 12, lid 1 septies, van de abi-beheerdersrichtlijn).

Om de ontwikkeling van benchmarks te vergemakkelijken, worden voor ontwikkelaars en nationale bevoegde autoriteiten rapportageverplichtingen ten aanzien van ESMA en Eiopa ingevoerd met betrekking tot de gegevens over kosten, lasten en prestaties van PRIIP's (artikel 16 -bis, lid 2, MiFID en artikel 25, lid 4, IDD, artikel 20 bis van de icbe-richtlijn en artikel 24, lid 2, van de abi-beheerdersrichtlijn). Het toesturen van deze gegevens naar ESMA en Eiopa is een cruciaal aspect van de kosteneffectiviteitsbenadering. Zonder deze gegevens zouden ESMA en Eiopa geen betrouwbare benchmarks kunnen ontwikkelen en verfijnen waaraan het vooruitzicht kan worden afgemeten dat beleggingsproducten kosteneffectief zullen zijn. Om de kosten in verband met de nieuwe rapportageverplichtingen zoveel mogelijk te beperken en onnodige overlappings te voorkomen, moeten gegevensreeksen zoveel mogelijk gebaseerd zijn op bestaande informatieverplichtingen.

Net als voor productontwikkelaars wordt een nieuw voorschrift ingevoerd voor distributeurs om de distributiekosten te kwantificeren en een algemene prijsbeoordeling uit te voeren op basis van relevante kosten- en prestatiebenchmarks, rekening houdend met de eigen beoordelingen van ontwikkelaars (artikel 16 -bis, lid 4, MiFID, artikel 25, lid 5, IDD).

Bij artikel 16 -bis, lid 5, MiFID worden ook voor distributeurs rapportageverplichtingen ten aanzien van de nationale bevoegde autoriteiten en ESMA ingevoerd met betrekking tot de distributiekosten van PRIIP's, met inbegrip van details over de kosten voor advies en inducements. Bij artikel 16 -bis, lid 6, worden distributeurs van PRIIP's die door andere ondernemingen dan beleggingsondernemingen of ontwikkelaars van icbe's of abi's zijn ontwikkeld, verplicht om aan de nationale bevoegde autoriteiten en ESMA gegevens te rapporteren over kosten, lasten en prestaties van PRIIP's.

In het geval van verzekeringsgebaseerde beleggingsproducten zijn de rapportageverplichtingen ten aanzien van de nationale bevoegde autoriteiten en Eiopa gecentraliseerd op het niveau van de ontwikkelaar, aangezien verzekeringsondernemingen doorgaans volledige controle hebben over de kosten die aan de klant in rekening worden gebracht, met inbegrip van de distributiekosten. Distributeurs van verzekeringsgebaseerde beleggingsproducten zijn ook verplicht om, in het kader van hun prijsstellingsproces, na te gaan of er op distributieniveau kosten zijn waarmee geen rekening wordt gehouden in het prijsstellingsproces van de ontwikkelaar. Als dit het geval is, moeten ze de ontwikkelaar daar onmiddellijk van op de hoogte brengen zodat de kosten kunnen worden opgenomen in het gecentraliseerde prijsstellings- en rapportageproces op het niveau van de ontwikkelaar.

Om een doeltreffend toezicht te waarborgen, wordt met artikel 16 -bis, lid 7, MiFID en artikel 25, lid 7, IDD een verplichting voor beleggingsondernemingen, verzekeringsondernemingen en verzekeringstussenpersonen ingevoerd om gegevens over hun beoordelingen bij te houden, zowel op het niveau van de ontwikkelaar als op het niveau van de distributeur.

In het geval van de MiFID is het ondernemingen die zowel beleggingsproducten ontwikkelen als distribueren op grond van artikel 16 -bis, lid 8, toegestaan om een geïntegreerd prijsstellingsproces te hanteren.

Het prijsstellingsproces voor producten die onder de MiFID vallen, moet ook gestructureerde deposito's omvatten. Aangezien dit in beginsel op maat gemaakte producten zijn, zou de ontwikkeling van benchmarks echter een te complexe oefening zijn. Bijgevolg zouden de rapportageverplichtingen niet van toepassing mogen zijn op deze groep PRIIP's.

Artikel 16 -bis, lid 9, MiFID, artikel 24 van de abi-beheerdersrichtlijn, artikel 20 bis van de icbe-richtlijn en artikel 25, lid 8, IDD verlenen ESMA en Eiopa de bevoegdheid om benchmarks te ontwikkelen en openbaar te maken op basis van gegevens over de kosten en de prestaties van producten die door de nationale bevoegde autoriteiten worden gerapporteerd. Het is de bedoeling dat benchmarks, als vergelijkingsinstrument, het prijsstellingsproces — zowel op ontwikkelingsniveau als op distributieniveau — objectiever maken. Een afwijking van de relevante benchmark moet leiden tot een vermoeden dat de kosten en lasten te hoog zijn en dat het product niet kosteneffectief zal zijn, tenzij het tegendeel kan worden aangetoond. De vergelijking met benchmarks moet worden gezien als een extra oefening, die moet worden uitgevoerd tijdens het prijsstellingsproces en gebaseerd moet zijn op de relevante benchmark die beschikbaar is. Het feit dat de benchmark die als relevant voor het product zou worden beschouwd, niet beschikbaar is, ontslaat de ontwikkelaar of distributeur niet van de verplichting om aan te tonen dat de kosten en lasten gerechtvaardigd en evenredig zijn.

Artikel 16 -bis, leden 11 en 12, MiFID en artikel 25, leden 9 en 10, IDD verlenen de Commissie, ESMA en Eiopa de bevoegdheid om de technische voorbereidingen te treffen met het oog op de ontwikkeling van de relevante benchmarks. Die voorbereidingen omvatten een door de Commissie op te stellen gedelegeerde handeling ter bepaling van de methodologieën voor de ontwikkeling van de benchmarks, evenals de criteria die moeten worden gehanteerd bij het rechtvaardigen en aantonen van de evenredigheid van kosten en lasten. De voorbereidingen omvatten ook een mandaat voor ESMA (artikel 16 -bis, lid 12, MiFID) en Eiopa (artikel 25, lid 10, IDD) om technische reguleringsnormen te ontwikkelen waarin gegevensreeksen, gegevensnormen en de regelingen van de verschillende rapportageverplichtingen zijn vastgesteld.

Het nieuw ingevoegde artikel 16 -bis MiFID bevat bepalingen inzake productgovernance en artikel 16 bis bevat bijgewerkte kruisverwijzingen.

Met artikel 4, punt 1, en artikel 5, punt 1, worden respectievelijk artikel 14 van de icbe-richtlijn en artikel 12 van de abi-beheerdersrichtlijn gewijzigd en worden er nieuwe bepalingen in opgenomen om ervoor te zorgen dat er geen onnodige kosten worden aangerekend. De bepalingen inzake onnodige kosten zijn momenteel opgenomen in niveau 2 van de icbe-richtlijn en de abi-beheerdersrichtlijn, en in de niveau 3-bepalingen van ESMA. ESMA heeft gewezen op het gebrek aan convergentie op het gebied van onnodige kosten vanwege het ontbreken van een duidelijke definitie en een duidelijke bevoegdheidsdelegatie op niveau 1 voor werkzaamheden op niveau 2. Daarom worden in de nieuwe leden 1 bis tot en met 1 septies van artikel 14 van de icbe-richtlijn en de nieuwe leden 1 bis tot en met 1 septies van artikel 12 van de abi-beheerdersrichtlijn de voorwaarden vastgesteld volgens welke kosten als gerechtvaardigd worden beschouwd en worden regels voor het prijsstellingsproces vastgesteld om ervoor te zorgen dat aan deze voorwaarden wordt voldaan.

Waarborgen dat de geschiktheids- en adequaatheidsbeoordelingen beter zijn afgestemd op de behoeften van retailbeleggers

Met het oog op de verduidelijking en, waar nodig, de aanscherping van de vereisten waaraan distributeurs moeten voldoen bij de beoordeling van de geschiktheid van een aanbeveling of de adequaatheid van een financieel product voor de retailbelegger, worden met artikel 1, punt 14, en artikel 2, punt 22, respectievelijk artikel 25 MiFID en artikel 30 IDD gewijzigd.

Met het voorstel wordt voor beleggingsondernemingen en voor verzekeringsondernemingen en verzekeringstussenpersonen die verzekeringsgebaseerde beleggingsproducten distribueren, een verplichting ingevoerd om het doel van de beoordelingen op een duidelijke en eenvoudige manier uit te leggen aan cliënten en klanten, en om van cliënten en klanten alle relevante informatie te verkrijgen die nodig en evenredig kan zijn voor de beoordelingen. In het voorstel wordt verduidelijkt dat retailbeleggers via gestandaardiseerde waarschuwingen moeten worden geïnformeerd over de gevolgen voor de kwaliteit van de beoordeling als zij geen juiste en volledige informatie verstrekken.

De geschiktheids- en adequaatheidsbeoordelingen moeten tijdig worden uitgevoerd voordat de betrokken beleggingsdienst wordt verleend of voordat de klant gebonden is aan een verzekeringscontract of -aanbod. Een verslag over de geschiktheidsbeoordeling moet ruim vóór het afsluiten van de transactie aan cliënten/klanten worden verstrekt om hen in staat te stellen waar nodig aanvullende verduidelijkingen te vragen en te ontvangen.

De noodzaak van portefeuillediversificatie zal ook worden toegevoegd als een van de elementen die distributeurs moeten onderzoeken bij de beoordeling van de geschiktheid van een specifiek product of een specifieke dienst op basis van informatie die is verkregen van de cliënt of klant, met inbegrip van informatie over eventuele bestaande portefeuilles.

Om het verstrekken van onafhankelijk en goedkoper advies aan te moedigen, voorziet het voorstel in de mogelijkheid voor onafhankelijke adviseurs om advies te verstrekken dat beperkt is tot een reeks gediversifieerde, niet-complexe en kostenefficiënte financiële instrumenten. Voor deze producten zullen distributeurs een geschiktheidsbeoordeling kunnen uitvoeren op basis van beperktere informatie over de cliënten en klanten. Aangezien het advies beperkt is tot goed gediversifieerde en niet-complexe producten, is een beoordeling van de kennis en ervaring van cliënten, samen met hun portefeuillediversificatie, niet vereist.

Om de relevantie van de adequaatheidsbeoordeling te verhogen en de waarborgen ter bescherming van retailbeleggers tegen inadequate beleggingen te versterken, wordt de omvang van de informatie over de cliënt en de klant die tussenpersonen moeten verkrijgen en beoordelen, uitgebreid tot het vermogen om volledige of gedeeltelijke verliezen te dragen en de risicotolerantie. In het geval van een negatieve adequaatheidsbeoordeling mag de tussenpersoon alleen doorgaan met de transactie op uitdrukkelijk verzoek van de cliënt.

Zorgen voor hoge beroepsnormen voor beleggingsadviseurs

Met de herziene regels wordt beoogd de in MiFID en IDD gestelde eisen aan de kennis en bekwaamheid van beleggingsadviseurs aan te scherpen en op elkaar af te stemmen. Met artikel 1, punt 13, en artikel 2, punt 5, worden artikel 24 quinquies MiFID en artikel 10 IDD en bijlage I bij de IDD ingevoegd.

Artikel 24 quinquies MiFID wordt ingevoegd en in een nieuwe bijlage V bij de MiFID worden specifieke vereisten die momenteel zijn vastgelegd in ESMA-richtsnoeren, samen met

een extra element met betrekking tot duurzame beleggingen, opgenomen. Naleving van de vereisten moet worden aangetoond door het verkrijgen van een certificaat. Voorts wordt in de MiFID een minimumvereiste voor voortdurende beroepsopleiding ingevoerd, in overeenstemming met de bestaande vereisten in het kader van de IDD. In de IDD worden de vereisten met betrekking tot kennis en bekwaamheid in bijlage I op dezelfde manier versterkt en afgestemd. Naleving moet worden aangetoond aan de hand van een certificaat. Bovendien gelden de kennisvereisten van de IDD voor alle verzekeringstussenpersonen en hebben ze dus betrekking op kennis inzake alle verzekeringsproducten die worden gedistribueerd, en niet alleen op verzekeringsgebaseerde beleggingsproducten.

Categorisering van cliënten: versoepeling van de beperkingen voor beleggers om als professionele cliënt te worden aangemerkt

Om te zorgen voor een passender indeling van cliënten en om de administratieve lasten te verminderen, wordt met bijlage I bij deze richtlijn een wijziging aangebracht in bijlage II bij de MiFID, waarin de criteria aan de hand waarvan wordt bepaald of een cliënt als professioneel aan te merken is vervat zijn voor cliënten die op verzoek als professionele cliënt kunnen worden behandeld. De wijzigingen omvatten een verlaging van het vermogenscriterium van 500 000 EUR naar 250 000 EUR en de invoeging van een mogelijk vierde criterium met betrekking tot relevante opleiding of bijscholing. De wijzigingen creëren voor juridische entiteiten ook de mogelijkheid om op verzoek als professionele cliënt te worden aangemerkt, als zij voldoen aan bepaalde criteria op het gebied van balans, netto-omzet en eigen vermogen. In het kader van de IDD is een dergelijk onderscheid niet nodig omdat alle verzekeringsgebaseerde beleggingsproducten als retailproducten worden beschouwd, zodat een dergelijke wijziging niet nodig is.

Versterking van de handhaving door toezichthouders

Het pakket voorziet ook in maatregelen om de handhaving door toezichthouders te versterken, met name in de context van de groei van digitale kanalen en met betrekking tot grensoverschrijdende dienstverlening.

Met artikel 1, punt 17, en artikel 2, punt 6, worden wijzigingen aangebracht in respectievelijk artikel 69 MiFID en artikel 12, lid 3, IDD om toezichthouders in staat te stellen toezichtinstrumenten te gebruiken en snel op te treden tegen misleidende publicitaire mededelingen (artikel 69, lid 2, punt k bis)), de toegang te beperken tot websites die een bedreiging vormen voor de bescherming van beleggers (artikel 69, lid 2, punt v)) en mysteryshopping-activiteiten uit te voeren (artikel 69, lid 2, punt c bis)). Artikel 12, lid 3, IDD bevat een gedetailleerde lijst van bevoegdheden waarover nationale bevoegde autoriteiten moeten beschikken om hun taken in het kader van deze wijzigingsrichtlijn uit te voeren. Deze maatregel zorgt voor een betere afstemming van de IDD op de MiFID en zal de doeltreffendheid en coördinatie van het toezicht verbeteren, waardoor klanten van verzekeringsproducten en retailbeleggers beter worden beschermd. Daarnaast worden met artikel 1, punt 4, en artikel 2, punt 24, respectievelijk het nieuwe artikel 5 bis MiFID en artikel 35 bis IDD ingevoegd, waarin wordt vastgesteld dat de bevoegde autoriteiten moeten beschikken over passende procedures om het aanbieden van niet-toegestane beleggingsdiensten of -activiteiten, met inbegrip van daarmee verband houdende publicitaire mededelingen, te voorkomen en om informatiekanalen op te zetten om beleggers in kennis te stellen van en te waarschuwen voor dergelijke diensten of activiteiten, bijvoorbeeld door middel van waarschuwingslijsten die beschikbaar zijn op de websites van de Europese toezichthoudende autoriteiten.

Om de handhaving door toezichhouders in grensoverschrijdende gevallen te versterken, bevat het voorstel de volgende aanvullingen en wijzigingen:

- Met artikel 1, punt 16, en artikel 2, punt 4, worden respectievelijk het nieuwe artikel 35 bis MiFID en artikel 9 bis IDD ingevoegd om een rapportageverplichting voor beleggingsondernemingen en verzekeringsdistributeurs met betrekking tot hun grensoverschrijdende activiteiten in te voeren. Dit zal zowel de nationale bevoegde autoriteiten als ESMA en Eiopa in staat stellen een beter overzicht te krijgen van de omvang van de grensoverschrijdende dienstverlening op de interne markt, gebieden te identificeren waarop het toezicht moet worden gericht en waar mogelijk nauwere samenwerking nodig is, en de rapportage te codificeren die al grotendeels op initiatief van de Europese toezichthoudende autoriteiten wordt uitgevoerd.
- Met artikel 1, punt 21, en artikel 2, punt 7, worden respectievelijk het nieuwe artikel 87 bis MiFID en artikel 12 ter IDD ingevoegd om te voorzien in de oprichting van samenwerkingsplatforms die nauwere samenwerking tussen nationale bevoegde autoriteiten en de Europese toezichthoudende autoriteiten vergemakkelijken teneinde grensoverschrijdende kwesties aan te pakken. Zij hebben ook tot doel de rol van ESMA en Eiopa te versterken in complexe grensoverschrijdende gevallen waarin de betrokken toezichthoudende autoriteiten er niet in slagen om in een samenwerkingsplatform tot een gemeenschappelijk standpunt te komen.
- Artikel 86 MiFID en de artikelen 5, 8 en 9 IDD voorzien al in een mechanisme waarmee de lidstaten van ontvangst conservatoire maatregelen kunnen nemen in geval van schadelijk gedrag dat niet adequaat wordt aangepakt door de bevoegde autoriteit van de lidstaat van herkomst. In artikel 1, punt 20, van deze wijzigingsrichtlijn wordt voorgesteld de bestaande bepalingen te wijzigen om de samenwerking tussen nationale bevoegde autoriteiten te versnellen en te vergemakkelijken, door de uitwisseling van informatie te vergemakkelijken en de voorwaarden te versoepelen waaronder een autoriteit van de lidstaat van ontvangst kan optreden (ingeval de bevoegde autoriteit van de lidstaat van herkomst niet of niet adequaat optreedt). Bevoegde autoriteiten zullen ook rechtstreeks kunnen verwijzen naar de bevindingen van een initiërende bevoegde autoriteit van de lidstaat van ontvangst, wanneer soortgelijke schadelijke activiteiten op hun grondgebied worden waargenomen en niet adequaat worden aangepakt door de autoriteit van de lidstaat van herkomst. Artikel 2, punt 3, voorziet in soortgelijke wijzigingen van artikel 5 IDD.

Artikel 1, punten 5 en 6, en artikel 2, punt 2, hebben tot doel de toezichtconvergentie met betrekking tot de vergunningverlening aan ondernemingen te versterken door middel van een wijziging van artikel 7, leden 3 en 3 bis, en artikel 8 MiFID en artikel 3, leden 5 en 5 bis, IDD, op grond waarvan de bevoegde autoriteiten de door ESMA en Eiopa gecentraliseerde informatie moeten uitwisselen over de redenen waarom zij de vergunning van een beleggingsonderneming of de registerinschrijving van een verzekeringstussenpersoon hebben geweigerd of ingetrokken. Evenzo worden met artikel 1, punt 11, van deze richtlijn twee nieuwe leden ingevoegd, namelijk artikel 21, leden 3 en 4, MiFID, om te verduidelijken dat ESMA of elke lidstaat van ontvangst kan verzoeken dat de bevoegde autoriteit van de lidstaat van herkomst nagaat of een bepaalde onderneming nog steeds aan de vergunningsvoorwaarden voldoet.

Bevordering van financiële geletterdheid

Om ervoor te zorgen dat de lidstaten maatregelen op het gebied van financiële scholing op nationaal niveau bevorderen, zodat bestaande en toekomstige retailbeleggers in staat zijn verantwoord te beleggen, worden met artikel 1, punt 22, en artikel 2, punt 9, respectievelijk het nieuwe artikel 88 bis MiFID en artikel 16 bis IDD ingevoegd.

Voorstel voor een

RICHTLIJN VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD

tot wijziging van de Richtlijnen (EU) 2009/65/EG, 2009/138/EG, 2011/61/EU, 2014/65/EU en (EU) 2016/97 wat de Unieregels inzake de bescherming van retailbeleggers betreft

(Voor de EER relevante tekst)

HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name artikel 53, lid 1, en artikel 62,

Gezien het voorstel van de Europese Commissie,

Na toezending van het ontwerp van wetgevingshandeling aan de nationale parlementen,

Gezien het advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité³³,

Handelend volgens de gewone wetgevingsprocedure,

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) Een van de hoofddoelstellingen van de kapitaalmarktenunie is ervoor te zorgen dat consumenten ten volle profijt kunnen trekken van de beleggingskansen die kapitaalmarkten bieden. Daartoe moeten zij worden ondersteund door een regelgevingskader dat hen in staat stelt beleggingsbeslissingen te nemen die aansluiten bij hun behoeften en doelen en hen adequaat beschermen op de eengemaakte markt. Het pakket maatregelen in het kader van de EU-strategie voor retailbeleggingen is bedoeld om de geconstateerde tekortkomingen te verhelpen.
- (2) Richtlijnen 2009/65/EG³⁴, 2009/138/EG³⁵, 2011/61/EU³⁶, 2014/65/EU³⁷ en (EU) 2016/97³⁸ van het Europees Parlement en de Raad zijn bedoeld om retailbeleggers te beschermen en het

³³ PB C van , blz. .

³⁴ Richtlijn 2009/65/EG van het Europees Parlement en de Raad van 13 juli 2009 tot coördinatie van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen betreffende bepaalde instellingen voor collectieve belegging in effecten (icbe's) (PB L 302 van 17.11.2009, blz. 32).

³⁵ Richtlijn 2009/138/EG van het Europees Parlement en de Raad van 25 november 2009 betreffende de toegang tot en uitoefening van het verzekerings- en het herverzekeringsbedrijf (Solvabiliteit II) (PB L 335 van 17.12.2009, blz. 1).

³⁶ Richtlijn 2011/61/EU van het Europees Parlement en de Raad van 8 juni 2011 inzake beheerders van alternatieve beleggingsinstellingen en tot wijziging van de Richtlijnen 2003/41/EG en 2009/65/EG en van de Verordeningen (EG) nr. 1060/2009 en (EU) nr. 1095/2010 (PB L 174 van 1.7.2011, blz. 1).

vertrouwen en de bekwaamheid van retailbeleggers bij het nemen van belangrijke financiële beslissingen te vergroten. Tijdens de werkzaamheden van de Commissie om dit kader te evalueren en te beoordelen zijn enkele belangrijke problemen aan het licht gekomen, waaronder moeilijkheden voor retailbeleggers om beleggingsaanbiedingen te begrijpen en te vergelijken op basis van de informatiedocumenten die niet voldoende relevant en nuttig zijn om hen te helpen bij het nemen van een beslissing. Daarnaast is uit de werkzaamheden van de Commissie gebleken dat er toenemende risico's bestaan in verband met misleidende publicitaire informatie en -praktijken via digitale kanalen en tekortkomingen in de manier waarop producten worden ontwikkeld en gedistribueerd die kunnen leiden tot ongerechtvaardigd hoge kosten voor retailbeleggers. Tijdens de werkzaamheden van de Commissie zijn ook risico's van vooringenomenheid in het proces van beleggingsadvies naar voren gekomen.

- (3) Betalingen door derden, zoals provisies, commissies of geldelijke of niet-geldelijke tegemoetkomingen die aan beleggingsondernemingen, verzekeringsondernemingen en verzekeringstussenpersonen worden betaald door of die zij ontvangen van andere personen dan de cliënt of de klant, ook wel “inducements” genoemd, spelen een belangrijke rol bij de distributie van retailbeleggingsproducten in de Unie. De bestaande regels in Richtlijnen (EU) 2014/65 en (EU) 2016/97 voor de omgang met belangenconflicten, waaronder beperkingen op en transparantie rond de betaling van inducements, zijn niet doeltreffend genoeg gebleken om de consumentenbenadeling in te perken en hebben geleid tot verschillende niveaus van bescherming van retailbeleggers in de verschillende productsegmenten en distributiekkanalen. Daarom moet het kader voor de bescherming van beleggers verder worden versterkt om ervoor te zorgen dat de belangen van niet-professionele cliënten in de hele Unie op uniforme wijze worden beschermd. In het licht van de mogelijke verstoringen van de invoering van een volledig verbod op inducements, is het raadzaam om een gefaseerde aanpak te volgen en eerst de vereisten rond de betaling en ontvangst van inducements aan te scherpen teneinde de potentiële belangenconflicten aan te pakken en retailbeleggers beter te beschermen, en in een tweede fase de doeltreffendheid van het kader te evalueren en alternatieve maatregelen voor te stellen in overeenstemming met de regels voor betere regelgeving, waaronder indien nodig een verbod op inducements.
- (4) Om elke consumentenbenadeling als gevolg van de betaling en ontvangst van inducements voor verkoop zonder advies weg te nemen, is het passend de betaling en ontvangst van dergelijke inducements te verbieden. In het geval van Richtlijn (EU) 2014/65 zou een dergelijk verbod betrekking hebben op het uitvoeren of het ontvangen en doorgeven van orders en in het geval van Richtlijn (EU) 2016/97 op verkopen zonder advies. Om te voorkomen dat uitgevende instellingen worden beperkt in hun vermogen om financiering aan te trekken, mag dat verbod niet van toepassing zijn op betalingen in verband met overnemings- en plaatsingsdiensten die aan een uitgevende instelling worden verleend, wanneer de beleggingsonderneming ook een orderuitvoerings- of orderontvangst- en -doorgiftdienst aan een eindbelegger verleent. Bovendien wordt beleggingsadvies vaak gecombineerd met de verlening van een orderuitvoerings- of orderontvangst- en -doorgiftdienst. In dergelijke gevallen, waarin beleggingsadvies de hoofddienst is, mag het verbod niet gelden voor de orderuitvoerings- of

³⁷ Richtlijn 2014/65/EU van het Europees Parlement en de Raad van 15 mei 2014 betreffende markten voor financiële instrumenten en tot wijziging van Richtlijn 2002/92/EG en Richtlijn 2011/61/EU (PB L 173 van 12.6.2014, blz. 349).

³⁸ Richtlijn (EU) 2016/97 van het Europees Parlement en de Raad van 20 januari 2016 betreffende verzekeringsdistributie (PB L 26 van 2.2.2016, blz. 19).

orderontvangst- en -doorgiftedienst met betrekking tot een of meer transacties van die cliënt waarop dat advies betrekking heeft. Kleine niet-geldelijke tegemoetkomingen die niet meer dan 100 EUR bedragen of die van zodanige omvang en aard zijn dat zij niet kunnen worden geacht afbreuk te doen aan de plicht om te handelen in het belang van de retailbelegger, moeten worden toegestaan, mits zij duidelijk worden bekendgemaakt.

- (5) Teneinde ervoor te zorgen dat niet-professionele klanten niet worden misleid, is het belangrijk dat in Richtlijn (EU) 2016/97 de bepaling wordt opgenomen dat, in overeenstemming met de bestaande regels in Richtlijn (EU) 2014/65, verzekeringstussenpersonen die aan hun klanten aangeven dat zij advies verlenen op een onafhankelijke basis, geen inducements aanvaarden voor dergelijk advies. Deze regel mag verzekeringstussenpersonen die advies aan klanten aanbieden er niet van weerhouden inducements te aanvaarden, op voorwaarde dat het advies niet als onafhankelijk wordt gepresenteerd, klanten op de hoogte worden gebracht van de inducements in overeenstemming met de toepasselijke transparantievereisten en dat andere wettelijke vereisten, waaronder het vereiste om te handelen in het belang van de klant, worden nageleefd.
- (6) De bestaande waarborgen voor de betaling of ontvangst van inducements, die krachtens Richtlijn (EU) 2014/65 vereisen dat de inducement bedoeld is om de kwaliteit van de aan de cliënt verleende dienst te verhogen, of die krachtens Richtlijn (EU) 2016/97 geen afbreuk mogen doen aan de kwaliteit van de aan de klant verleende dienst, zijn niet doeltreffend genoeg gebleken om belangenconflicten te beperken. Het is daarom passend om deze criteria te schrappen en, zowel in Richtlijn (EU) 2014/65 als in Richtlijn (EU) 2016/97, een nieuwe, gemeenschappelijke toets in te voeren die verder verduidelijkt hoe financiële adviseurs het beginsel van handelen in het belang van de cliënt moeten toepassen. Financiële adviseurs moeten hun advies baseren op een passend scala aan financiële producten. Nadat ze geschikte instrumenten voor hun cliënten hebben geïdentificeerd, moeten ze uit een reeks vergelijkbare producten het meest kostenefficiënte product aan hun cliënten aanbevelen. Bovendien moeten financiële adviseurs ook systematisch minstens één product aanbevelen zonder kenmerken die misschien niet nodig zijn om de beleggingsdoelstelling van de cliënt te bereiken, zodat retailbeleggers ook alternatieve en mogelijk goedkopere opties in overweging worden gegeven. Dergelijke kenmerken omvatten bijvoorbeeld fondsen met een beleggingsstrategie die hogere kosten met zich meebrengt, een kapitaalgarantie en gestructureerde producten met afdekkingselementen. Als adviseurs ervoor kiezen om ook een product aan te bevelen met extra kenmerken die extra kosten voor de cliënt of klant met zich meebrengen, moeten ze expliciet de reden voor een dergelijke aanbeveling geven en de extra kosten bekendmaken. In het geval van verzekeringsgebaseerde beleggingsproducten moeten adviseurs er ook op toezien dat de verzekeringsdekking in het product overeenkomt met de eisen en behoeften van de klant op het gebied van verzekeringen.
- (7) De bestaande vereisten inzake informatieverstrekking over inducements moeten verder worden aangescherpt om ervoor te zorgen dat retailbeleggers het algemene concept van inducements, het risico op belangenconflicten en de gevolgen van inducements voor de totale kosten en het verwachte rendement begrijpen.
- (8) Om de ontwikkeling van onafhankelijk advies tegen redelijke kosten mogelijk te maken, moet het onafhankelijke advies worden toegestaan om retailbeleggers advies over goed gediversifieerde, niet-complexe en kostenefficiënte producten te verstrekken op basis van een beperktere reeks gegevens die zijn verzameld voor de geschiktheidsbeoordeling. De reikwijdte van dergelijk advies moet duidelijk en tijdig vóór de verlening van het advies aan de retailbelegger worden meegedeeld. Gezien de gediversifieerde aard van de producten waarover

wordt geadviseerd, moeten onafhankelijke financiële adviseurs niet worden verplicht om informatie van de cliënten met betrekking tot hun kennis en ervaring of bestaande portefeuilles te verkrijgen en te beoordelen.

- (9) Om de doeltreffendheid van deze maatregelen te beoordelen, moet de Commissie drie jaar na de datum van inwerkingtreding van deze richtlijn en na raadpleging van de Europese Autoriteit voor effecten en markten (“ESMA”) en de Europese Autoriteit voor verzekeringen en bedrijfspensioenen (“Eiopa”) een verslag opstellen over de gevolgen van betalingen door derden voor retailbeleggingen; dat verslag moet indien nodig vergezeld gaan van voorstellen om het kader verder te versterken.
- (10) Het niveau van de kosten en lasten die gepaard gaan met beleggings- en verzekeringsproducten kan aanzienlijke gevolgen hebben voor het beleggingsrendement, hetgeen niet altijd duidelijk is voor retailbeleggers. Om ervoor te zorgen dat producten kosteneffectief zijn voor retailbeleggers, moeten de lidstaten ervoor zorgen dat ondernemingen waaraan krachtens Richtlijn (EU) 2014/65 of Richtlijn (EU) 2016/97 een vergunning is verleend om beleggingsproducten te ontwikkelen of te distribueren, over duidelijke prijsstellingsprocessen beschikken waarmee alle aan retailbeleggers aangerekende kosten duidelijk kunnen worden geïdentificeerd en gekwantificeerd en die zodanig zijn ontworpen dat de kosten en lasten die in beleggingsproducten zijn opgenomen of die aan de distributie ervan zijn verbonden, gerechtvaardigd en evenredig zijn ten aanzien van de kenmerken, doelstellingen, strategie en verwachte prestaties van het product.
- (11) Aangezien de kostenstructuur van het verpakte retailbeleggingsproduct door de ontwikkelaar wordt ontworpen, is het aan de ontwikkelaar om te beoordelen of de kosten en lasten die in de beleggingsproducten zijn opgenomen, gerechtvaardigd en evenredig zijn. Voortbouwend op deze beoordelingen moeten distributeurs soortgelijke beoordelingen verrichten, zodat de distributiekosten en andere kosten die nog niet in de beoordeling van de ontwikkelaar zijn opgenomen, aanvullend in aanmerking worden genomen.
- (12) Het prijsstellingsproces, dat zowel op het niveau van de ontwikkelaar als van de distributeur wordt uitgevoerd, moet, als onderdeel van het kader voor productgovernance, dienen ter versterking van het bestaande concept dat beleggingsproducten die op een bepaalde doelmarkt zijn gericht, zo moeten worden ontworpen dat ze die doelmarkt waarde bieden.
- (13) Om het prijsstellingsproces objectiever te maken en om ontwikkelaars, distributeurs en bevoegde autoriteiten een instrument te verschaffen waarmee zij de kosten van beleggingsproducten van hetzelfde producttype efficiënt kunnen vergelijken, moeten zowel ESMA als Eiopa op basis van gegevens over de kosten en prestaties van beleggingsproducten benchmarks ontwikkelen waarmee ontwikkelaars en distributeurs rekening moeten houden in hun prijsstellingsprocessen. Als uit de vergelijking met een relevante benchmark blijkt dat de kosten en prestaties voor beleggers niet in overeenstemming zijn met de benchmark, mag het product niet worden verhandeld aan retailbeleggers, tenzij aanvullende tests en verdere beoordelingen hebben uitgewezen dat het product niettemin kosteneffectief is voor de doelmarkt, bijvoorbeeld in het geval van een product met aanvullende speciale kenmerken die relevant worden geacht voor een bepaalde groep beleggers met vastgestelde specifieke behoeften en doelstellingen, maar die niet tot uiting komen in de beschrijving van de groep beleggingsproducten waarvoor de benchmark is ontwikkeld.
- (14) Om ontwikkelaars en distributeurs bij hun beoordelingen te helpen, moet aan de Commissie de bevoegdheid worden verleend om gedelegeerde handelingen vast te stellen teneinde de criteria

te specificeren die moeten worden gebruikt bij de bepaling of de kosten en prestaties gerechtvaardigd en evenredig zijn.

- (15) Om ESMA en Eiopa in staat te stellen betrouwbare benchmarks op basis van betrouwbare gegevens te ontwikkelen, moeten ontwikkelaars en distributeurs van beleggingsproducten worden verplicht de nodige gegevens aan de bevoegde autoriteiten te rapporteren, zodat deze aan ESMA en Eiopa kunnen worden doorgegeven. Om de kosten in verband met de nieuwe rapportageverplichtingen zoveel mogelijk te beperken en onnodige overlappingsen te voorkomen, moeten gegevensreeksen zoveel mogelijk gebaseerd zijn op informatie- en rapportageverplichtingen die uit het EU-recht voortvloeien. ESMA en Eiopa moeten technische reguleringsnormen ontwikkelen om de gegevensreeksen, gegevensnormen en methoden en formaten voor de te rapporteren informatie te bepalen.
- (16) Bepaalde ontwikkelaars van financiële instrumenten die onder de definitie van verpakte retailbeleggingsproducten in de zin van artikel 4, punt 1, van Verordening (EU) nr. 1286/2014 vallen, zijn mogelijk niet onderworpen aan de rapportageverplichting van artikel 16 -bis, lid 2, of enige andere gelijkwaardige rapportageverplichting. In dergelijke gevallen moet een beleggingsonderneming die dergelijke financiële instrumenten aanbiedt of aanbeveelt, de bijzonderheden over de kosten en lasten en kenmerken van deze producten rapporteren aan de bevoegde autoriteiten van hun lidstaat van herkomst. De rapportageverplichtingen met betrekking tot bovenstaande gegevens, die zijn vastgesteld in het regelgevingspakket bestaande uit de icbe-richtlijn en het abi-beheerdersrichtlijn, moeten als gelijkwaardig worden beschouwd.
- (17) Gezien de grote diversiteit van het aanbod van retailbeleggingsproducten moet de ontwikkeling van benchmarks door ESMA en Eiopa een evolutionair proces zijn, waarbij eerst benchmarks worden ontwikkeld voor de beleggingsproducten die het meest door retailbeleggers worden gekocht en geleidelijk wordt voortgebouwd op de ervaring die in de loop van de tijd is opgedaan om de dekking te verbreden en de kwaliteit ervan te verfijnen.
- (18) Op grond van de Richtlijnen 2009/65/EG en 2011/61/EU zijn beheerders van alternatieve beleggingsinstellingen (abi's) en beheermaatschappijen van instellingen voor collectieve belegging in effecten (icbe's) verplicht om met de nodige bekwaamheid, zorg en zorgvuldigheid in het belang van de door hun beheerde beleggingsinstellingen en in het belang van hun beleggers te handelen. Abi-beheerders en icbe-beheermaatschappijen moeten daarom voorkomen dat beleggingsinstellingen en hun beleggers onnodige kosten worden aangerekend. Van abi-beheerders en icbe-beheermaatschappijen moet worden verlangd dat zij een deugdelijk prijsstellingsproces vaststellen dat de identificatie, analyse en evaluatie omvat van de kosten die direct of indirect aan beleggingsinstellingen of hun deelnemers in rekening worden gebracht en die derhalve door beleggers worden gedragen. Kosten moeten als gerechtvaardigd worden beschouwd als zij in overeenstemming zijn met de precontractuele documenten voor icbe's en abi's, noodzakelijk zijn voor hun werking en op billijke wijze door de beleggers worden gedragen.
- (19) Icbe-beheermaatschappijen en abi-beheerders moeten beleggers vergoeden wanneer onnodige kosten in rekening zijn gebracht, ook wanneer kosten verkeerd zijn berekend ten nadele van beleggers, en moeten de bevoegde autoriteiten, de financiële accountants van de beleggingsinstellingen en hun beheerders en de bewaarder van deze instellingen daarvan in kennis stellen. Om een betere handhaving te bevorderen en concrete resultaten voor retailbeleggers te bereiken, is het noodzakelijk de administratieve en sanctiebevoegdheden van de lidstaten te harmoniseren. De verplichting om beleggers te vergoeden moet worden toegevoegd als een mogelijke administratieve maatregel en sanctie, zodat deze mogelijkheid in alle lidstaten bestaat.

- (20) Het prijsstellingsproces in het kader van de Richtlijnen 2009/65/EG en 2011/61/EU moet ervoor zorgen dat de door de retailbeleggers gedragen kosten gerechtvaardigd en evenredig zijn ten aanzien van de kenmerken van het product, en met name ten aanzien van de beleggingsdoelstelling en -strategie, het risiconiveau en het verwachte rendement van de instellingen, zodat icbe's en abi's kosteneffectief zijn voor beleggers. Icbe-beheermaatschappijen en abi-beheerders moeten verantwoordelijk blijven voor de kwaliteit van hun prijsstellingsproces. Zij moeten er in het bijzonder voor zorgen dat de kosten vergelijkbaar zijn met de marktnormen, onder meer door de kosten te vergelijken van instellingen met vergelijkbare beleggingsstrategieën en -kenmerken die beschikbaar zijn in openbaar toegankelijke databanken. Om het prijsstellingsproces echter objectiever te maken en icbe-beheermaatschappijen en abi-beheerders en bevoegde autoriteiten een instrument te verschaffen waarmee zij de kosten van beleggingsproducten van hetzelfde producttype efficiënt kunnen vergelijken, moet ESMA op basis van gegevens over de kosten en prestaties van beleggingsproducten die zij in het kader van de toezichtrapportage ontvangt, benchmarks ontwikkelen aan de hand waarvan een beoordeling van de kosteneffectiviteit kan worden verricht, alsmede van de andere criteria die in het prijsstellingsproces van icbe-beheermaatschappijen en abi-beheerders worden gehanteerd. Gezien de prioriteit van de Commissie om onnodige administratieve lasten te vermijden en de rapportagevereisten te vereenvoudigen, moeten deze benchmarks voortbouwen op bestaande gegevens uit openbaarmakingen en toezichtrapportages, tenzij aanvullende gegevens bij wijze van uitzondering noodzakelijk zijn. Beleggingsfondsen die weinig kosteneffectief zijn of die afwijken van de benchmarks van ESMA mogen niet aan retailbeleggers worden verhandeld, tenzij een verdere beoordeling heeft uitgewezen dat het product niettemin een goede kosteneffectiviteit heeft. De beoordeling en de genomen maatregelen moeten worden gedocumenteerd en op verzoek aan de bevoegde autoriteiten worden verstrekt.
- (21) Aan de Commissie moet de bevoegdheid worden verleend om gedelegeerde handelingen vast te stellen tot nadere bepaling van de minimumvereisten voor het prijsstellingsproces teneinde te voorkomen dat icbe's, abi's en hun deelnemers onnodige kosten worden aangerekend, en van de minimumvereisten voor het verrichten van de kosteneffectiviteitsbeoordeling en, indien nodig, voor het nemen van corrigerende maatregelen wanneer de kosten niet gerechtvaardigd zijn of niet evenredig zijn met het verwachte rendement van de icbe's en abi's en, indien beschikbaar, hun risiconiveau, beleggingsdoelstelling en beleggingsstrategie, en voor het documenteren van deze beoordeling en maatregelen.
- (22) Kennis en bekwaamheid van het personeel zijn essentieel om advies van goede kwaliteit te garanderen. De normen van hetgeen noodzakelijk wordt geacht, verschillen aanzienlijk tussen adviseurs die werken in het kader van Richtlijn 2014/65/EU, Richtlijn (EU) 2016/97 en niet-geharmoniseerde nationale wetgeving. Om de kwaliteit van advies te verbeteren en gelijke concurrentievoorwaarden in de hele EU te garanderen, moeten er strengere gemeenschappelijke minimumnormen voor de vereiste kennis en bekwaamheid worden vastgesteld. Dit is met name relevant gezien de toegenomen complexiteit en voortdurende innovatie in het ontwerp van financiële instrumenten en verzekeringsgebaseerde beleggingsproducten, en het toenemende belang van overwegingen in verband met duurzaamheid. De lidstaten moeten van beleggingsondernemingen en verzekerings- en herverzekeringsdistributeurs verlangen dat zij ervoor zorgen dat natuurlijke personen die namens de beleggingsonderneming of als verzekeringstussenpersoon beleggingsadvies verstrekken, en de betrokken werknemers van verzekeringsondernemingen en verzekeringstussenpersonen over de kennis en bekwaamheid beschikken die nodig is om hun verplichtingen na te komen. Om cliënten, klanten en bevoegde autoriteiten de zekerheid te bieden dat het kennis- en bekwaamheidsniveau van deze natuurlijke

personen en verzekeringstussenpersonen en van de werknemers van verzekeringsondernemingen en verzekeringstussenpersonen aan de vereiste normen voldoen, moeten deze kennis en bekwaamheid met een certificaat worden aangetoond. Regelmatige beroepsopleiding en bijscholing zijn belangrijk om ervoor te zorgen dat de kennis en bekwaamheid van het personeel dat zich bezighoudt met de advisering over of verkoop van beleggingsproducten of verzekeringsgebaseerde beleggingsproducten aan cliënten of klanten, op peil blijft en wordt bijgewerkt. Daartoe moet worden voorgeschreven dat natuurlijke personen die beleggingsadvies verstrekken een minimumaantal uren per jaar aan beroepsopleiding en bijscholing volgen en dat zij de succesvolle voltooiing van deze opleiding en bijscholing met een certificaat staven.

- (23) De toenemende verlening van beleggingsdiensten via digitale middelen creëert nieuwe mogelijkheden voor retailbeleggers. Tegelijkertijd stellen deze diensten beleggingsondernemingen en verzekeringsdistributeurs in staat om beleggingsproducten en -diensten sneller en aan een grotere groep retailbeleggers te distribueren, wat extra risico's met zich kan meebrengen. Bevoegde autoriteiten moeten daarom worden uitgerust met bevoegdheden en procedures die toereikend zijn om onmiddellijk op te treden tegen elke niet-naleving van de bestaande regels, ook wanneer deze diensten via digitale middelen en door entiteiten zonder vergunning worden verleend. Daarom is het aangewezen dat de bevoegde autoriteiten de nodige maatregelen kunnen nemen wanneer zij gegronde redenen hebben om aan te nemen dat een natuurlijke of rechtspersoon zonder passende vergunning beleggingsdiensten verleent of dat een verzekeringstussenpersoon of verzekeringsonderneming zonder registerinschrijving of vergunning verzekeringsgebaseerde beleggingsproducten distribueert. Wanneer deze maatregelen betrekking hebben op een natuurlijke persoon, moet de bekendmaking van het besluit van de bevoegde autoriteit onderworpen blijven aan de beoordeling per geval van de evenredigheid van de bekendmaking van persoonsgegevens overeenkomst artikel 71, lid 1. De bevoegde autoriteiten moeten ESMA en Eiopa informeren over dergelijk gedrag en ESMA en Eiopa moeten alle gerelateerde besluiten van de bevoegde autoriteiten consolideren en bekendmaken, zodat deze informatie beschikbaar is voor retailbeleggers en zij potentiële fraude kunnen herkennen. Om te voorkomen dat bij de bekendmaking van de geconsolideerde lijst van alle door de bevoegde autoriteiten genomen besluiten persoonlijke informatie openbaar wordt gemaakt die door een bevoegde autoriteit onevenredig wordt geacht, moeten ESMA en Eiopa, voor wat natuurlijke personen betreft, afzien van de openbaarmaking van aanvullende informatie ten opzichte van de informatie die door de bevoegde autoriteit zelf openbaar wordt gemaakt.
- (24) De verlening van grensoverschrijdende beleggingsdiensten is essentieel voor de ontwikkeling van de kapitaalmarktenunie en een goede handhaving van de regels is een essentieel onderdeel van de interne markt. Hoewel de lidstaat van herkomst verantwoordelijk is voor het toezicht op een beleggingsonderneming in geval van grensoverschrijdende dienstverlening, berust de interne markt op het vertrouwen dat voortvloeit uit het adequate toezicht op beleggingsondernemingen door de bevoegde autoriteiten van de lidstaat van herkomst. Het beginsel van wederzijdse erkenning vereist een doeltreffende samenwerking tussen de lidstaat van herkomst en de lidstaat van ontvangst om ervoor te zorgen dat een voldoende niveau van bescherming van de belegger wordt gehandhaafd. Richtlijn (EU) 2014/65 voorziet reeds in een mechanisme op grond waarvan, onder strikte voorwaarden en wanneer de lidstaat van herkomst geen passende maatregelen neemt, de bevoegde autoriteiten van de lidstaten van ontvangst conservatoire maatregelen kunnen nemen om beleggers te beschermen. Om de samenwerking tussen de bevoegde autoriteiten te vergemakkelijken en de toezichtsinspanningen verder op te voeren, moet dat mechanisme worden vereenvoudigd en moeten de bevoegde autoriteiten die op

hun grondgebied sterk gelijkende of identieke gedragingen constateren als die welke reeds door een andere autoriteit zijn gesignaleerd, kunnen verwijzen naar de bevindingen van die initiërende autoriteit om een procedure overeenkomstig artikel 86 van Richtlijn (EU) 2014/65 in te leiden.

- (25) De paspoortregelingen krachtens de Richtlijnen (EU) 2014/65 en (EU) 2016/97 vereisen niet dat informatie wordt verstrekt over de omvang van de grensoverschrijdende diensten. Om ESMA, Eiopa en de bevoegde autoriteiten een goed inzicht te verschaffen in de omvang van grensoverschrijdende diensten en hen in staat te stellen hun toezichtactiviteiten op deze grensoverschrijdende diensten af te stemmen, moeten de bevoegde autoriteiten informatie over de verlening van dergelijke diensten verzamelen. Wanneer een beleggingsonderneming of verzekeringstussenpersoon diensten verleent aan cliënten die in een andere lidstaat gevestigd zijn, moet de beleggingsonderneming of verzekeringstussenpersoon haar bevoegde autoriteit basisinformatie over deze diensten verstrekken. Omwille van de evenredigheid mag deze rapportageverplichting niet gelden voor ondernemingen die minder dan vijftig cliënten in grensoverschrijdende context bedienen. De bevoegde autoriteiten moeten deze informatie ter beschikking stellen van ESMA en Eiopa, die op hun beurt de informatie toegankelijk moeten maken voor alle bevoegde autoriteiten en een jaarlijks statistisch verslag over grensoverschrijdende diensten moeten publiceren. Om de kosten in verband met de rapportageverplichtingen met betrekking tot grensoverschrijdende activiteiten zoveel mogelijk te beperken en onnodige overlappingsen te voorkomen, moet de informatie zoveel mogelijk gebaseerd zijn op bestaande informatie- en rapportageverplichtingen.
- (26) Om de toezichtconvergentie te bevorderen en de samenwerking tussen de bevoegde autoriteiten te vergemakkelijken, moet ESMA op eigen initiatief of op initiatief van een of meer bevoegde autoriteiten samenwerkingsplatforms kunnen opzetten wanneer er gegronde bezorgdheid bestaat over benadeling van beleggers in verband met de verlening van grensoverschrijdende beleggingsdiensten en wanneer dergelijke activiteiten significant zijn gelet op de markt van de lidstaat van ontvangst. Eiopa, die op grond van artikel 152 ter van Richtlijn 2009/138/EG reeds bevoegd is om samenwerkingsplatformen op te zetten, moet dezelfde bevoegdheid hebben met betrekking tot verzekeringsdistributieactiviteiten in het kader van Richtlijn (EU) 2016/97, aangezien zich bij verzekeringsdistributie soortgelijke grensoverschrijdende toezichtsproblemen kunnen voordoen. Wanneer er ernstige bezorgdheid bestaat over mogelijke benadeling voor beleggers en wanneer de bij de samenwerkingsplatformen betrokken toezichthoudende autoriteiten geen overeenstemming kunnen bereiken over kwesties die verband houden met een beleggingsonderneming of verzekeringsdistributeur die grensoverschrijdend actief is, kunnen ESMA en Eiopa in overeenstemming met artikel 16 van respectievelijk Verordening (EU) nr. 1095/2010 van het Europees Parlement en de Raad³⁹ en Verordening (EU) nr. 1094/2010 van het Europees Parlement en de Raad⁴⁰ een aanbeveling richten tot de bevoegde autoriteit van de lidstaat van herkomst om de bezorgdheden van de andere betrokken bevoegde autoriteiten in

³⁹ Verordening (EU) nr. 1094/2010 van het Europees Parlement en de Raad van 24 november 2010 tot oprichting van een Europese toezichthoudende autoriteit (Europese Autoriteit voor verzekeringen en bedrijfspensioenen), tot wijziging van Besluit nr. 716/2009/EG en tot intrekking van Besluit 2009/79/EG van de Commissie (PB L 331 van 15.12.2010, blz. 48).

⁴⁰ Verordening (EU) nr. 1095/2010 van het Europees Parlement en de Raad van 24 november 2010 tot oprichting van een Europese toezichthoudende autoriteit (Europese Autoriteit voor effecten en markten), tot wijziging van Besluit nr. 716/2009/EG en tot intrekking van Besluit 2009/77/EG van de Commissie (PB L 331 van 15.12.2010, blz. 84).

overweging te nemen en samen met andere betrokken bevoegde autoriteiten een gezamenlijke inspectie ter plaatse uit te voeren.

- (27) Kosten, bijbehorende lasten en betalingen door derden in verband met beleggingsproducten kunnen grote gevolgen hebben voor het verwachte rendement. De openbaarmaking van dergelijke kosten, bijbehorende lasten en betalingen door derden zijn een belangrijk aspect van de bescherming van beleggers. Retailbeleggers moeten tijdig duidelijke informatie krijgen over de kosten, bijbehorende lasten en betalingen door derden, voordat ze een beleggingsbeslissing nemen. Om de vergelijkbaarheid van dergelijke kosten, bijbehorende lasten en betalingen door derden te verbeteren, moet dergelijke informatie op een gestandaardiseerde manier worden verstrekt. In technische reguleringsnormen moeten de inhoud en de vorm van de informatie met betrekking tot dergelijke kosten, bijbehorende lasten en betalingen door derden worden gespecificeerd en geharmoniseerd, met inbegrip van toelichtingen die beleggingsondernemingen aan niet-professionele cliënten moeten verstrekken, met name wat betalingen door derden betreft.
- (28) Om de transparantie verder te vergroten, moeten niet-professionele cliënten en klanten periodiek een overzicht van hun beleggingen ontvangen. Daarom moeten ondernemingen die beleggingsdiensten samen met een dienst inzake bewaarneming en beheer van financiële instrumenten aanbieden, of verzekeringstussenpersonen en verzekeringsondernemingen die verzekeringsgebaseerde beleggingsproducten distribueren, hun niet-professionele cliënten en klanten een jaaroverzicht verstrekken dat een overzicht bevat van de producten die deze cliënten en klanten aanhouden, van alle kosten, bijbehorende lasten en betalingen door derden, en van alle betalingen, met inbegrip van dividenden en de rente die de cliënt en klant over een periode van één jaar heeft betaald en ontvangen, samen met een overzicht van de prestaties van deze financiële producten. Dit jaaroverzicht moet retailbeleggers in staat stellen een beter inzicht te verkrijgen in de gevolgen van deze elementen voor de prestaties van hun portefeuille. Voor beleggingsdiensten die alleen bestaan uit het ontvangen, doorgeven en uitvoeren van orders, moet het jaaroverzicht alle kosten, bijbehorende lasten en betalingen door derden bevatten die in verband met de diensten en de financiële instrumenten zijn betaald. Voor diensten die alleen bestaan uit het bewaren en beheren van financiële instrumenten, moet het jaaroverzicht alle kosten en bijbehorende lasten bevatten, alsmede alle betalingen die de cliënt in verband met de diensten en de financiële instrumenten heeft ontvangen. Voor al deze diensten moet de dienstverlener de niet-professionele cliënt op verzoek een gedetailleerde uitsplitsing van die informatie per financieel instrument verstrekken. Gezien de langetermijnkenmerken van verzekeringsgebaseerde beleggingsproducten die vaak voor pensioendoeleinden worden gebruikt, moet het jaaroverzicht voor dergelijke producten aanvullende elementen bevatten, waaronder aangepaste individuele prognoses van het verwachte resultaat aan het einde van de overeenkomst of de aanbevolen duur van de deelneming en een samenvatting van de verzekeringsdekking.
- (29) Uiteenlopende of overlappende informatievereisten voor de distributie van verzekeringsproducten in verschillende rechtshandelingen veroorzaken rechtsonzekerheid en onnodige kosten voor verzekeringsondernemingen en verzekeringstussenpersonen. Het is daarom passend om alle informatievereisten in één rechtshandeling vast te stellen door die vereisten uit Richtlijn 2009/138/EG te schrappen en door Richtlijn (EU) 2016/97 te wijzigen. Tegelijkertijd is het, voortbouwend op de ervaringen die zijn opgedaan met het toezicht op deze vereisten, passend om ze aan te passen zodat ze doeltreffend en alomvattend zijn. Als aanvulling op het reeds goed gevestigde productinformatiedocument voor schadeverzekeringsproducten moet er met het oog op de verstrekking van gestandaardiseerde informatie ook een productinformatiedocument worden ingevoerd voor

levensverzekeringsproducten die geen verzekeringsgebaseerde beleggingsproducten zijn. Voor verzekeringsgebaseerde beleggingsproducten moet standaardinformatie worden verstrekt via het essentiële-informatiedocument voor PRIIP's overeenkomstig Verordening (EU) nr. 1286/2014.

- (30) Veranderingen in de manier waarop beleggingsondernemingen, verzekeringsondernemingen en verzekeringstussenpersonen reclame maken voor financiële producten en diensten, waaronder het gebruik van influencers, sociale media en het gebruik van gedragsneigingen, hebben steeds meer invloed op het gedrag van retailbeleggers. Het is daarom passend om voorschriften inzake publicitaire mededelingen en marketingpraktijken in te voeren, die ook betrekking kunnen hebben op de inhoud van derden, ontwerpen, promoties, branding, campagnes, productplaatsing en beloningssystemen. Deze voorschriften moeten met name specificeren wat het vereiste om eerlijk, duidelijk en niet-misleidend te zijn, precies inhoudt in de context van publicitaire mededelingen en marketingpraktijken. Voorschriften voor een evenwichtige presentatie van risico's en rendement en geschiktheid voor het beoogde doelpubliek moeten ook bijdragen aan een betere toepassing van de beginselen inzake beleggersbescherming. Deze voorschriften moeten zich uitstrekken tot marketingpraktijken wanneer deze praktijken worden gebruikt om het bereik en de doeltreffendheid van publicitaire mededelingen of de perceptie van hun relateerbaarheid, betrouwbaarheid of vergelijkbaarheid te vergroten. Om ervoor te zorgen dat aanbieders van beleggingsproducten niet worden ontmoedigd of verhinderd om materiaal inzake financiële scholing te verstrekken en de financiële geletterdheid van beleggers te bevorderen en te verbeteren, moet echter worden gespecificeerd dat dergelijk materiaal en dergelijke activiteiten niet onder de definitie van publicitaire mededelingen en marketingpraktijken vallen.
- (31) Om in te spelen op de ontwikkelingen in marketingpraktijken, waaronder de inschakeling van derden om producten of diensten indirect te promoten, en om beleggers een passend beschermingsniveau te bieden, moeten de eisen met betrekking tot publicitaire mededelingen worden aangescherpt. Daarom moet worden voorgeschreven dat in de publicitaire mededelingen een gemakkelijke identificatie mogelijk moet zijn van de beleggingsonderneming, verzekeringsonderneming of verzekeringstussenpersoon namens wie de marketingcommunicatie wordt verzorgd. Voor niet-professionele cliënten moeten deze publicitaire mededelingen ook op een duidelijke en evenwichtige manier essentiële informatie over de aangeboden producten en diensten bevatten. Om ervoor te zorgen dat de verplichtingen inzake de bescherming van beleggers in de praktijk naar behoren worden nagekomen, moeten beleggingsondernemingen een beleid inzake publicitaire mededelingen en marketingpraktijken voeren en over adequate interne controles en rapportageprocedures ten aanzien van het leidinggevend orgaan van de beleggingsonderneming beschikken om de naleving van dit beleid te waarborgen. Bij de ontwikkeling van publicitaire mededelingen en marketingpraktijken moeten beleggingsondernemingen, verzekeringstussenpersonen en verzekeringsondernemingen rekening houden met de doelgroep van de betreffende doelmarkt.
- (32) Het snelle tempo waarmee publicitaire mededelingen en marketingpraktijken kunnen worden aangeboden en veranderd, met name via het gebruik van digitale hulpmiddelen en kanalen, mag een afdoende handhaving van de geldende regelgeving niet in de weg staan. Daarom moeten de lidstaten ervoor zorgen dat de nationale bevoegde autoriteiten over de nodige bevoegdheden beschikken om toezicht uit te oefenen en zo nodig tijdig in te grijpen. Bovendien moeten de bevoegde autoriteiten toegang hebben tot de nodige informatie met betrekking tot publicitaire mededelingen en marketingpraktijken om hun toezichts- en handhavingstaken uit te voeren en de bescherming van de consumenten te waarborgen. Daartoe moeten beleggingsondernemingen en verzekeringsondernemingen gegevens bijhouden over de publicitaire mededelingen die aan niet-professionele cliënten of potentiële niet-professionele cliënten worden verstrekt of

toegankelijk worden gemaakt en over alle daarmee verband houdende elementen die relevant zijn voor de bevoegde autoriteiten. Om de publicitaire mededelingen die worden verspreid door derden, zoals influencers en reclamebureaus, te kunnen vastleggen, moet ook de identiteit van deze derden worden geregistreerd. Aangezien problemen met financiële producten en diensten verschillende jaren na de belegging kunnen ontstaan, moeten beleggingsondernemingen, verzekeringsondernemingen en verzekeringstussenpersonen de bovenvermelde informatie gedurende vijf jaar, en op verzoek van de bevoegde autoriteit gedurende een periode van maximaal zeven jaar, bijhouden.

- (33) De beoordelingen van de geschiktheid en adequaatheid zijn een essentieel onderdeel van de bescherming van beleggers. Beleggingsondernemingen, verzekeringsondernemingen en verzekeringstussenpersonen moeten de geschiktheid of adequaatheid van beleggingsproducten en -diensten die respectievelijk aan de cliënt worden aanbevolen of door de cliënt worden gevraagd, beoordelen op basis van de informatie die van de cliënt wordt verkregen. Waar nodig mogen beleggingsondernemingen, verzekeringsondernemingen of verzekeringstussenpersonen ook gebruikmaken van informatie die zij op grond van andere legitieme redenen hebben verkregen, waaronder bestaande relaties met de cliënt of klant. Beleggingsondernemingen, verzekeringsondernemingen en verzekeringstussenpersonen moeten hun cliënten en klanten uitleggen wat het doel van deze beoordelingen is en hoe belangrijk het is om correcte en volledige informatie te verstrekken. Zij moeten hun cliënten en klanten door middel van gestandaardiseerde waarschuwingen informeren dat het verstrekken van onjuiste en onvolledige informatie negatieve gevolgen kan hebben voor de kwaliteit van de beoordeling. Om de harmonisatie en efficiëntie van de verschillende waarschuwingen te garanderen, moeten ESMA en Eiopa technische reguleringsnormen ontwikkelen om de inhoud en de vorm van dergelijke waarschuwingen te specificeren.
- (34) Om ervoor te zorgen dat in het kader van adviesdiensten de nodige aandacht wordt besteed aan het spreiden van de portefeuille, moeten financiële adviseurs systematisch worden verplicht rekening te houden met de noodzaak van een dergelijke spreiding voor hun cliënten of klanten, als onderdeel van de geschiktheidsbeoordelingen, onder meer op basis van de door deze cliënten of klanten verstrekte informatie over hun bestaande portefeuille met financiële en niet-financiële activa.
- (35) Om er zeker van te zijn dat beleggingsondernemingen, verzekeringsondernemingen en verzekeringstussenpersonen aan de hand van beoordelingen van de adequaatheid op een doeltreffende manier kunnen nagaan of een financieel product of een financiële dienst passend is voor hun cliënten en klanten, moeten zij niet alleen informatie van hun cliënten of klanten verkrijgen over hun kennis van en ervaring met dergelijke financiële instrumenten of diensten, maar in het geval van niet-professionele cliënten of klanten ook over hun vermogen om volledige of gedeeltelijke verliezen te dragen en over hun risicotolerantie. In geval van een negatieve beoordeling van de adequaatheid moet een beleggingsonderneming, verzekeringsonderneming of verzekeringstussenpersoon niet alleen verplicht zijn een waarschuwing naar de cliënt of de klant te sturen, maar mag de transactie ook alleen worden uitgevoerd als de betrokken cliënt of klant daar uitdrukkelijk om verzoekt.
- (36) Er kan een breed gamma aan financiële instrumenten aan retailbeleggers worden aangeboden, waarbij elk financieel instrument een ander risico wat betreft potentiële verliezen met zich meebrengt. Het moet daarom gemakkelijk zijn voor retailbeleggers om bijzonder risicovolle beleggingsproducten te kunnen herkennen. Beleggingsondernemingen, verzekeringsondernemingen en verzekeringstussenpersonen moeten derhalve worden verplicht om na te gaan welke beleggingsproducten bijzonder risicovol zijn en om waarschuwingen over

deze risico's op te nemen in de informatie, met inbegrip van publicitaire mededelingen, die aan niet-professionele cliënten en klanten wordt verstrekt. Om beleggingsondernemingen, verzekeringsondernemingen en verzekeringstussenpersonen te helpen bij het herkennen van dergelijke bijzonder risicovolle producten, moeten ESMA en Eiopa richtsnoeren uitvaardigen om dergelijke producten te herkennen, naar behoren rekening houdend met de verschillende soorten bestaande beleggingsproducten en verzekeringsgebaseerde beleggingsproducten. Om dergelijke risicowaarschuwingen in de hele EU te harmoniseren, moeten ESMA en Eiopa technische normen voor de inhoud en de vorm ervan indienen. De lidstaten moeten de bevoegde autoriteiten de bevoegdheid geven om het gebruik van risicowaarschuwingen voor specifieke beleggingsproducten verplicht te stellen, en wanneer het gebruik of het niet-gebruik van deze risicowaarschuwingen in de EU inconsistent zou zijn of een wezenlijk effect op de bescherming van de belegger zou hebben, moeten ESMA en Eiopa de bevoegdheid hebben om beleggingsondernemingen in de hele EU te verplichten dergelijke waarschuwingen te gebruiken.

- (37) Het verbeteren van de financiële geletterdheid van niet-professionele cliënten en klanten, en van prospectieve niet-professionele cliënten en potentiële klanten, is van cruciaal belang om deze niet-professionele cliënten en klanten een beter inzicht te geven in hoe zij verantwoord kunnen beleggen en hoe zij de risico's en voordelen van het beleggen naar behoren kunnen afwegen. De lidstaten moeten daarom formele en informele leermogelijkheden bevorderen om de financiële geletterdheid van niet-professionele cliënten en klanten en van prospectieve niet-professionele cliënten en potentiële klanten met betrekking tot verantwoord beleggen te ondersteunen. Verantwoord beleggen verwijst naar het vermogen van retailbeleggers om weloverwogen beleggingsbeslissingen te nemen die aansluiten op hun persoonlijke en financiële doelstellingen, op voorwaarde dat zij zich bewust zijn van het aanbod aan beschikbare beleggingsproducten en -diensten, de belangrijkste kenmerken ervan en de risico's en voordelen van beleggen, en op voorwaarde dat zij het beleggingsadvies dat ze ontvangen begrijpen en in staat zijn er gepast op te reageren. Prospectieve retailbeleggers moeten te allen tijde toegang hebben tot educatief materiaal ter ondersteuning van hun financiële kennis, en dat materiaal moet met name rekening houden met verschillen in leeftijd, opleidingsniveau en technologische mogelijkheden van retailbeleggers. Dit is met name relevant voor niet-professionele cliënten en klanten die voor het eerst toegang krijgen tot financiële instrumenten, beleggingsdiensten en verzekeringsgebaseerde beleggingsproducten, en klanten die gebruikmaken van digitale hulpmiddelen.
- (38) Er moet worden gewaarborgd dat de criteria om te bepalen of een cliënt over de nodige ervaring, kennis en deskundigheid beschikt om als professionele cliënt te worden behandeld wanneer een dergelijke cliënt om een dergelijke behandeling verzoekt, adequaat en geschikt zijn voor het beoogde doel. Deze criteria moeten dan ook rekening houden met de ervaring die is opgedaan buiten de financiële dienstensector en met de gecertificeerde opleiding en scholing die de cliënt heeft gevolgd. De criteria moeten ook evenredig zijn en mogen niet discrimineren op basis van de lidstaat waar de cliënt woont. De criteria die gebaseerd zijn op het vermogen en op de omvang van een rechtspersoon moeten daarom worden gewijzigd om rekening te houden met cliënten die in lidstaten wonen met een lager gemiddeld bbp per hoofd van de bevolking.
- (39) De Europese Toezichthouder voor gegevensbescherming is geraadpleegd overeenkomstig artikel 42, lid 1, van Verordening (EU) 2018/1725 van het Europees Parlement en de Raad en heeft op [XX XX 2023] een advies uitgebracht.
- (40) Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad is van toepassing op de verwerking van persoonsgegevens voor de toepassing van deze richtlijn. Verordening (EU) nr. 2018/1725 van het Europees Parlement en de Raad is van toepassing op de verwerking van

persoonsgegevens door de instellingen en organen van de Unie voor de toepassing van deze richtlijn. De lidstaten moeten ervoor zorgen dat gegevensverwerking die in het kader van de toepassing van deze richtlijn wordt uitgevoerd volledig in overeenstemming is met Richtlijn 2002/58/EG van het Europees Parlement en de Raad, wanneer die richtlijn van toepassing is.

- (41) De Richtlijnen (EU) 2009/65/EG, 2009/138/EG, 2011/61/EU, 2014/65/EU en (EU) 2016/97 moeten bijgevolg dienovereenkomstig worden gewijzigd,

HEBBEN DE VOLGENDE RICHTLIJN VASTGESTELD:

Artikel 1

Wijzigingen van Richtlijn 2014/65/EU

Richtlijn 2014/65/EU wordt als volgt gewijzigd:

- (1) In artikel 1, lid 4, wordt punt a) vervangen door:

“a) artikel 9, lid 3, artikel 14, artikel 16, leden 2, 3 en 6, artikel 16 -bis, lid 1, eerste, tweede en vijfde alinea, artikel 16 -bis, lid 3, artikel 16 -bis, lid 4, eerste en tweede alinea, artikel 16 -bis, leden 7, 8 en 10, en artikel 16 -bis, lid 11, punt b);”.
- (2) In artikel 3, lid 2, worden de punten b) en c) vervangen door:

“b) de in acht te nemen gedragsregels die zijn vastgelegd in artikel 24, leden 1, 1 bis, 3, 4, 5, 7 en 10, artikel 25, leden 2, 4, 5 en 6, en, indien die personen uit hoofde van de nationale regeling verbonden agenten mogen aanwijzen, artikel 29, en de desbetreffende uitvoeringsmaatregelen;

c) organisatorische eisen als vastgesteld in artikel 16, leden 3, 6 en 7, artikel 16 -bis, lid 1, eerste, tweede en vijfde alinea, artikel 16 -bis, lid 3, artikel 16 -bis, lid 4, eerste en tweede alinea, artikel 16 -bis, lid 7, punt c), en leden 8 en 10, en artikel 16, lid 11, punt b), en de overeenkomstige gedelegeerde handelingen die zijn vastgesteld door de Commissie overeenkomstig artikel 89.”.
- (3) Aan artikel 4, lid 1, worden de volgende punten 66, 67 en 68 toegevoegd:

“66. “publicitaire mededeling”: elke openbaarmaking van informatie die niet op grond van het Unierecht of het nationale recht vereist is en niet behoort tot het in artikel 88 ter bedoelde materiaal voor financiële scholing of tot onderzoek op beleggingsgebied dat aan de voorwaarden voldoet om als zodanig te worden behandeld, die direct of indirect beleggingen in een of meer financiële instrumenten of categorieën financiële instrumenten of het gebruik van beleggingsdiensten of nevendiensten van een beleggingsonderneming bevordert of aanmoedigt, en die wordt gedaan:

 - a) door een beleggingsonderneming of een derde partij die wordt vergoed of aangemoedigd door middel van een niet-geldelijke tegemoetkoming door een dergelijke beleggingsonderneming;
 - b) aan natuurlijke of rechtspersonen;
 - c) in welke vorm en met welk middel dan ook;

67. “marketingpraktijk”: elke strategie of elk gebruik van een instrument dat of techniek die wordt toegepast door een beleggingsonderneming of door een derde partij die door

middel van een niet-geldelijke tegemoetkoming door een dergelijke beleggingsonderneming wordt vergoed of aangemoedigd om:

- a) op directe of indirecte wijze publicitaire mededelingen te verspreiden;
- b) het bereik en de doeltreffendheid van de publicitaire mededelingen te versnellen of te verbeteren;
- c) op enigerlei wijze beleggingsondernemingen, financiële instrumenten of beleggingsdiensten te promoten;

68. “online-interface”: software, waaronder een website, een deel van een website of een applicatie.”.

- (4) Het volgende artikel 5 bis wordt ingevoegd:

“Artikel 5 bis

Procedure voor het aanpakken van niet-toegestane activiteiten die via digitale middelen worden aangeboden

1. Wanneer een natuurlijke of rechtspersoon op het grondgebied van een lidstaat onlinebeleggingsdiensten of -activiteiten voor cliënten verricht zonder over een vergunning krachtens artikel 5, lid 1, of het nationale recht te beschikken, of wanneer een bevoegde autoriteit goede redenen heeft om te vermoeden dat die entiteit dergelijke diensten verricht zonder over een vergunning krachtens artikel 5, lid 1, of het nationale recht te beschikken, dragen de lidstaten er zorg voor dat de bevoegde autoriteit alle passende en evenredige maatregelen neemt om te voorkomen dat de niet-toegestane beleggingsdiensten of -activiteiten worden aangeboden, ook wat betreft publicitaire mededelingen, door gebruik te maken van de in artikel 69, lid 2, bedoelde toezichtbevoegdheden. Daarbij worden de in hoofdstuk II genoemde beginselen inzake samenwerking tussen de lidstaten in acht genomen.
2. De lidstaten bepalen dat de bevoegde autoriteiten overeenkomstig artikel 71 elk besluit publiceren waarbij een krachtens lid 1 genomen maatregel wordt opgelegd.

De bevoegde autoriteiten stellen ESMA onverwijld van een dergelijk besluit in kennis. ESMA zet een elektronische databank op met de door de bevoegde autoriteiten ingediende besluiten, die toegankelijk is voor alle bevoegde autoriteiten. ESMA publiceert een lijst van alle bestaande besluiten, met een beschrijving van de betrokken natuurlijke of rechtspersonen en de aard van de diensten of producten die worden geleverd. De lijst is voor het publiek toegankelijk via een link op de website van ESMA. Als het natuurlijke personen betreft, mag deze lijst niet leiden tot de publicatie van meer persoonsgegevens van die natuurlijke personen dan die welke door de bevoegde autoriteit krachtens de eerste alinea en overeenkomstig artikel 71, lid 1, zijn gepubliceerd.”;

- (5) Artikel 7 wordt als volgt gewijzigd:

- (a) aan lid 3 wordt de volgende alinea toegevoegd:

“Indien de vergunning niet is toegekend, stelt de bevoegde autoriteit ESMA in kennis van de redenen daarvoor.”;

- (b) het volgende lid 3 bis wordt ingevoegd:

“3 bis. ESMA stelt een lijst op van alle entiteiten waaraan een vergunning is geweigerd en stelt deze lijst ter beschikking van de bevoegde autoriteiten.

De lijst bevat informatie over de diensten of activiteiten waarvoor elke beleggingsonderneming een vergunning heeft aangevraagd, alsmede de redenen voor de weigering om de vergunning toe te kennen, en wordt regelmatig bijgewerkt.”.

(6) Artikel 8 wordt als volgt gewijzigd:

(a) de tweede alinea wordt vervangen door:

“Elke intrekking van een vergunning wordt ter kennis van ESMA gebracht. De bevoegde autoriteit stelt ESMA in kennis van de redenen voor de intrekking van de vergunning.”;

(b) de volgende alinea wordt toegevoegd:

“De in artikel 7, lid 3 bis, bedoelde lijst bevat ook alle entiteiten waarvan de vergunning is ingetrokken, alsmede informatie, voor elke beleggingsonderneming, over de diensten of activiteiten waarvoor de vergunning is ingetrokken en de redenen voor de intrekking van de vergunning.”.

(7) Artikel 9, lid 3, wordt als volgt gewijzigd:

(a) de eerste alinea wordt vervangen door:

“De lidstaten dragen er zorg voor dat het leidinggevend orgaan van een beleggingsonderneming governanceregelingen opstelt, toezicht houdt op en verantwoording aflegt voor de uitvoering ervan; deze regelingen garanderen een doeltreffend en prudent bestuur van de beleggingsonderneming en voorzien onder meer in een scheiding van taken in de beleggingsonderneming, in de voorkoming van belangenconflicten en in de bescherming van de beleggers, en dit op een wijze die de integriteit van de markt en de belangen van de cliënten bevordert.”;

(b) aan de tweede alinea wordt het volgende punt d) toegevoegd:

“d) het leidinggevend orgaan bepaalt een beleid op het gebied van publicitaire mededelingen en marketingpraktijken, gericht op de naleving van de verplichtingen van artikel 24 quater; het keurt dit beleid goed en ziet toe op de uitvoering ervan.”.

(8) Artikel 16 wordt als volgt gewijzigd:

(a) lid 1 wordt vervangen door:

“1. De lidstaat van herkomst schrijft voor dat beleggingsondernemingen voldoen aan de in de leden 2 tot en met 10 van dit artikel, in artikel 16 bis en in artikel 17 neergelegde organisatorische eisen.”;

(b) in lid 3 worden de tweede tot en met de zevende alinea geschrapt;

(c) het volgende lid 3 bis wordt ingevoegd:

“3 bis. Een beleggingsonderneming treft en handhaaft doeltreffende organisatorische en administratieve regelingen om alle redelijke maatregelen te kunnen nemen teneinde ervoor te zorgen dat publicitaire mededelingen en marketingpraktijken in overeenstemming zijn met de verplichtingen van artikel 24 quater.”;

(d) het volgende lid 7 bis wordt ingevoegd:

“7 bis. De lidstaten zorgen ervoor dat beleggingsondernemingen passende procedures en regelingen, met inbegrip van elektronische communicatiekanalen, instellen om te waarborgen dat de rechten van cliënten uit hoofde van deze richtlijn zonder beperkingen kunnen worden uitgeoefend en dat klachten van cliënten als bedoeld in artikel 75 naar behoren worden behandeld. Deze procedures stellen beleggers in staat klachten te registreren in om het even welke taal waarin communicatiemateriaal of diensten zijn verstrekt of in de taal die tussen de onderneming en haar cliënten is overeengekomen voordat een transactie werd aangegaan.

In alle gevallen worden klachten geregistreerd en ontvangen klagers binnen 40 werkdagen antwoord.”.

- (9) Na artikel 16 wordt het volgende artikel 16 -bis ingevoegd:

“Artikel 16 -bis

Vereisten inzake productgovernance

1. De lidstaten dragen er zorg voor dat beleggingsondernemingen die financiële instrumenten ontwikkelen voor verkoop aan cliënten zorgen voor het onderhoud, de exploitatie en de toetsing van een proces voor de goedkeuring van elk financieel instrument en significante aanpassingen van bestaande financiële instrumenten voor het in de handel wordt gebracht of onder cliënten in omloop wordt gebracht (het productgoedkeuringsproces).

Het productgoedkeuringsproces bevat alle volgende elementen:

- (a) een specificatie van een geïdentificeerde doelmarkt van eindcliënten binnen de relevante categorie van cliënten voor elk financieel instrument;
- (b) een duidelijke beschrijving van de doelstellingen en behoeften van de doelmarkt;
- (c) een beoordeling van de vraag of het financiële instrument op passende wijze is ontworpen om te voldoen aan de doelstellingen en behoeften van de doelmarkt;
- (d) een beoordeling van alle relevante risico's voor de beoogde doelmarkt, ook om na te gaan of de geplande distributiestrategie is afgestemd op de beoogde doelmarkt;
- (e) met betrekking tot financiële instrumenten die overeenkomstig artikel 4, punt 1, van Verordening (EU) nr. 1286/2014 van het Europees Parlement en de Raad* onder de definitie van verpakte retailbeleggingsproducten vallen, een duidelijke identificatie en kwantificering van alle kosten en lasten die aan het financiële instrument verbonden zijn en een beoordeling van de vraag of deze kosten en lasten gerechtvaardigd en evenredig zijn, gelet op de kenmerken, doelstellingen en, indien relevant, strategie van het financiële instrument, en de prestaties ervan (“prijsstellingsproces”).

Het in punt e) bedoelde prijsstellingsproces omvat een vergelijking met de door ESMA overeenkomstig lid 9 gepubliceerde relevante benchmark, indien beschikbaar, met betrekking tot de kosten en prestaties.

Wanneer een financieel instrument afwijkt van de relevante benchmark als bedoeld in lid 9, voert de beleggingsonderneming aanvullende tests en verdere evaluaties uit en stelt zij vast of de kosten en lasten niettemin gerechtvaardigd en evenredig zijn. Als niet kan worden aangetoond dat de kosten en lasten gerechtvaardigd en evenredig zijn, wordt het financiële instrument niet door de beleggingsonderneming goedgekeurd.

Een beleggingsonderneming die financiële instrumenten ontwikkelt, verstrekt aan distributeurs alle informatie over het financieel instrument en het productgoedkeuringsproces die nodig is om dit instrument en de elementen waarmee rekening is gehouden tijdens het productgoedkeuringsproces volledig te begrijpen, met inbegrip van volledige en nauwkeurige gegevens over alle kosten en lasten van het financiële instrument.

2. Een beleggingsonderneming die financiële instrumenten ontwikkelt die overeenkomstig artikel 4, punt 1, van Verordening (EU) nr. 1286/2014 onder de definitie van verpakte retailbeleggingsproducten vallen, overlegt de volgende informatie aan de bevoegde autoriteiten van haar lidstaat van herkomst:
 - (a) details van de kosten en lasten van het financiële instrument, met inbegrip van eventuele distributiekosten die in de kosten van het financiële instrument zijn opgenomen, met inbegrip van betalingen door derden;
 - (b) gegevens over de kenmerken van het financiële instrument, met name de prestaties en het risiconiveau.

De bevoegde autoriteiten dragen de in de punten a) en b) bedoelde gegevens onverwijld over aan ESMA.

3. Een beleggingsonderneming die financiële instrumenten aanbiedt of aanbeveelt die zij niet zelf ontwikkelt, beschikt over adequate regelingen om de in lid 1 genoemde informatie te verkrijgen en de kenmerken en de beoogde doelmarkt van elk financieel instrument te begrijpen.
4. Een beleggingsonderneming toetst regelmatig financiële instrumenten die zij aanbiedt of aanbeveelt, waarbij rekening wordt gehouden met alle gebeurtenissen of risico's die materiële gevolgen kunnen hebben voor de geïdentificeerde doelmarkt, om te beoordelen of het financieel instrument blijft beantwoorden aan de doelstellingen en behoeften van de geïdentificeerde doelmarkt en of de geplande distributiestrategie passend blijft.

Een beleggingsonderneming die financiële instrumenten aanbiedt of aanbeveelt die onder de definitie van verpakte retailbeleggingsproducten overeenkomstig artikel 4, punt 1, van Verordening (EU) nr. 1286/2014 vallen:

- (a) identificeert en kwantificeert de distributiekosten en eventuele andere kosten en lasten waarmee de ontwikkelaar nog geen rekening heeft gehouden;
- (b) beoordeelt of de totale kosten en lasten gerechtvaardigd en evenredig zijn, in het licht van de doelstellingen en behoeften van de doelmarkt (prijsstellingsproces).

Het in de punten a) en b) bedoelde prijsstellingsproces omvat een vergelijking met de door ESMA overeenkomstig lid 9 gepubliceerde relevante benchmark, indien beschikbaar, met betrekking tot de kosten en prestaties.

Wanneer een financieel instrument, samen met de kosten van de diensten voor de cliënt om dit instrument aan te kopen, afwijkt van de relevante benchmark als bedoeld in lid 9, voert de beleggingsonderneming die een financieel instrument aanbiedt of aanbeveelt aanvullende tests en verdere evaluaties uit en stelt zij vast of de kosten en lasten niettemin gerechtvaardigd en evenredig zijn. Als niet kan worden aangetoond dat de kosten en lasten gerechtvaardigd en evenredig zijn, wordt het financiële instrument niet door de beleggingsonderneming aangeboden of aanbevolen.

5. Een beleggingsonderneming die financiële instrumenten aanbiedt of aanbeveelt die overeenkomstig artikel 4, punt 1, van Verordening (EU) nr. 1286/2014 onder de definitie van verpakte retailbeleggingsproducten vallen, brengt aan de bevoegde autoriteiten van haar lidstaat

van herkomst verslag uit over de distributiekosten, met inbegrip van eventuele kosten in verband met advies of eventuele verband houdende betalingen door derden.

De bevoegde autoriteiten dragen deze gegevens over de distributiekosten zonder onnodige vertraging over aan ESMA.

6. Een beleggingsonderneming die financiële instrumenten aanbiedt of aanbeveelt die overeenkomstig artikel 4, punt 1, van Verordening (EU) nr. 1286/2014 onder de definitie van verpakte retailbeleggingsproducten vallen en die zijn ontwikkeld door een ontwikkelaar die niet onderworpen is aan de in lid 2 neergelegde rapportageverplichtingen of andere gelijkwaardige rapportageverplichtingen, brengt aan de bevoegde autoriteiten van haar lidstaat van herkomst verslag uit over het volgende:
 - (a) details van de kosten en lasten van elk financieel instrument dat bestemd is voor retailbeleggers, met inbegrip van eventuele distributiekosten die in de kosten van het financiële instrument zijn opgenomen, met inbegrip van betalingen door derden;
 - (b) gegevens over de kenmerken van de financiële instrumenten, met name de prestaties en het risiconiveau.

De bevoegde autoriteiten geven deze gegevens zonder onnodige vertraging door aan ESMA.

7. Een beleggingsonderneming documenteert alle verrichte evaluaties en draagt deze evaluaties op verzoek over aan een relevante bevoegde autoriteit, met inbegrip van het volgende:
 - (a) indien zulks relevant is, de resultaten van de vergelijking van het financiële instrument met de relevante benchmark;
 - (b) indien van toepassing, de redenen die een afwijking van de benchmark rechtvaardigen;
 - (c) de motivering en staving van de evenredigheid van de kosten en lasten van het financiële instrument.
8. Een beleggingsonderneming die het financiële instrument ontwikkelt en aanbiedt of aanbeveelt, mag één prijsstellingsproces vaststellen dat betrekking heeft op zowel de ontwikkelings- als de distributiefase.
9. Na raadpleging van Eiopa en de bevoegde autoriteiten ontwikkelt en publiceert ESMA in voorkomend geval gemeenschappelijke benchmarks voor financiële instrumenten met vergelijkbare prestatieniveaus, risico's, strategieën, doelstellingen of andere kenmerken, om beleggingsondernemingen te helpen bij de vergelijkende evaluatie van de kosten en prestaties van financiële instrumenten die onder de definitie van verpakte retailbeleggingsproducten vallen, zowel in de ontwikkelings- als in de distributiefase.

De benchmarks geven een bereik van kosten en prestaties weer om de identificatie van financiële instrumenten waarvan de kosten en prestaties aanzienlijk afwijken van het gemiddelde te vergemakkelijken.

Op basis van de kosten waarmee rekening wordt gehouden voor de ontwikkeling van benchmarks voor beleggingsondernemingen die financiële instrumenten ontwikkelen, is niet alleen een vergelijking van de totale productkosten mogelijk, maar ook een vergelijking van afzonderlijke kostencomponenten. De kosten waarmee rekening wordt gehouden voor de ontwikkeling van benchmarks voor distributeurs hebben niet alleen betrekking op de totale kosten van het product, maar ook op de distributiekosten.

ESMA werkt de benchmarks regelmatig bij.

10. De maatregelen, processen en regelingen als bedoeld in de leden 1 tot en met 9 laten alle andere vereisten van deze richtlijn en Verordening (EU) nr. 600/2014 onverlet, met inbegrip van de vereisten inzake openbaarmaking, geschiktheid of adequaatheid, vaststelling van en omgang met belangenconflicten, en betalingen door derden.
11. De Commissie is bevoegd deze verordening aan te vullen door overeenkomstig artikel 89 gedelegeerde handelingen vast te stellen ter nadere bepaling van:
 - (a) de door ESMA gebruikte methodologie om de in lid 9 bedoelde benchmarks te ontwikkelen;
 - (b) de criteria om te bepalen of de kosten en lasten gerechtvaardigd en evenredig zijn.
12. Na raadpleging van Eiopa en de bevoegde autoriteiten en rekening houdend met de in lid 11, punt a), bedoelde methodologie, stelt ESMA ontwerpen van technische reguleringsnormen op ter nadere bepaling van:
 - (a) de inhoud en de aard van de gegevens en details van de kosten en lasten die aan de bevoegde autoriteiten moeten worden gerapporteerd overeenkomstig de leden 2, 5 en 6, op basis van de openbaarmakings- en rapportageverplichtingen, tenzij aanvullende gegevens uitzonderlijk noodzakelijk zijn;
 - (b) de datastandaarden en opmaakmodellen, methoden en regelingen, frequentie en begindatum voor de informatie die overeenkomstig de leden 2, 5 en 6 moet worden gerapporteerd.

ESMA dient die ontwerpen van technische reguleringsnormen uiterlijk [18 maanden] na de vaststelling van de in lid 11 bedoelde gedelegeerde handeling in bij de Commissie.

Aan de Commissie wordt de bevoegdheid gedelegeerd om krachtens artikel 10 van Verordening (EU) nr. 1095/2010 de technische reguleringsnormen vast te stellen.”.

* Verordening (EU) nr. 1286/2014 van het Europees Parlement en de Raad van 26 november 2014 over essentiële-informatiedocumenten voor verpakte retailbeleggingsproducten en verzekeringsgebaseerde beleggingsproducten (PB L 352 van 9.12.2014, blz. 1).

(10) Artikel 16 bis wordt vervangen door:

“Artikel 16 bis

Vrijstellingen van de vereisten inzake productgovernance

Een beleggingsonderneming wordt vrijgesteld van de vereisten van artikel 16 -bis, lid 1, en artikel 24, lid 2, indien de beleggingsdienst die zij verleent betrekking heeft op obligaties zonder andere ingebedde derivaten dan een make-whole-clausule (bepaling inzake vervroegde aflossing) of indien de financiële instrumenten uitsluitend onder in aanmerking komende tegenpartijen worden verhandeld of verspreid.”.

(11) Aan artikel 21 worden de volgende leden 3 en 4 toegevoegd:

“3. ESMA of de bevoegde autoriteit van een lidstaat van ontvangst op het grondgebied waarvan een onderneming actief is, kan de bevoegde autoriteit van de lidstaat van herkomst verzoeken na te gaan of deze onderneming nog steeds voldoet aan de in hoofdstuk I vermelde vergunningsvoorwaarden.

ESMA wordt van een dergelijk verzoek in kennis gesteld. De bevoegde autoriteit van de lidstaat van herkomst deelt haar bevindingen binnen twee maanden na het verzoek mee aan de bevoegde autoriteit van de lidstaat van ontvangst en aan ESMA.

4. Als er reden tot bezorgdheid is over potentiële bedreigingen voor de beleggersbescherming kan ESMA op eigen initiatief of op verzoek van een of meer bevoegde autoriteiten een samenwerkingsplatform opzetten en coördineren overeenkomstig de in artikel 87 bis vermelde voorwaarden.”.

(12) Artikel 24 wordt als volgt gewijzigd:

(a) lid 1 wordt vervangen door:

“1. De lidstaten schrijven voor dat een beleggingsonderneming zich bij het aan cliënten verlenen van beleggingsdiensten of, in voorkomend geval, nevendiensten, op eerlijke, billijke en professionele wijze inzet voor de belangen van haar cliënten en met name de in dit artikel en in de artikelen 24 bis tot en met 25 neergelegde beginselen in acht neemt.”;

(b) het volgende lid 1 bis wordt ingevoegd:

“1 bis. Om ervoor te zorgen dat beleggingsondernemingen in het belang van de cliënt handelen wanneer zij beleggingsadvies verstrekken aan niet-professionele cliënten, worden zij er door de lidstaten toe verplicht:

- (a) advies te verstrekken op basis van een evaluatie van een passend gamma aan financiële instrumenten;
- (b) de meest kostenefficiënte financiële instrumenten aan te bevelen van alle financiële instrumenten die overeenkomstig artikel 25, lid 2, als geschikt voor de cliënt zijn aangemerkt en soortgelijke kenmerken hebben;
- (c) uit het gamma aan financiële instrumenten die overeenkomstig artikel 25, lid 2, als geschikt voor de cliënt zijn aangemerkt, een product of producten aan te bevelen zonder aanvullende kenmerken die niet noodzakelijk zijn om de beleggingsdoelstellingen van de cliënt te verwezenlijken en die extra kosten met zich meebrengen.”;

(c) in lid 2 wordt de eerste alinea vervangen door:

“De lidstaten dragen er zorg voor dat beleggingsondernemingen die financiële instrumenten ontwikkelen voor verkoop aan cliënten:

- (a) deze financiële instrumenten zo ontwerpen dat zij voldoen aan de wensen van een geïdentificeerde doelmarkt van eindcliënten binnen de categorie van cliënten in kwestie;
- (b) hun strategie voor de distributie van de financiële instrumenten, ook wat betreft publicitaire mededelingen en marketingpraktijken, zo ontwerpen dat deze compatibel is met de geïdentificeerde doelmarkt;
- (c) redelijke stappen ondernemen om ervoor te zorgen dat de financiële instrumenten worden gedistribueerd aan de geïdentificeerde doelmarkt.”;

- (d) lid 3 wordt vervangen door:
“Alle door de beleggingsonderneming aan cliënten of potentiële cliënten verstrekte informatie is correct, duidelijk en niet misleidend.”;
- (e) lid 4 wordt als volgt gewijzigd:
- i) de eerste alinea wordt als volgt gewijzigd:
- de inleidende zin wordt vervangen door:
- “Aan cliënten of potentiële cliënten wordt tijdig, voordat een dienst wordt verricht of een transactie wordt gesloten, passende informatie verstrekt over de beleggingsonderneming en haar diensten, de financiële instrumenten en de voorgestelde beleggingsstrategieën, plaatsen van uitvoering en alle kosten en bijbehorende lasten. Deze informatie omvat met name:”;
- aan punt a) worden de volgende punten iv) en v) toegevoegd:
- “iv) indien de beleggingsonderneming onafhankelijk advies verstrekt aan een niet-professionele cliënt, of het gamma aan financiële instrumenten dat wordt aanbevolen al dan niet geheel beperkt blijft tot kostenefficiënte financiële instrumenten die goed gediversifieerd en niet-complex zijn, als bedoeld in artikel 25, lid 4, punt a);
- v) hoe bij de aanbevolen financiële instrumenten rekening is gehouden met de diversificatie van de portefeuille van de cliënt;”;
- de punten b) en c) worden vervangen door:
- “b) de informatie over de financiële instrumenten en voorgestelde beleggingsstrategieën (ook met het oog op diversificatie) omvatten passende toelichting en waarschuwingen over de risico’s verbonden aan beleggingen in deze instrumenten of aan bepaalde beleggingsstrategieën en of het financiële instrument bestemd is voor niet-professionele of professionele cliënten, rekening houdend met de beoogde doelmarkt overeenkomstig lid 2;”;
- “c) de informatie over kosten en lasten als bedoeld in artikel 24 ter;”;
- het volgende punt d) wordt toegevoegd:
- “d) indien de diensten worden verricht in het kader van het recht van vestiging of het vrij verrichten van diensten:
- i) de lidstaat waar het hoofdkantoor van de beleggingsonderneming en, in voorkomend geval, het bijkantoor dat de dienst aanbiedt, is/zijn gevestigd;
- ii) de relevante nationale bevoegde autoriteit van die beleggingsonderneming of, in voorkomend geval, dat bijkantoor.”;
- ii) de tweede, derde en vierde alinea worden geschrapt;

(f) lid 5 wordt vervangen door:

“5. De in lid 4 bedoelde informatie wordt in een begrijpelijke vorm en op zodanige wijze verstrekt dat cliënten of potentiële cliënten redelijkerwijs in staat zijn de aard en de risico's van de aangeboden beleggingsdienst en van de specifiek aangeboden categorie van financieel instrument te begrijpen en derhalve met kennis van zaken beleggingsbeslissingen te nemen. Wanneer in deze richtlijn geen gestandaardiseerd formaat voor het verstrekken van die informatie is opgelegd, kunnen de lidstaten verlangen dat die informatie in een gestandaardiseerd formaat wordt verstrekt.”;

(g) de volgende leden 5 ter en 5 quater worden ingevoegd:

“5 ter. ESMA ontwikkelt uiterlijk [2 jaar na de inwerkingtreding van deze wijzigingsrichtlijn], indien nodig op basis van voorafgaande consumenten- en sectortests en na overleg met Eiopa, richtsnoeren om beleggingsondernemingen die niet-professionele cliënten informatie in elektronische vorm verstrekken, te helpen deze informatie op zodanige wijze vorm te geven dat zij geschikt is voor het gemiddelde lid van de groep tot wie zij is gericht, en werkt deze richtsnoeren periodiek bij.

In de in de eerste alinea bedoelde richtsnoeren wordt het volgende gespecificeerd:

- (a) de presentatie en de vorm van de informatieverschaffing in elektronische vorm, rekening houdend met de verschillende ontwerpen en kanalen die beleggingsondernemingen kunnen gebruiken om hun cliënten of potentiële cliënten te informeren;
- (b) de vereiste maatregelen om ervoor te zorgen dat de informatie gemakkelijk raadpleegbaar en toegankelijk is, ongeacht het apparaat dat de cliënt gebruikt;
- (c) de vereiste maatregelen om ervoor te zorgen dat de informatie gemakkelijk kan worden opgehaald en om het opslaan van informatie door cliënten op een duurzame gegevensdrager te vergemakkelijken.

5 quater. De lidstaten zorgen ervoor dat beleggingsondernemingen passende waarschuwingen opnemen in het informatiemateriaal dat aan niet-professionele cliënten of potentiële niet-professionele cliënten wordt verstrekt, met inbegrip van publicitaire mededelingen, om te wijzen op de specifieke risico's van potentiële verliezen die aan bijzonder risicovolle financiële instrumenten verbonden zijn.

ESMA ontwikkelt uiterlijk [18 maanden na de inwerkingtreding van deze wijzigingsrichtlijn] richtsnoeren over het concept van bijzonder risicovolle financiële instrumenten en werkt deze periodiek bij, waarbij naar behoren rekening wordt gehouden met de specifieke kenmerken van de verschillende soorten instrumenten.

ESMA ontwikkelt ontwerpen van technische reguleringsnormen om de vorm en de inhoud van dergelijke risicowaarschuwingen nader te specificeren, naar behoren rekening houdend met de specifieke kenmerken van de verschillende soorten financiële instrumenten en soorten communicatie.

ESMA dient deze ontwerpen van technische reguleringsnormen uiterlijk op [PB: datum invoegen: 18 maanden na de datum van inwerkingtreding] bij de Commissie in.

Aan de Commissie wordt de bevoegdheid gedelegeerd om de in de derde alinea bedoelde technische reguleringsnormen vast te stellen overeenkomstig artikel 10 van Verordening (EU) nr. 1095/2010.

ESMA houdt toezicht op de consistente toepassing van risicowaarschuwingen in de hele Unie. Wanneer bezorgdheid ontstaat over het gebruik of het niet-gebruik of het toezicht op het gebruik van dergelijke risicowaarschuwingen in de lidstaten, waarbij een wezenlijk effect kan ontstaan op de bescherming van de belegger, kan ESMA, na raadpleging van de betrokken bevoegde autoriteiten, het gebruik van risicowaarschuwingen door beleggingsondernemingen verplicht stellen.”;

(h) het volgende lid 7 bis wordt ingevoegd:

“7 bis. Wanneer de beleggingsonderneming op onafhankelijke basis beleggingsadvies verstrekt aan niet-professionele cliënten, mag zij de evaluatie met betrekking tot het soort financiële instrumenten als bedoeld in lid 7, punt a), beperken tot goed gediversifieerde, kostenefficiënte en niet-complexe financiële instrumenten als bedoeld in artikel 25, lid 4, punt a). Alvorens een dergelijke dienst te aanvaarden, wordt de niet-professionele cliënt naar behoren geïnformeerd over de mogelijkheid en de voorwaarden om toegang te krijgen tot standaard onafhankelijk beleggingsadvies en de daaraan verbonden voordelen en beperkingen.”;

(i) de leden 8, 9 en 9 bis worden geschrapt;

(j) lid 13, eerste alinea, wordt als volgt gewijzigd:

i) de inleidende zin wordt vervangen door:

“De Commissie is bevoegd overeenkomstig artikel 89 gedelegeerde handelingen vast te stellen die ten doel hebben dat beleggingsondernemingen de in dit artikel, artikel 24 bis en artikel 24 ter neergelegde beginselen in acht nemen wanneer zij beleggingsdiensten of nevendiensten verlenen aan hun cliënten, waaronder:”;

ii) punt d) wordt vervangen door:

“d) de criteria om te beoordelen of ondernemingen die beleggingsadvies aan niet-professionele cliënten verstrekken, en met name ondernemingen die inducements ontvangen, voldoen aan de verplichting om in het belang van hun cliënten te handelen, zoals bepaald in de leden 1 en 1 bis.”.

(13) De volgende artikelen 24 bis, 24 ter, 24 quater en 24 quinquies worden ingevoegd:

“Artikel 24 bis

Inducements

1. De lidstaten dragen er zorg voor dat beleggingsondernemingen bij het verrichten van vermogensbeheer geen provisie of commissie betalen of ontvangen, en ook geen niet-geldelijke tegemoetkoming verstrekken of ontvangen in het kader van de verlening van een dergelijke dienst, aan of van een andere partij dan de cliënt of een persoon die voor rekening van de cliënt handelt.

2. De lidstaten dragen er zorg voor dat beleggingsondernemingen bij het verlenen van diensten in verband met het ontvangen en doorgeven van orders of het uitvoeren van orders aan of namens niet-professionele cliënten, geen provisie of commissie betalen of ontvangen, en ook geen niet-geldelijke tegemoetkoming verstrekken of ontvangen in het kader van de verlening van dergelijke diensten, aan of van een derde partij die verantwoordelijk is voor het creëren, ontwikkelen, uitgeven of ontwerpen van financiële instrumenten waarvoor de onderneming dergelijke uitvoeringsdiensten of ontvangst- en doorgiftdiensten verricht, dan wel een persoon die voor rekening van die derde partij handelt.
3. Lid 2 is niet van toepassing op beleggingsondernemingen wanneer zij beleggingsadvies op niet-onafhankelijke basis verstrekken met betrekking tot een of meer transacties van die cliënt waarop dat advies betrekking heeft.
4. Lid 2 is niet van toepassing op provisie of andere vergoedingen die een beleggingsonderneming heeft ontvangen van of betaald aan een emittent voor het verrichten van een van de in bijlage I, deel A, punten 6 en 7, bedoelde diensten voor die emittent, indien de beleggingsonderneming voor niet-professionele cliënten ook een van de in lid 2 bedoelde beleggingsdiensten verricht die betrekking hebben op de financiële instrumenten waarmee de plaatsings- of overnemingsdiensten verband houden.

Dit lid is niet van toepassing op financiële instrumenten die verpakte retailbeleggingsproducten zijn als bedoeld in artikel 4, punt 1, van Verordening (EU) nr. 1286/2014.

5. De leden 1 en 2 zijn niet van toepassing op kleine niet-geldelijke tegemoetkomingen met een totale waarde van minder dan 100 EUR per jaar of die van zodanige omvang en aard zijn dat zij niet kunnen worden geacht afbreuk te doen aan de plicht van de beleggingsonderneming om te handelen in het belang van de cliënt, mits zij duidelijk aan de cliënt zijn meegedeeld.
6. De lidstaten dragen er zorg voor dat de verstrekking van onderzoek door derden aan beleggingsondernemingen die vermogensbeheerdiensten of andere beleggings- of nevendiensten aan cliënten verlenen, wordt geacht te voldoen aan de verplichtingen uit hoofde van artikel 24, lid 1, indien:
 - (a) de beleggingsonderneming en de verstrekker van het onderzoek vóór de verstrekking van de uitvoerende of de onderzoeksdienst een overeenkomst hebben gesloten waarin het deel van de gecombineerde lasten of gezamenlijke betalingen voor uitvoerende diensten en onderzoek wordt vermeld dat betrekking heeft op onderzoek;
 - (b) de beleggingsonderneming haar cliënten informeert over de gezamenlijke betalingen voor uitvoerende diensten en onderzoek aan derde verstrekkers van onderzoek, en
 - (c) het onderzoek waarvoor de gecombineerde lasten gelden of de gezamenlijke betaling wordt verricht, betrekking heeft op emittenten van wie de marktkapitalisatie gedurende de periode van 36 maanden voorafgaand aan de verrichting van het onderzoek niet hoger was dan 10 miljard EUR, op basis van de eindejaarskoersen voor de jaren waarin zij genoteerd zijn of waren of uitgedrukt in eigen vermogen voor de boekjaren waarin zij niet genoteerd zijn of waren.

Voor de toepassing van dit artikel wordt onderzoek opgevat als onderzoeksmateriaal of -diensten met betrekking tot een of meer financiële instrumenten of andere activa, of de

emittenten of potentiële emittenten van financiële instrumenten, of als onderzoeksmateriaal of -diensten die nauw verband houden met een specifieke bedrijfssector of markt zodat hiermee wordt bijgedragen tot de opinievorming over financiële instrumenten, activa of emittenten binnen die bedrijfssector of markt.

Onderzoek omvat ook materiaal of diensten die een expliciete of impliciete aanbeveling of suggestie inhouden voor een beleggingsstrategie en gefundeerd advies bieden over de huidige of toekomstige waarde of prijs van financiële instrumenten of activa; het kan ook analyses en originele inzichten bevatten en tot conclusies komen op basis van nieuwe of bestaande informatie die bruikbaar is voor de inhoudelijke ondersteuning van de beleggingsstrategie en die van belang is alsook in staat is om waarde toe te voegen aan de beslissingen van de beleggingsonderneming namens de cliënten die dit onderzoek vergoeden.

7. Indien het de beleggingsonderneming niet verboden is provisies of tegemoetkomingen te ontvangen van of te betalen aan een derde partij in verband met aan haar cliënten verleende diensten, zorgt zij ervoor dat het ontvangen of betalen van dergelijke provisies of tegemoetkomingen geen afbreuk doet aan de plicht van de beleggingsonderneming om zich op eerlijke, billijke en professionele wijze in te zetten voor de belangen van haar cliënten. Het bestaan, de aard en het bedrag van die betaling(en) aan of van derden worden overeenkomstig artikel 24 ter, lid 1, bekendgemaakt.

Indien van toepassing, brengt de beleggingsonderneming de cliënt eveneens op de hoogte van mechanismen voor het doorgeven aan de cliënt van de provisie, de commissie, de geldelijke of de niet-geldelijke tegemoetkoming ontvangen in het kader van de verlening van de beleggings- of nevendienst.

De betaling of tegemoetkoming die de verlening van beleggingsdiensten mogelijk maakt of daarvoor noodzakelijk is, zoals bewaarloon, afwikkelings- en beursvergoedingen en wettelijke heffingen of juridische kosten, en die naar hun aard niet onverenigbaar zijn met de plicht van de beleggingsonderneming om zich op eerlijke, billijke en professionele wijze in te zetten voor de belangen van haar cliënten, is niet onderworpen aan de in de eerste alinea opgenomen vereisten.

8. Drie jaar na de datum van inwerkingtreding van Richtlijn (EU) [PB: gelieve het nummer van de wijzigingsrichtlijn in te voegen] en na raadpleging van ESMA en Eiopa beoordeelt de Commissie de gevolgen van betalingen aan of van derden voor retailbeleggers, met name in het licht van potentiële belangenconflicten en wat betreft de beschikbaarheid van onafhankelijk advies, en evalueert zij het effect van de desbetreffende bepalingen van Richtlijn (EU) [PB: gelieve het nummer van de wijzigingsrichtlijn in te voegen] daarop. Indien nodig om benadeling van de consument te voorkomen, stelt de Commissie het Europees Parlement en de Raad wetswijzigingen voor.

Artikel 24 ter

Informatie over kosten, bijbehorende lasten en betalingen aan of van derden

1. De lidstaten zorgen ervoor dat beleggingsondernemingen cliënten of potentiële cliënten geruime tijd vóór het verrichten van beleggings- en nevendiensten en geruime tijd vóór de sluiting van een transactie met betrekking tot financiële instrumenten, in de vereiste vorm informatie verstrekken over alle kosten, bijbehorende lasten en betalingen aan of van derden in verband met die diensten, financiële instrumenten of transacties.

De informatie over deze kosten, bijbehorende lasten en betalingen aan of van derden omvat alle volgende elementen:

- (a) alle expliciete en impliciete en daarmee verband houdende lasten die in rekening worden gebracht door de beleggingsondernemingen, of door andere partijen wanneer de cliënt naar deze andere partijen is doorverwezen, voor beleggings- en/of nevendiensten die voor de cliënt of potentiële cliënt worden verricht;
- (b) alle kosten en bijbehorende lasten die verband houden met de ontwikkeling en het beheer van financiële instrumenten die aan de cliënt of potentiële cliënt worden aanbevolen of aangeboden;
- (c) alle betalingen die door de onderneming zijn betaald aan of ontvangen van derden in verband met de aan de cliënt of potentiële cliënt verleende beleggingsdiensten;
- (d) hoe de cliënt daarvoor kan betalen.

De lidstaten zorgen ervoor dat beleggingsondernemingen de informatie over alle kosten en bijbehorende lasten samenvoegen om de cliënt inzicht te verschaffen in de totale kosten van de financiële instrumenten en het cumulatieve effect op het rendement van de belegging. De lidstaten zorgen ervoor dat beleggingsondernemingen de totale kosten uitdrukken in geldbedragen en in percentages berekend tot aan de vervaldatum van het financiële instrument of, bij financiële instrumenten zonder vervaldatum, de door de beleggingsonderneming aanbevolen aanhoudingsperiode of, bij gebreke daarvan, aanhoudingsperiodes van één, drie en vijf jaar. Indien de cliënt daarom verzoekt, verstrekken beleggingsondernemingen een puntsgewijze uitsplitsing.

De bedragen die de beleggingsonderneming in verband met de voor de cliënt verrichte beleggingsdienst heeft betaald aan of ontvangen van derden, worden afzonderlijk gespecificeerd. De beleggingsonderneming maakt het cumulatieve effect van dergelijke betalingen aan of van derden, waaronder eventuele terugkerende betalingen aan of van derden, op het nettorendement over de in de vorige alinea vermelde aanhoudingsperiode bekend. Het doel van de betalingen aan of van derden en het effect ervan op het nettorendement worden op gestandaardiseerde wijze uiteengezet in een taal die begrijpelijk is voor een gemiddelde niet-professionele cliënt.

Indien het bedrag van de eventuele kosten, bijbehorende lasten of betalingen aan of van derden niet vóór de verlening van de desbetreffende beleggings- of nevendienst kan worden vastgesteld, wordt de wijze van berekening van het bedrag duidelijk en op uitvoerige, accurate en voor een gemiddelde niet-professionele cliënt begrijpelijke wijze aan de cliënt meegedeeld.

Beleggingsondernemingen die beleggingsdiensten voor professionele cliënten verrichten, hebben het recht om met die cliënten een beperkte toepassing van de gedetailleerde vereisten van dit lid overeen te komen. Beleggingsondernemingen mogen dergelijke beperkingen niet overeenkomen wanneer de beleggingsadvies- of vermogensbeheerdiensten worden verricht, dan wel wanneer, ongeacht de verrichte beleggingsdienst, in de betrokken financiële instrumenten een derivaat is vervat.

Beleggingsondernemingen die beleggingsdiensten voor in aanmerking komende tegenpartijen verrichten, hebben het recht met een beperkte toepassing van de gedetailleerde vereisten van dit lid in te stemmen, behalve wanneer, ongeacht de verrichte

beleggingsdienst, in de betrokken financiële instrumenten een derivaat is vervat en de in aanmerking komende tegenpartij voornemens is deze aan haar cliënten aan te bieden.

2. Na de uitvoering van consumenten- en sectortests en na raadpleging van Eiopa ontwikkelt ESMA ontwerpen van technische reguleringsnormen tot nadere bepaling van alle volgende elementen:
 - (a) de vorm waarin de kosten, bijbehorende lasten en betalingen aan en van derden door de beleggingsonderneming aan haar niet-professionele cliënt of potentiële niet-professionele cliënt worden verstrekt alvorens een transactie met betrekking tot financiële instrumenten te sluiten;
 - (b) de standaardterminologie en bijbehorende toelichtingen die beleggingsondernemingen moeten gebruiken voor de bekendmaking en berekening van alle kosten, bijbehorende lasten en betalingen aan en van derden die ondernemingen direct of indirect aan de cliënt of potentiële cliënt in rekening brengen in verband met de verrichting van een of meer beleggingsdiensten of nevendiensten en de ontwikkeling en het beheer van financiële instrumenten die aan de cliënt of potentiële cliënt worden aanbevolen of aangeboden. De toelichting bij die kosten, bijbehorende lasten en betalingen aan en van derden en de gevolgen ervan voor de verwachte rendementen zorgt ervoor dat de informatie waarschijnlijk begrijpelijk is voor elke gemiddelde niet-professionele cliënt zonder specifieke kennis van beleggingen in financiële instrumenten.

ESMA legt die ontwerpen van technische reguleringsnormen uiterlijk op [PB: 18 maanden na de datum van inwerkingtreding] voor aan de Commissie.

Aan de Commissie wordt de bevoegdheid toegekend om deze technische reguleringsnormen vast te stellen overeenkomstig artikel 10 van Verordening (EU) nr. 1095/2010.

3. Indien de overeenkomst tot koop of verkoop van een financieel instrument met behulp van een techniek voor communicatie op afstand wordt gesloten die verhindert dat de informatie over kosten en lasten vooraf wordt verstrekt, mag de beleggingsonderneming de informatie over kosten en lasten zonder onnodige vertraging na het sluiten van de transactie verstrekken in elektronische vorm of op papier, indien een niet-professionele cliënt daarom heeft verzocht, mits aan de volgende voorwaarden is voldaan:
 - (a) de cliënt heeft ermee ingestemd de informatie te ontvangen zonder onnodige vertraging na het sluiten van de transactie;
 - (b) de beleggingsonderneming heeft de cliënt de mogelijkheid geboden het sluiten van de transactie uit te stellen totdat de cliënt de informatie heeft ontvangen.

De beleggingsonderneming is verplicht de cliënt de mogelijkheid te bieden de informatie over kosten en lasten vóór het sluiten van de transactie telefonisch te ontvangen.

4. Onverminderd andere vereisten in verband met vermogensbeheerdiensten verstrekt de beleggingsonderneming bij het verrichten van een beleggingsdienst voor een niet-professionele cliënt in combinatie met een dienst van bewaring en beheer van financiële instrumenten voor rekening van de niet-professionele cliënt in verband met deze instrumenten, haar niet-professionele cliënt een jaarlijks overzicht met de volgende in geldbedragen en in percentages uitgedrukte informatie:

- (a) alle impliciete en expliciete kosten en bijbehorende lasten die jaarlijks door de niet-professionele cliënt worden betaald of gedragen voor de totale portefeuille, met een uitsplitsing tussen:
 - i) de kosten in verband met het verrichten van beleggings- of nevendiensten, naargelang het geval, door de beleggingsonderneming voor de niet-professionele cliënt;
 - ii) de kosten in verband met de ontwikkeling en het beheer van de door de niet-professionele cliënt aangehouden financiële instrumenten;
 - iii) in voorkomend geval de bedragen die de onderneming heeft ontvangen van of betaald aan derden in verband met de voor de niet-professionele cliënt verrichte beleggingsdiensten;
- (b) het totale bedrag aan dividenden, rente en andere betalingen dat de niet-professionele cliënt jaarlijks voor de totale portefeuille heeft ontvangen;
- (c) de totale belastingen, waaronder zegelrecht, transactiebelasting, bronbelasting en andere door de beleggingsonderneming geheven belastingen, die door de niet-professionele cliënt voor de totale portefeuille worden gedragen;
- (d) de jaarlijkse marktwaarde, of geschatte waarde wanneer de marktwaarde niet beschikbaar is, van elk financieel instrument in de portefeuille van de niet-professionele cliënt;
- (e) het netto jaarlijkse rendement van de portefeuille van de niet-professionele cliënt en het jaarlijkse rendement van elk van de financiële instrumenten in deze portefeuille.

Wanneer een beleggingsonderneming een beleggingsdienst zonder bewaring en beheer van financiële instrumenten voor rekening van de niet-professionele cliënt verricht, verstrekt zij een jaarlijks overzicht met de toepasselijke informatie met betrekking tot punt a).

Wanneer een beleggingsonderneming uitsluitend een dienst van bewaring en beheer van financiële instrumenten voor rekening van de niet-professionele cliënt verricht, verstrekt zij een jaarlijks overzicht met de toepasselijke informatie met betrekking tot de punten a), b), c) en d).

Op zijn verzoek wordt aan de niet-professionele cliënt jaarlijks een gedetailleerde uitsplitsing van de in de punten a) tot en met c) bedoelde informatie verstrekt per financieel instrument dat de cliënt in bezit had tijdens de desbetreffende periode, alsmede per door de niet-professionele cliënt gedragen belasting.

Het jaarlijkse overzicht van de kosten en het rendement voor niet-professionele cliënten wordt gepresenteerd op een voor een gemiddelde niet-professionele cliënt gemakkelijk te begrijpen wijze. De informatie over de kosten, bijbehorende lasten en eventuele betalingen aan en van derden wordt gepresenteerd met gebruikmaking van de in lid 2 van dit artikel beschreven termen en toelichtingen.

5. Het in lid 4 bedoelde jaarlijkse overzicht wordt niet verstrekt indien de beleggingsonderneming haar niet-professionele cliënten toegang biedt tot een onlinesysteem dat kan worden aangemerkt als een duurzame drager waar de niet-professionele cliënt zich gemakkelijk toegang kan verschaffen tot actuele overzichten met de uit hoofde van lid 4 vereiste informatie per instrument, en indien de onderneming kan bewijzen dat de cliënt zich ten minste eenmaal per jaar toegang tot die overzichten heeft verschaft.

Publicitaire mededelingen en marketingpraktijken

1. De lidstaten zorgen ervoor dat publicitaire mededelingen duidelijk als zodanig herkenbaar zijn en duidelijk vermelden welke beleggingsondernemingen verantwoordelijk zijn voor de inhoud en distributie ervan, ongeacht of de mededeling direct of indirect door de beleggingsonderneming wordt gedaan.
2. De lidstaten zorgen ervoor dat publicitaire mededelingen worden ontwikkeld, ontworpen en verstrekt op een wijze die correct, duidelijk en niet misleidend is en die evenwichtig is wat betreft de presentatie van de voordelen en risico's en passend is wat betreft de inhoud en de distributiekkanalen voor de doelgroep en met betrekking tot een specifiek financieel instrument voor de overeenkomstig artikel 24, lid 2, geïdentificeerde doelmarkt.

In alle publicitaire mededelingen worden de essentiële kenmerken van de financiële instrumenten of de beleggingsdiensten en aanverwante nevendiensten waarop zij betrekking hebben op een in het oog springende en beknopte wijze gepresenteerd.

De presentatie van de essentiële kenmerken van de in de publicitaire mededelingen opgenomen financiële instrumenten en diensten die worden verstrekt aan of toegankelijk worden gemaakt voor niet-professionele cliënten of potentiële niet-professionele cliënten, zorgt ervoor dat zij de belangrijkste kenmerken van de financiële instrumenten of diensten en de voornaamste risico's die eraan verbonden zijn, gemakkelijk kunnen begrijpen.

3. De lidstaten zorgen ervoor dat marketingpraktijken worden ontwikkeld en gebruikt op een wijze die correct en niet misleidend is en die geschikt is voor de doelgroep.
4. Wanneer een ontwikkelaar van een financieel instrument een door de distributeur te gebruiken publicitaire mededeling opstelt en verstrekt, is de ontwikkelaar verantwoordelijk voor de inhoud van die publicitaire mededeling en de actualisering ervan. De distributeur is verantwoordelijk voor het gebruik van de publicitaire mededeling en zorgt ervoor dat deze uitsluitend voor de geïdentificeerde doelmarkt wordt gebruikt in overeenstemming met de distributiestrategie die voor de doelmarkt is vastgesteld.

Wanneer een beleggingsonderneming financiële instrumenten aanbiedt of aanbeveelt die zij niet ontwikkelt en haar eigen publicitaire mededeling organiseert, is zij volledig verantwoordelijk voor de passende inhoud, de actualisering en het gebruik ervan, in overeenstemming met de beoogde doelmarkt en met name in overeenstemming met de vastgestelde categorisering van cliënten.

5. De lidstaten zorgen ervoor dat beleggingsondernemingen jaarlijks verslagen voor het leidinggevend orgaan van de onderneming opstellen over het gebruik van publicitaire mededelingen en strategieën die gericht zijn op marketingpraktijken, over de naleving van de desbetreffende verplichtingen inzake publicitaire mededelingen en marketingpraktijken uit hoofde van deze richtlijn en over eventuele gesignaleerde onregelmatigheden en voorgestelde oplossingen.
6. De lidstaten zorgen ervoor dat de nationale bevoegde autoriteiten tijdig doeltreffende maatregelen kunnen nemen met betrekking tot publicitaire mededelingen of marketingpraktijken die niet voldoen aan de vereisten van de leden 1 tot en met 3.
7. De overeenkomstig artikel 16, lid 6, door de beleggingsonderneming bij te houden gegevens omvatten alle publicitaire mededelingen die aan niet-professionele cliënten of potentiële niet-professionele cliënten worden verstrekt of beschikbaar worden gesteld door de

beleggingsonderneming of een derde partij die door de beleggingsonderneming wordt vergoed of aangemoedigd door middel van een niet-geldelijke tegemoetkoming.

Deze gegevens worden gedurende een periode van vijf jaar en, op verzoek van de bevoegde autoriteit, gedurende een periode van ten hoogste zeven jaar bewaard. Die gegevens kunnen op verzoek van de bevoegde autoriteit door de beleggingsonderneming worden opgevraagd.

De in de eerste alinea bedoelde gegevens omvatten alle volgende elementen:

- (a) de inhoud van de publicitaire mededeling;
- (b) informatie over de voor de publicitaire mededeling gebruikte drager;
- (c) de datum en duur van de publicitaire mededeling, met inbegrip van de desbetreffende begin- en eindtijd;
- (d) de beoogde segmenten van niet-professionele cliënten of profileringsdeterminanten;
- (e) de lidstaten waar de publicitaire mededeling beschikbaar wordt gesteld;
- (f) de identiteit van derden die betrokken zijn bij de verspreiding van de publicitaire mededeling.

De gegevens over de in punt f) bedoelde identiteit omvatten de juridische benaming, de statutaire zetel, de contactgegevens en, indien relevant, de identiteit op sociale media van de betrokken natuurlijke of rechtspersonen.

8. De Commissie is bevoegd om overeenkomstig artikel 89 een gedelegeerde handeling vast te stellen om deze richtlijn aan te vullen tot nadere bepaling van:
- (a) de essentiële kenmerken van financiële instrumenten of beleggings- en nevendiensten die in alle op niet-professionele cliënten of potentiële niet-professionele cliënten gerichte publicitaire mededelingen moeten worden vermeld en andere relevante criteria om ervoor te zorgen dat deze essentiële kenmerken in het oog springen en gemakkelijk toegankelijk zijn voor een gemiddelde niet-professionele cliënt, ongeacht het communicatiemiddel;
 - (b) de voorwaarden waaraan publicitaire mededelingen en marketingpraktijken moeten voldoen om correct, duidelijk en niet-misleidend te zijn, en om evenwichtig te zijn wat betreft de presentatie van de voordelen en risico's en passend wat betreft de inhoud en de distributiekkanalen voor de doelgroep of, waar van toepassing, de doelmarkt.

Artikel 24 quinquies

Vereisten inzake beroepsbekwaamheid

1. De lidstaten schrijven voor dat beleggingsondernemingen waarborgen en op verzoek van de bevoegde autoriteiten aantonen dat natuurlijke personen die namens de beleggingsonderneming beleggingsadvies of informatie over financiële instrumenten, beleggingsdiensten of nevendiensten aan cliënten verstrekken, over de nodige kennis en vakbekwaamheid beschikken om hun verplichtingen op grond van de artikelen 24, 24 bis, 24 ter, 24 quater en artikel 25 na te komen en dat zij deze kennis en vakbekwaamheid op peil houden en actualiseren door regelmatige beroepsopleiding en bijscholing, met inbegrip van specifieke opleiding wanneer de onderneming nieuwe financiële instrumenten en beleggingsdiensten aanbiedt. De lidstaten

stellen criteria vast die moeten worden gebruikt om die kennis en vakbekwaamheid doeltreffend te beoordelen en maken deze criteria openbaar.

2. Voor de toepassing van lid 1 schrijven de lidstaten voor dat beleggingsondernemingen waarborgen en op verzoek van de bevoegde autoriteiten aantonen dat natuurlijke personen die namens de beleggingsonderneming beleggingsadvies aan cliënten verstrekken, ten minste de in bijlage V vermelde kennis en vakbekwaamheid bezitten en op peil houden en ten minste 15 uur beroepsopleiding en bijscholing per jaar volgen. De naleving van de criteria van bijlage V en de jaarlijkse succesvolle afronding van de voortdurende beroepsopleiding en bijscholing worden aangetoond door middel van een getuigschrift.

De Commissie is bevoegd deze richtlijn te wijzigen door overeenkomstig artikel 89 een gedelegeerde handeling vast te stellen om, indien nodig, de vereisten van bijlage V te herzien.”.

(14) Artikel 25 wordt als volgt gewijzigd:

(a) de leden 1, 2 en 3 worden vervangen door:

“1. De beleggingsonderneming beoordeelt de geschiktheid of adequaatheid van de aan haar cliënt of potentiële cliënt aan te bevelen of door de cliënt of potentiële cliënt verlangde financiële instrumenten of beleggingsdiensten of -transacties geruime tijd voor respectievelijk i) het verstrekken van het beleggingsadvies of het verrichten van het vermogensbeheer of ii) de uitvoering of ontvangst en doorgifte van de order. Elk van deze beoordelingen wordt bepaald op basis van de door de beleggingsonderneming verkregen informatie over de cliënt of potentiële cliënt, overeenkomstig de onderstaande vereisten.

De beleggingsonderneming zorgt ervoor dat het doel van de geschiktheids- of adequaatheidsbeoordeling aan de cliënt of potentiële cliënt wordt uitgelegd voordat hem of haar om informatie wordt verzocht. De cliënten en potentiële cliënten worden gewaarschuwd voor de hierna genoemde gevolgen:

- (a) het verstrekken van onjuiste of onvolledige informatie heeft een negatief effect op de kwaliteit van de door de beleggingsonderneming uit te voeren beoordeling;
- (b) het ontbreken van informatie belet de onderneming om te bepalen of de beoogde dienst of het beoogde financiële instrument voor hen geschikt of passend is en om door te gaan met de aanbeveling of de uitvoering van de order van de cliënt. Deze uitleg en waarschuwing worden in gestandaardiseerde vorm verstrekt.

De beleggingsonderneming verstrekt de niet-professionele cliënt op verzoek een verslag over de informatie die is verzameld met het oog op de beoordeling van de geschiktheid of adequaatheid. Dit verslag wordt in gestandaardiseerde vorm gepresenteerd.

ESMA ontwikkelt ontwerpen van technische reguleringsnormen om de in lid 1, tweede alinea, bedoelde uitleg en waarschuwing en de vorm en inhoud van het in lid 1, derde alinea, bedoelde verslag te bepalen.

ESMA legt de ontwerpen van technische reguleringsnormen uiterlijk op [PB: datum invoegen: 18 maanden na de datum van inwerkingtreding] aan de Commissie voor.

Aan de Commissie wordt de bevoegdheid toegekend om de in de vierde alinea van dit lid bedoelde technische reguleringsnormen vast te stellen overeenkomstig de artikelen 10 tot en met 14 van Verordening (EU) nr. 1095/2010.

2. Onverminderd de tweede alinea wint de beleggingsonderneming bij het verstrekken van beleggingsadvies of het verrichten van vermogensbeheerdiensten de nodige informatie in over de kennis en ervaring van de cliënt of potentiële cliënt op beleggingsgebied met betrekking tot de specifieke soort product of dienst, de financiële situatie van die cliënt, met inbegrip van de samenstelling van eventuele bestaande portefeuilles, zijn vermogen om alle of een deel van de verliezen te dragen, zijn beleggingsbehoeften en -doelstellingen, met inbegrip van eventuele duurzaamheidsvoorkeuren, en zijn risicotolerantie, teneinde de beleggingsonderneming in staat te stellen de cliënt of potentiële cliënt de beleggingsdiensten of financiële instrumenten aan te bevelen die voor die persoon geschikt zijn en, met name, in overeenstemming zijn met zijn risicotolerantie, zijn vermogen om verliezen te dragen en zijn behoefte aan portefeuillediversificatie.

Bij het verstrekken van onafhankelijk beleggingsadvies aan niet-professionele cliënten dat beperkt is tot goed gediversifieerde, niet-complexe en kostenefficiënte financiële instrumenten, is de onafhankelijke onderneming niet verplicht informatie in te winnen over de kennis en ervaring van de niet-professionele cliënt of potentiële niet-professionele cliënt met betrekking tot de betrokken financiële instrumenten of beleggingsdiensten of over de bestaande portefeuillesamenstelling van de niet-professionele cliënt.

De lidstaten zorgen ervoor dat wanneer een beleggingsonderneming beleggingsadvies verstrekt waarbij een overeenkomstig artikel 24, lid 11, gebundeld pakket van diensten of producten wordt aanbevolen, de gehele bundel passend is.

Bij het verstrekken van beleggingsadvies of het verrichten van vermogensbeheer waarbij tussen financiële instrumenten wordt gewisseld, winnen beleggingsondernemingen de nodige informatie in over de belegging van de cliënt en analyseren zij de kosten en baten van de wissel van financiële instrumenten. Bij het verstrekken van beleggingsadvies delen beleggingsondernemingen de cliënt mee of de baten van de wissel van financiële instrumenten al dan niet groter zijn dan de kosten daarvan.

3. De lidstaten dragen er zorg voor dat een beleggingsonderneming, wanneer zij andere dan de in lid 2 bedoelde beleggingsdiensten verleent, bij de cliënt of de potentiële cliënt informatie inwint over zijn ervaring en kennis op beleggingsgebied met betrekking tot de specifieke soort product of dienst die men voornemens is aan te bieden of die wordt verlangd, over het vermogen van de niet-professionele cliënt of potentiële niet-professionele cliënt om alle of een deel van de verliezen te dragen en over zijn risicotolerantie, zodat de onderneming kan beoordelen of de te verlenen beleggingsdienst of het aan te bieden financiële instrument passend is voor de cliënt.

Wanneer er overeenkomstig artikel 24, lid 11, een bundel van diensten of producten wordt overwogen, moet bij de beoordeling worden nagegaan of het gehele gebundelde pakket passend is.

Indien de beleggingsonderneming op basis van de krachtens de eerste alinea ontvangen informatie oordeelt dat het product of de dienst niet geschikt is voor de cliënt of potentiële cliënt, waarschuwt zij de cliënt of potentiële cliënt. Deze waarschuwing wordt in gestandaardiseerde vorm verstrekt en wordt geregistreerd.

De beleggingsonderneming voert een transactie waarvoor een waarschuwing geldt dat het product of de dienst niet passend is, pas uit nadat de cliënt ondanks een dergelijke waarschuwing heeft verzocht om de transactie toch uit te voeren. Zowel het verzoek van de cliënt als de aanvaarding door de onderneming worden geregistreerd.

ESMA ontwikkelt ontwerpen van technische reguleringsnormen om de vorm en inhoud van de in de derde alinea bedoelde waarschuwing te bepalen.

ESMA legt de ontwerpen van technische reguleringsnormen uiterlijk op [PB: datum invoegen: 18 maanden na de datum van inwerkingtreding] aan de Commissie voor.

Aan de Commissie wordt de bevoegdheid toegekend om deze technische reguleringsnormen vast te stellen overeenkomstig artikel 10 van Verordening (EU) nr. 1095/2010.”;

- (b) aan lid 4 worden de volgende alinea's toegevoegd:

“ESMA ontwikkelt ontwerpen van technische reguleringsnormen om de vorm en inhoud van de in de eerste alinea, punt c), bedoelde waarschuwing te bepalen.

ESMA legt de ontwerpen van technische reguleringsnormen uiterlijk op [PB: datum invoegen: 18 maanden na de datum van inwerkingtreding] aan de Commissie voor.

Aan de Commissie wordt de bevoegdheid toegekend om de hierboven bedoelde technische reguleringsnormen vast te stellen overeenkomstig artikel 10 van Verordening (EU) nr. 1095/2010.”;

- (c) aan lid 6, tweede alinea, wordt de volgende zin toegevoegd:

“Een dergelijke verklaring wordt tijdig vóór de sluiting van de transactie verstrekt om ervoor te zorgen dat de cliënt, behoudens andersluidende instructies, voldoende tijd krijgt om deze te beoordelen en, indien nodig, aanvullende informatie of verduidelijkingen van de beleggingsonderneming te verkrijgen.”;

- (d) lid 8 wordt vervangen door:

“8. De Commissie is bevoegd om deze richtlijn aan te vullen door overeenkomstig artikel 89 gedelegeerde handelingen vast te stellen om ervoor te zorgen dat beleggingsondernemingen de in de leden 1 tot en met 6 van dit artikel neergelegde beginselen in acht nemen wanneer zij beleggingsdiensten of nevendiensten aan hun cliënten verlenen, met inbegrip van informatie die moet worden verkregen voor het beoordelen van de geschiktheid of adequaatheid van de diensten en financiële instrumenten voor hun cliënten, criteria voor de beoordeling van niet-complexe financiële instrumenten ten behoeve van lid 4, punt a), vi), van dit artikel en de inhoud en vorm van documenten en overeenkomsten voor het verlenen van diensten aan cliënten en van periodieke verslagen aan cliënten over

de verleende diensten. In deze gedelegeerde handelingen wordt rekening gehouden met het volgende:

- (a) de aard van de aan de cliënt of potentiële cliënt aangeboden of verleende diensten, met inachtneming van de soort, het voorwerp, de omvang, de kosten, de risico's, de complexiteit, de prijs en de frequentie van de transacties;
- (b) de aard van de aangeboden of in overweging genomen producten, met inbegrip van verschillende soorten financiële instrumenten;
- (c) de niet-professionele of professionele aard van de cliënt of potentiële cliënten, dan wel, in het geval van lid 6, hun classificatie als in aanmerking komende tegenpartijen.”.

(15) Artikel 30 wordt als volgt gewijzigd:

- (a) in lid 1 wordt de eerste alinea vervangen door:

“De lidstaten dragen er zorg voor dat beleggingsondernemingen met een vergunning om orders voor rekening van cliënten uit te voeren, en/of te handelen voor eigen rekening, en/of orders te ontvangen en door te geven, de mogelijkheid hebben transacties met in aanmerking komende tegenpartijen tot stand te brengen of te sluiten zonder dat zij ertoe gehouden zijn met betrekking tot deze transacties of met betrekking tot rechtstreeks met deze transacties verband houdende nevendiensten de verplichtingen van artikel 16, lid 3 bis, artikel 24, met uitzondering van de leden 5, 5 bis en 5 quater, artikel 24 bis, artikel 24 ter, met uitzondering van lid 1, artikel 24 quater, artikel 25, artikel 27 en artikel 28, lid 1, na te komen.”;

- (b) in lid 2 wordt de tweede alinea vervangen door:

“Classificatie als in aanmerking komende tegenpartij overeenkomstig de eerste alinea laat het recht van deze entiteiten onverlet om te verzoeken dat zij, in het algemeen dan wel per transactie, worden behandeld als cliënten waarvan de zakelijke betrekkingen met de beleggingsonderneming onderworpen zijn aan de artikelen 24, 24 bis, 24 ter, 24 quater, 25, 27 en 28.”.

(16) Het volgende artikel 35 bis wordt ingevoegd:

“Artikel 35 bis

Melding van grensoverschrijdende activiteiten

1. De lidstaten schrijven voor dat beleggingsondernemingen en kredietinstellingen die beleggingsdiensten of -activiteiten verrichten, jaarlijks de volgende informatie aan de bevoegde autoriteit van hun lidstaat van herkomst rapporteren wanneer zij grensoverschrijdende beleggingsdiensten voor meer dan vijftig cliënten verrichten:
 - (a) de lijst van lidstaten van ontvangst waar de beleggingsonderneming actief is in het kader van het vrij verrichten van diensten en activiteiten na een kennisgeving krachtens artikel 34, lid 2;

- (b) de aard, de reikwijdte en de omvang van de diensten en activiteiten die in elke lidstaat van ontvangst worden verricht in het kader van het vrij verrichten van beleggingsdiensten en -activiteiten en nevendiensten;
- (c) voor elke lidstaat van ontvangst het totale aantal cliënten en de categorieën van cliënten die horen bij de in punt b) bedoelde diensten en activiteiten die zijn verricht tijdens de betrokken periode eindigend op 31 december, en een uitsplitsing tussen professionele en niet-professionele cliënten;
- (d) het aantal klachten als bedoeld in artikel 75 dat is ontvangen van cliënten en belanghebbenden in elke lidstaat van ontvangst;
- (e) het soort publicitaire mededelingen dat in de lidstaten van ontvangst wordt gebruikt.

De bevoegde autoriteiten delen ESMA alle bij beleggingsondernemingen verzamelde informatie mee.

2. ESMA zet een elektronische databank op met de uit hoofde van lid 1 verzamelde informatie, die voor alle bevoegde autoriteiten toegankelijk wordt gemaakt.
3. ESMA ontwikkelt ontwerpen van technische reguleringsnormen betreffende de details van de in lid 1 bedoelde informatie die beleggingsondernemingen aan de bevoegde autoriteiten moeten rapporteren.

ESMA legt die ontwerpen van technische reguleringsnormen uiterlijk op [PB: datum invoegen: 18 maanden na de datum van inwerkingtreding] aan de Commissie voor.

Aan de Commissie wordt de bevoegdheid gedelegeerd om deze technische reguleringsnormen vast te stellen overeenkomstig artikel 10 van Verordening (EU) nr. 1095/2010.

4. ESMA ontwikkelt ontwerpen van technische uitvoeringsnormen tot nadere bepaling van de datastandaarden en opmaakmodellen, methoden en doorgifteregelingen, de frequentie en de begindatum voor de te rapporteren informatie.

ESMA legt die ontwerpen van technische uitvoeringsnormen uiterlijk op [PB: datum invoegen: 18 maanden na de datum van inwerkingtreding] aan de Commissie voor.

Aan de Commissie wordt de bevoegdheid toegekend om de technische uitvoeringsnormen vast te stellen overeenkomstig artikel 15 van Verordening (EU) nr. 1095/2010.

5. Op basis van de krachtens lid 2 meegedeelde informatie publiceert ESMA elk jaar een verslag met geanonimiseerde en geaggregeerde statistieken over de beleggingsdiensten die zijn verleend en de activiteiten die zijn verricht in de Unie in het kader van het vrij verrichten van beleggingsdiensten en -activiteiten, alsmede een analyse van trends.”.

(17) Artikel 69, lid 2, wordt als volgt gewijzigd:

- (a) het volgende punt c bis) wordt ingevoegd:

“c bis) mysteryshopping-activiteiten te verrichten;”;

- (b) het volgende punt k bis) wordt ingevoegd:

“k bis) publicitaire mededelingen of marketingpraktijken die een beleggingsonderneming in haar lidstaat gebruikt, gedurende een periode van ten hoogste één jaar op te schorten of te verbieden, indien er redelijke gronden zijn om

aan te nemen dat inbreuk is gemaakt op deze richtlijn of op Verordening (EU) nr. 600/2014;”;

(c) de volgende punten v) en w) worden ingevoegd:

“v) alle nodige maatregelen te nemen, onder meer door een derde partij of een andere overheidsinstantie te verzoeken dergelijke maatregelen tijdelijk of permanent uit te voeren om:

i) de inhoud te verwijderen van of de toegang te beperken tot een online-interface, of opdracht te geven tot de duidelijke weergave van een waarschuwing aan cliënten wanneer die zich toegang tot de online-interface verschaffen;

ii) aanbieders van hostingdiensten te gelasten de toegang tot een online-interface te deactiveren, te blokkeren of te beperken;

iii) domeinregisters of registrerende instanties te gelasten een volledig gekwalificeerde domeinnaam te schrappen en de betrokken bevoegde autoriteit toe te staan deze te registreren;

w) het gebruik van risicowaarschuwingen door beleggingsondernemingen in informatiemateriaal, waaronder publicitaire mededelingen, met betrekking tot bijzonder risicovolle financiële instrumenten verplicht te stellen wanneer die instrumenten een ernstige bedreiging voor de beleggersbescherming kunnen vormen.”;

(d) de volgende alinea's worden toegevoegd:

“Wanneer de bevoegde autoriteit gebruikmaakt van de onder k bis) bedoelde bevoegdheden, stelt zij ESMA daarvan in kennis. Indien dergelijke praktijken of mededelingen in meer dan één lidstaat worden gebruikt, coördineert ESMA, op verzoek van ten minste één bevoegde autoriteit, de overeenkomstig punt k bis) door de bevoegde autoriteiten genomen maatregelen.

De uitoefening van de in dit lid vastgestelde bevoegdheden staat in verhouding tot en is in overeenstemming met het Unierecht en het nationale recht, met inbegrip van de geldende procedurele waarborgen en de beginselen van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie. De krachtens deze richtlijn vastgestelde onderzoeks- en handhavingsmaatregelen zijn afgestemd op de aard en de algehele werkelijke of potentiële schadelijke gevolgen van de inbreuk.”.

(18) Aan artikel 70, lid 3, punt a), worden de volgende punten xxxvii) tot en met xxxii) toegevoegd:

“xxxvii) artikel 16 -bis, leden 1 tot en met 8;

xxxviii) artikel 24, leden 5 bis tot en met 5 quater en lid 11 bis;

xxxix) artikel 24 bis, leden 1, 2, 6 en 7;

xxxx) artikel 24 ter, leden 1, 3 en 4;

xxxxi) artikel 24 quater, leden 1 tot en met 5, en lid 7;

xxxxii) artikel 35 bis, lid 1;”.

(19) Artikel 73, lid 1, wordt als volgt gewijzigd:

- (a) de eerste alinea wordt vervangen door:

“De lidstaten dragen er zorg voor dat de bevoegde autoriteiten doeltreffende mechanismen opzetten om de melding van potentiële of daadwerkelijke inbreuken op Verordening (EU) nr. 600/2014 en op de ter uitvoering van deze richtlijn vastgestelde nationale bepalingen aan de bevoegde autoriteiten mogelijk te maken, met inbegrip van inbreuken door ondernemingen die niet in het bezit zijn van een vergunning op grond van deze richtlijn.”;

- (b) in de tweede alinea wordt punt a) vervangen door:

“a) specifieke procedures voor de ontvangst van meldingen van potentiële of daadwerkelijke inbreuken en de follow-up daarvan, met inbegrip van het vaststellen van veilige communicatiekanalen voor dergelijke meldingen. Deze procedures omvatten ook het plaatsen, op de voorpagina van de website van elke bevoegde autoriteit, van een link naar een eenvoudig meldingsformulier waarmee eenieder potentiële of daadwerkelijke inbreuken op het Unierecht of het nationale recht kan melden. De lidstaten verplichten de bevoegde autoriteiten om alle via dit meldingsformulier ingediende meldingen onverwijld te analyseren;”.

- (20) Artikel 86 wordt als volgt gewijzigd:

- (a) lid 1 wordt vervangen door:

“1. Indien de bevoegde autoriteit van de lidstaat van ontvangst (voor de toepassing van dit artikel de “initiërende autoriteit”) redelijke gronden heeft om aan te nemen dat een beleggingsonderneming die op haar grondgebied op grond van het vrij verrichten van diensten activiteiten uitoefent, de verplichtingen schendt die uit de ter uitvoering van deze richtlijn vastgestelde bepalingen voortvloeien, of dat een beleggingsonderneming met een bijkantoor op haar grondgebied de verplichtingen schendt die voortvloeien uit de ter uitvoering van deze richtlijn vastgestelde bepalingen waarbij aan de bevoegde autoriteit van de lidstaat van ontvangst geen bevoegdheden worden verleend, stelt zij de bevoegde autoriteit van de lidstaat van herkomst van deze bevindingen in kennis.

De informatie waaruit blijkt dat een dergelijke inkennisstelling heeft plaatsgevonden, wordt aan ESMA toegezonden. ESMA zendt deze informatie door aan de bevoegde autoriteiten van alle andere lidstaten van ontvangst waar de beleggingsonderneming beleggingsdiensten of -activiteiten verricht.

De bevoegde autoriteit van de lidstaat van herkomst neemt onverwijld, doch uiterlijk 30 werkdagen nadat de initiërende autoriteit haar bevindingen heeft meegedeeld, de nodige maatregelen of start de nodige administratieve procedure om dergelijke maatregelen te nemen. De bevoegde autoriteit van de lidstaat van herkomst verstrekt de initiërende autoriteit, ESMA en de bevoegde autoriteiten van alle andere lidstaten op het grondgebied waarvan de beleggingsonderneming actief is, alle nodige informatie over alle getroffen maatregelen.

Indien de beleggingsonderneming, in weerwil van de door de bevoegde autoriteit van de lidstaat van herkomst getroffen maatregelen of omdat deze maatregelen ontoereikend zijn dan wel indien er geen maatregelen zijn getroffen, blijft handelen op een wijze die de belangen van beleggers in de lidstaat van ontvangst of de ordelijke werking van de markten kennelijk schaadt, geldt het volgende:

- (a) de bevoegde autoriteit van de lidstaat van ontvangst neemt, na de bevoegde autoriteit van de lidstaat van herkomst daarvan in kennis te hebben gesteld, de nodige maatregelen om de beleggers en de goede werking van de markten te beschermen, met inbegrip van de mogelijkheid om een inbreukplegende beleggingsonderneming te beletten nieuwe transacties op het grondgebied van die lidstaat te verrichten. De Commissie en ESMA, evenals alle bevoegde autoriteiten van de lidstaten van ontvangst waar de inbreukplegende beleggingsonderneming actief is, worden onverwijld van deze maatregelen in kennis gesteld; en
 - (b) de bevoegde autoriteit van de lidstaat van ontvangst kan de zaak verwijzen naar ESMA, die kan handelen in overeenstemming met de haar uit hoofde van artikel 19 van Verordening (EU) nr. 1095/2010 verleende bevoegdheden.”;
- (b) de volgende leden 1 bis en 1 ter worden ingevoegd:

“1 bis. Indien de initiërende autoriteit krachtens lid 1 conservatoire maatregelen tegen een inbreukplegende beleggingsonderneming heeft genomen, kan de bevoegde autoriteit van een andere lidstaat van ontvangst, indien deze beleggingsonderneming aanleiding tot bezorgdheid geeft of inbreuken veroorzaakt die sterk vergelijkbaar zijn met of identiek zijn aan die welke in de bevindingen van de initiërende autoriteit zijn genoemd, ten aanzien van die onderneming sterk vergelijkbare of identieke maatregelen nemen, mits die bevoegde autoriteit ook redelijke gronden heeft om aan te nemen dat op haar grondgebied een soortgelijke inbreuk heeft plaatsgevonden.

De bevoegde autoriteit van die andere lidstaat van ontvangst kan dit doen zonder de bevindingen vooraf aan de bevoegde autoriteit van de lidstaat van ontvangst mee te delen, maar stelt de bevoegde autoriteit van de lidstaat van herkomst daarvan ten minste vijf werkdagen vóór het nemen van dergelijke conservatoire maatregelen in kennis.

De Commissie, ESMA en alle bevoegde autoriteiten van de lidstaten van ontvangst waar de inbreukplegende beleggingsonderneming actief is, worden onverwijld van dergelijke maatregelen in kennis gesteld.

1 ter. Indien binnen twaalf maanden een of meer bevoegde autoriteiten van de lidstaten van ontvangst maatregelen op grond van lid 1, vierde alinea, punt a), hebben genomen met betrekking tot een of meer beleggingsondernemingen met dezelfde lidstaat van herkomst, of indien een lidstaat van herkomst het niet eens is met de bevindingen van een lidstaat van ontvangst, kan ESMA overeenkomstig artikel 87 bis een samenwerkingsplatform opzetten.”.

- (21) Het volgende artikel 87 bis wordt ingevoegd:

“Artikel 87 bis

Samenwerkingsplatformen

1. ESMA kan indien er reden tot bezorgdheid is omtrent de negatieve gevolgen voor beleggers, op eigen initiatief of op verzoek van een of meer bevoegde autoriteiten, een samenwerkingsplatform opzetten en coördineren om de uitwisseling van gegevens te

verbeteren en de samenwerking tussen de betrokken toezichthoudende autoriteiten te intensiveren, indien een beleggingsonderneming activiteiten verricht of voornemens is te verrichten die gebaseerd zijn op het vrije verkeer van diensten of de vrijheid van vestiging en indien deze activiteiten relevant zijn voor de markt van de lidstaat van ontvangst. Indien een samenwerkingsplatform wordt opgezet op verzoek van een bevoegde autoriteit, stelt die bevoegde autoriteit de bevoegde autoriteit van de lidstaat van herkomst in kennis van haar bezorgdheid omtrent de negatieve gevolgen voor beleggers.

2. Lid 1 doet geen afbreuk aan het recht van de betrokken toezichthoudende autoriteiten om, indien zij het daarover onderling eens zijn, een samenwerkingsplatform op te zetten.
3. Het opzetten van een samenwerkingsplatform uit hoofde van de leden 1 en 2 doet geen afbreuk aan het toezichtsmandaat van de toezichthoudende autoriteiten van de lidstaat van herkomst en de lidstaat van ontvangst waarin bij deze richtlijn is voorzien.
4. Onverminderd artikel 35 van Verordening (EU) nr. 1095/2010 verstrekken de betrokken bevoegde autoriteiten op verzoek van ESMA tijdig alle benodigde informatie.
5. Indien twee of meer bevoegde autoriteiten van een samenwerkingsplatform het oneens zijn over de procedure of de inhoud van een te nemen maatregel of het niet nemen van maatregelen, kan ESMA, op verzoek van een betrokken bevoegde autoriteit of op eigen initiatief, de bevoegde autoriteiten bijstaan bij het bereiken van overeenstemming overeenkomstig artikel 19, lid 1, van Verordening (EU) nr. 1095/2010.
6. In geval van onenigheid binnen het platform en wanneer er ernstige bezorgdheid bestaat over de negatieve gevolgen voor beleggers of over de inhoud van een te nemen maatregel of het niet nemen van maatregelen ten aanzien van een beleggingsonderneming, kan ESMA overeenkomstig artikel 16 van Verordening (EU) nr. 1095/2010 een aanbeveling doen om de bevoegde autoriteit van de lidstaat van herkomst te verzoeken de punten van zorg van andere betrokken bevoegde autoriteiten in overweging te nemen en samen met andere betrokken bevoegde autoriteiten een gezamenlijke inspectie ter plaatse te verrichten.”

(22) De volgende titel VI bis wordt ingevoegd:

“TITEL VI BIS

FINANCIËLE SCHOLING

Artikel 88 bis

Financiële scholing van niet-professionele cliënten en potentiële niet-professionele cliënten

De lidstaten bevorderen maatregelen ter ondersteuning van de scholing van niet-professionele cliënten en potentiële niet-professionele cliënten met betrekking tot verantwoord beleggen bij de toegang tot beleggingsdiensten of nevendiensten.

Artikel 88 ter

Financiële scholing en publicitaire mededelingen

Materiaal voor financiële scholing dat gericht is op het ondersteunen van de financiële geletterdheid van personen door hen in staat te stellen financiële competenties te

verwerven, en dat investeringen in een of meer financiële instrumenten, categorieën daarvan of specifieke beleggingsdiensten niet direct bevordert of aanmoedigt, wordt voor de toepassing van deze richtlijn niet als publicitaire mededeling aangemerkt.”.

(23) Artikel 89 wordt vervangen door:

“1. De bevoegdheid om gedelegeerde handelingen vast te stellen, wordt aan de Commissie toegekend onder de in dit artikel neergelegde voorwaarden.

2. De bevoegdheidsdelegatie als bedoeld in artikel 2, leden 3 en 4, artikel 4, lid 1, punt 2, tweede alinea, artikel 4, lid 2, artikel 13, lid 1, artikel 16, lid 12, artikel 16 -bis, leden 11 en 12, artikel 23, lid 4, artikel 24, leden 5 quater en 13, artikel 24 ter, lid 2, artikel 24 quater, lid 8, artikel 24 quinquies, lid 2, artikel 25, lid 8, artikel 27, lid 9, artikel 28, lid 3, artikel 30, lid 5, artikel 31, lid 4, artikel 32, lid 4, artikel 33, lid 8, artikel 35 bis, leden 3 en 4, artikel 52, lid 4, artikel 54, lid 4, artikel 58, lid 6, artikel 64, lid 7, artikel 65, lid 7, en artikel 79, lid 8, wordt voor onbepaalde tijd aan de Commissie toegekend met ingang van 2 juli 2014.

3. De bevoegdheidsdelegatie als bedoeld in artikel 2, leden 3 en 4, artikel 4, lid 1, punt 2, tweede alinea, artikel 4, lid 2, artikel 13, lid 1, artikel 16, lid 12, artikel 16 -bis, leden 11 en 12, artikel 23, lid 4, artikel 24, leden 5 quater en 13, artikel 24 ter, lid 2, artikel 24 quater, lid 8, artikel 24 quinquies, lid 2, artikel 25, lid 8, artikel 27, lid 9, artikel 28, lid 3, artikel 30, lid 5, artikel 31, lid 4, artikel 32, lid 4, artikel 33, lid 8, artikel 35 bis, leden 3 en 4, artikel 52, lid 4, artikel 54, lid 4, artikel 58, lid 6, artikel 64, lid 7, artikel 65, lid 7, en artikel 79, lid 8, kan te allen tijde door het Europees Parlement of de Raad worden ingetrokken. Het besluit tot intrekking beëindigt de delegatie van de in dat besluit genoemde bevoegdheid. Het wordt van kracht op de dag na die van de bekendmaking ervan in het *Publicatieblad van de Europese Unie* of op een daarin genoemde latere datum. Het besluit laat de geldigheid van de reeds van kracht zijnde gedelegeerde handelingen onverlet.

4. Vóór de vaststelling van een gedelegeerde handeling raadpleegt de Commissie de door elke lidstaat aangewezen deskundigen overeenkomstig de beginselen die zijn neergelegd in het Interinstitutioneel Akkoord over beter wetgeven van 13 april 2016.

5. Zodra de Commissie een gedelegeerde handeling heeft vastgesteld, stelt zij het Europees Parlement en de Raad daarvan gelijktijdig in kennis.

6. Een gedelegeerde handeling die is vastgesteld overeenkomstig artikel 2, leden 3 en 4, artikel 4, lid 1, punt 2, tweede alinea, artikel 4, lid 2, artikel 13, lid 1, Artikel 16, lid 12, artikel 16 -bis, leden 11 en 12, artikel 23, lid 4, artikel 24, leden 5 quater en 13, artikel 24 ter, lid 2, artikel 24 quater, lid 8, artikel 24 quinquies, lid 2, artikel 25, lid 8, artikel 27, lid 9, artikel 28, lid 3, artikel 30, lid 5, artikel 31, lid 4, artikel 32, lid 4, artikel 33, lid 8, artikel 35 bis, leden 3 en 4, artikel 52, lid 4, artikel 54, lid 4, artikel 58, lid 6, artikel 64, lid 7, artikel 65, lid 7, en artikel 79, lid 8, treedt alleen in werking indien het Europees Parlement noch de Raad binnen een termijn van drie maanden na de kennisgeving van de handeling aan het Europees Parlement en de Raad daartegen bezwaar heeft gemaakt, of indien zowel het Europees Parlement als de Raad voor het verstrijken van die termijn de Commissie hebben medegedeeld dat zij daartegen geen bezwaar zullen maken. Die termijn wordt op initiatief van het Europees Parlement of de Raad met drie maanden verlengd.”.

- (24) Bijlage II wordt gewijzigd overeenkomstig bijlage I bij deze richtlijn.
- (25) Bijlage V wordt toegevoegd overeenkomstig bijlage II bij deze richtlijn.

Artikel 2

Wijzigingen van Richtlijn (EU) 2016/97

Richtlijn (EU) 2016/97 wordt als volgt gewijzigd:

- (1) Artikel 2, lid 1, wordt als volgt gewijzigd:
- (a) in punt 4 wordt punt c) vervangen door:
- “c) de desbetreffende verzekeringsproducten omvatten niet de dekking van levensverzekerings- of aansprakelijkheidsrisico's, behalve de dekking van aansprakelijkheidsrisico's die het goed aanvult dat of de dienst aanvult die de tussenpersoon in het kader van zijn hoofdberoepswerkzaamheid aanbiedt;”;
- (b) punt 8 wordt vervangen door:
- “8. “verzekeringstussenpersoon”: een verzekeringstussenpersoon, nevenverzekeringstussenpersoon of verzekeringsonderneming die het verzekeringsdistributiebedrijf uitoefent;”;
- (c) de volgende punten 19 tot en met 22 worden toegevoegd:
- “19. “elektronische vorm”: elke andere duurzame drager dan papier;
20. “publicitaire mededeling”: elke openbaarmaking van informatie anders dan die welke vereist is op grond van het Unierecht of het nationale recht of anders dan het in artikel 16 ter bedoelde materiaal voor financiële scholing waarin direct of indirect verzekeringsproducten worden gepromoot, dan wel direct of indirect beleggingen in verzekeringen met een beleggingscomponent worden aangemoedigd en die wordt gedaan:
- a) door een verzekeringsonderneming of verzekeringstussenpersoon, of door een derde partij die door een dergelijke verzekeringsonderneming of verzekeringstussenpersoon wordt vergoed of aangemoedigd door middel van een niet-geldelijke tegemoetkoming;
- b) aan natuurlijke of rechtspersonen;
- c) in welke vorm en met welk middel dan ook;
21. “marketingpraktijk”: elke strategie die wordt toegepast en elk gebruik van een instrument dat wordt gehanteerd of een techniek die wordt toegepast door een verzekeringsonderneming of verzekeringstussenpersoon, of door een derde partij die door een dergelijke verzekeringsonderneming of verzekeringstussenpersoon door middel van een niet-geldelijke tegemoetkoming wordt vergoed of aangemoedigd om:
- a) op directe of indirecte wijze publicitaire mededelingen te verspreiden;
- b) het bereik en de doeltreffendheid van publicitaire mededelingen te versnellen of te verbeteren;
- c) op enigerlei wijze de verzekeringsondernemingen, verzekeringstussenpersonen of verzekeringsproducten te promoten;

22. “online-interface”: software, waaronder een website, een deel van een website of een applicatie.”.

(26) Artikel 3 wordt als volgt gewijzigd:

(a) in lid 4, zesde alinea, wordt de tweede zin vervangen door:

“In voorkomend geval stelt de lidstaat van herkomst de lidstaat van ontvangst onmiddellijk in kennis van deze doorhaling.”;

(b) in lid 5 wordt de volgende alinea toegevoegd:

“Indien de registratie wordt geweigerd of wanneer een verzekerings-, herverzekerings- of nevenverzekeringstussenpersoon uit het register wordt geschrapt, deelt de bevoegde autoriteit haar besluit aan de aanvrager of de betrokken verzekerings-, herverzekerings- of nevenverzekeringstussenpersoon mee in een met redenen omkleed document en stelt zij Eiopa in kennis van de redenen voor een dergelijke weigering van registratie of schrapping uit het register.”;

(c) het volgende lid 5 bis wordt ingevoegd:

“5 bis. Eiopa stelt een lijst op van alle verzekerings-, herverzekerings- of nevenverzekeringstussenpersonen wier registratie is geweigerd of die door een bevoegde autoriteit uit het register zijn geschrapt, en stelt deze lijst ter beschikking van de bevoegde autoriteiten.

De in de eerste alinea bedoelde lijst bevat, in voorkomend geval, informatie over de diensten of activiteiten waarvoor elke verzekerings-, herverzekerings- of nevenverzekeringstussenpersoon om registratie heeft verzocht, alsmede de redenen voor de weigering van registratie of de schrapping uit het register, en wordt regelmatig bijgewerkt.”.

(27) Artikel 5 wordt als volgt gewijzigd:

(a) lid 1 wordt vervangen door:

“1. Een bevoegde autoriteit van de lidstaat van ontvangst die redelijke gronden heeft om aan te nemen dat een verzekerings-, herverzekerings- of nevenverzekeringstussenpersoon die uit hoofde van de vrijheid van dienstverlening op haar grondgebied activiteiten uitoefent, de verplichtingen schendt die uit de ter uitvoering van deze richtlijn vastgestelde bepalingen voortvloeien, stelt de bevoegde autoriteit van de lidstaat van herkomst daarvan in kennis.

De bevoegde autoriteit van de lidstaat van ontvangst stelt Eiopa in kennis van het feit dat zij de lidstaat van herkomst in kennis heeft gesteld van haar overwegingen. Eiopa zendt deze informatie door aan de bevoegde autoriteiten van alle andere lidstaten van ontvangst waar de verzekerings-, herverzekerings- of nevenverzekeringstussenpersoon op grond van het vrije verkeer van diensten activiteiten uitoefent.

Nadat de bevoegde autoriteit van de lidstaat van herkomst de uit hoofde van de eerste alinea ontvangen informatie heeft beoordeeld, neemt zij in voorkomend geval bij de eerste gelegenheid, doch uiterlijk 30 werkdagen nadat zij de mededeling van de bevoegde autoriteit van de lidstaat van ontvangst heeft

ontvangen, passende maatregelen om de situatie te verhelpen. De bevoegde autoriteit van de lidstaat van herkomst stelt de bevoegde autoriteit van de lidstaat van ontvangst op de hoogte van dergelijke getroffen maatregelen. De bevoegde autoriteit van de lidstaat van herkomst deelt alle relevante informatie over de getroffen maatregel mee aan de bevoegde autoriteit van de lidstaat van ontvangst, en aan de bevoegde autoriteiten van alle andere lidstaten op het grondgebied waarvan de verzekerings-, herverzekerings- of nevenverzekeringstussenpersoon op grond van het vrije verkeer van diensten activiteiten uitoefent.

Indien de verzekerings-, herverzekerings- of nevenverzekeringstussenpersoon, ondanks de door de bevoegde autoriteit van de lidstaat van herkomst getroffen maatregelen of omdat die maatregelen ontoereikend blijken te zijn of niet voorhanden zijn, blijft handelen op een wijze die duidelijk strijdig is met de belangen van een groot aantal consumenten van de lidstaat van ontvangst of met het goed functioneren van de verzekerings- of de herverzekeringmarkten, kan de bevoegde autoriteit van de lidstaat van ontvangst, na de bevoegde autoriteit van de lidstaat van herkomst daarvan op de hoogte te hebben gebracht, passende maatregelen nemen om verdere onregelmatigheden te voorkomen, met inbegrip van, voor zover zulks volstrekt noodzakelijk is, het de tussenpersoon beletten op het grondgebied van de lidstaat van ontvangst nieuwe activiteiten te ontplooiën.”;

(b) lid 3 wordt vervangen door:

“De bevoegde autoriteiten van de lidstaat van ontvangst delen elke krachtens de leden 1 en 2 genomen maatregel aan de betrokken verzekerings-, herverzekerings- of nevenverzekeringstussenpersoon mee in een met redenen omkleed document en stellen de bevoegde autoriteit van de lidstaat van herkomst onverwijld in kennis van die maatregelen. De bevoegde autoriteit van de lidstaat van ontvangst stelt de Commissie, Eiopa en de bevoegde autoriteiten van de lidstaten van ontvangst waar de verzekerings-, herverzekerings- of nevenverzekeringstussenpersoon op grond van het vrije verkeer van diensten activiteiten uitoefent eveneens in kennis van die maatregelen.”;

(c) het volgende lid 4 wordt toegevoegd:

“4. Indien binnen twaalf maanden twee of meer bevoegde autoriteiten van de lidstaten van ontvangst krachtens lid 1 maatregelen hebben genomen met betrekking tot een of meer verzekerings-, herverzekerings- of nevenverzekeringstussenpersonen met dezelfde lidstaat van herkomst, of indien een lidstaat van herkomst het niet eens is met de bevindingen van een lidstaat van ontvangst, kan Eiopa overeenkomstig artikel 12 ter een samenwerkingsplatform opzetten.”.

(28) Het volgende artikel 9 bis wordt ingevoegd:

“Artikel 9 bis

Melding van grensoverschrijdende activiteiten

1. De lidstaten schrijven voor dat verzekeringsdistributeurs de volgende informatie jaarlijks melden aan de bevoegde autoriteit van hun lidstaat van herkomst waar zij met meer dan vijftig klanten grensoverschrijdende verzekeringsdistributieactiviteiten verrichten:

- (a) de lijst van lidstaten van ontvangst waar de verzekeringsdistributeur activiteiten uitoefent op grond van het vrije verkeer van diensten of de vrijheid van vestiging;
- (b) de schaal en reikwijdte van de in elke lidstaat van ontvangst verrichte verzekeringsdistributieactiviteiten;
- (c) het soort verzekeringsproducten dat in elke lidstaat van ontvangst wordt gedistribueerd;
- (d) voor elke lidstaat van ontvangst het totale aantal klanten voor de betrokken periode eindigend op 31 december;
- (e) het aantal klachten dat van klanten en belanghebbenden is ontvangen in elke lidstaat van ontvangst.

De bevoegde autoriteiten delen Eiopa alle krachtens de eerste alinea door verzekeringsdistributeurs gemelde informatie mee.

2. Eiopa zet een elektronische databank op met de uit hoofde van lid 1, tweede alinea, gemelde informatie. Die databank wordt toegankelijk gemaakt voor alle bevoegde autoriteiten.
3. Eiopa ontwikkelt ontwerpen van technische reguleringsnormen met betrekking tot de bijzonderheden van de in lid 1 bedoelde informatie.

Eiopa legt die ontwerpen van technische reguleringsnormen uiterlijk op [PB: datum invoegen: 18 maanden na de datum van inwerkingtreding van deze richtlijn] aan de Commissie voor.

Aan de Commissie wordt de bevoegdheid gedelegeerd om de in de eerste alinea bedoelde technische reguleringsnormen vast te stellen overeenkomstig artikel 10 van Verordening (EU) nr. 1094/2010.

4. Eiopa ontwikkelt ontwerpen van technische uitvoeringsnormen tot nadere bepaling van de datastandaarden en opmaakmodellen, methoden en overdrachtsregelingen, de frequentie en de begindatum voor de overeenkomstig lid 1 te rapporteren en mee te delen informatie.

Eiopa legt die ontwerpen van technische uitvoeringsnormen uiterlijk op [PB: datum invoegen: 18 maanden na de datum van inwerkingtreding van deze richtlijn] aan de Commissie voor.

Aan de Commissie wordt de bevoegdheid toegekend om de in de eerste alinea bedoelde technische uitvoeringsnormen vast te stellen overeenkomstig artikel 15 van Verordening (EU) nr. 1094/2010.

5. Op basis van de krachtens lid 2 meegedeelde informatie publiceert Eiopa elk jaar een verslag met geanonimiseerde en geaggregeerde statistieken over de verzekeringsdistributieactiviteiten die uit hoofde van de vrijheid van dienstverlening in de Unie worden verricht, alsmede een analyse van trends.”.

(29) Artikel 10 wordt als volgt gewijzigd:

- (a) lid 1 wordt vervangen door:

“1. De lidstaten van herkomst zorgen ervoor dat verzekerings- en herverzekeringsdistributeurs en werknemers van verzekerings- en herverzekeringsondernemingen die het verzekerings- of

herverzekeringsdistributiebedrijf uitoefenen, beschikken over de nodige kennis en vakbekwaamheid om hun taken naar behoren te kunnen vervullen.”;

(b) lid 2 wordt als volgt gewijzigd:

i) de eerste, tweede en derde alinea worden vervangen door:

“De lidstaten van herkomst zorgen ervoor dat verzekerings- en herverzekeringstussenpersonen, werknemers van verzekerings- en herverzekeringsondernemingen en werknemers van verzekerings- en herverzekeringstussenpersonen hun kennis en vakbekwaamheid op peil houden en actualiseren door regelmatige beroepsopleiding en bijscholing, met inbegrip van specifieke opleiding wanneer de verzekerings- of herverzekeringsondernemingen en -tussenpersonen nieuwe verzekeringsproducten of -diensten aanbieden.

Voor de toepassing van de eerste alinea voeren de lidstaten van herkomst regelingen in en maken zij deze bekend om de kennis en vakbekwaamheid van verzekerings- en herverzekeringstussenpersonen, werknemers van verzekerings- en herverzekeringsondernemingen en werknemers van verzekerings- en herverzekeringstussenpersonen op effectieve wijze te controleren en te beoordelen, zoals uiteengezet in bijlage I, op basis van ten minste 15 uur beroepsopleiding of bijscholing per jaar, rekening houdend met de aard van de verkochte producten, het soort distributeur, de rol die zij spelen, en de werkzaamheden die zij verrichten bij de verzekerings- of herverzekeringsdistributeur.

De lidstaten van herkomst schrijven voor dat de naleving van de criteria van bijlage I en de jaarlijkse succesvolle afronding van de voortdurende beroepsopleiding en bijscholing worden aangetoond door middel van een getuigschrift.”;

ii) de volgende alinea wordt toegevoegd:

“De Commissie is bevoegd deze richtlijn te wijzigen door overeenkomstig artikel 38 gedelegeerde handelingen vast te stellen om, indien nodig, de voorschriften van bijlage I te herzien.”;

(c) lid 4 wordt vervangen door:

“4. Verzekerings- en herverzekeringstussenpersonen zijn in het bezit van een beroepsaansprakelijkheidsverzekering die het gehele grondgebied van de Unie dekt, of een andere vergelijkbare garantie voor aansprakelijkheid wegens beroepsnalatigheid, voor een bedrag van ten minste 1 250 000 EUR per schadegeval en in totaal 1 850 000 EUR per jaar voor alle schadegevallen, tenzij die verzekering of vergelijkbare garantie reeds wordt geboden door een verzekeringsonderneming, herverzekeringsonderneming of andere onderneming in naam waarvan de verzekerings- of herverzekeringstussenpersoon handelt of bevoegd is te handelen, of die onderneming volledig aansprakelijk is voor het handelen van de tussenpersoon.”;

(d) in lid 6 wordt punt b) vervangen door:

“b) een bepaling volgens welke de tussenpersoon over een financiële draagkracht moet beschikken die permanent 4 % van het totaal van de jaarlijks ontvangen premies belooft, met een minimum van 18 750 EUR;”.

(30) Aan artikel 12, lid 3, worden de volgende alinea's toegevoegd:

“De in de eerste alinea, eerste zin, bedoelde bevoegdheden omvatten de bevoegdheid om:

- (a) toegang te verkrijgen tot ieder document of andere gegevens, in enigerlei vorm, waarvan de bevoegde autoriteit vindt dat ze relevant en nodig kunnen zijn voor de uitoefening van haar taken, en een afschrift van dat document of die gegevens te ontvangen of te maken;
- (b) aanvullende inlichtingen op te vragen of te verlangen van iedere persoon en zo nodig een persoon op te roepen en te ondervragen om inlichtingen te verkrijgen;
- (c) inspecties of onderzoeken ter plaatse te verrichten;
- (d) mysteryshopping-activiteiten te verrichten;
- (e) te verzoeken om bevriezing van en/of beslaglegging op activa;
- (f) te verzoeken om een tijdelijk verbod op uitoefening van de beroepsactiviteit;
- (g) informatie te verlangen van de accountants van verzekeringsondernemingen of verzekeringstussenpersonen;
- (h) strafrechtelijke procedures in te stellen;
- (i) toe te staan dat verificatie of onderzoek wordt verricht door een accountant of deskundige;
- (j) publicitaire mededelingen of marketingpraktijken in hun lidstaat op te schorten of te verbieden gedurende een periode van ten hoogste één jaar, indien er redelijke gronden zijn om aan te nemen dat inbreuk op deze richtlijn is gepleegd;
- (k) te verlangen dat elke praktijk die of elk gedrag dat volgens de bevoegde autoriteit in strijd is met de ter uitvoering van deze richtlijn vastgestelde bepalingen, tijdelijk of voorgoed wordt gestaakt en te voorkomen dat die praktijk of dat gedrag wordt herhaald;
- (l) alle andere maatregelen vast te stellen die ervoor zorgen dat verzekeringsondernemingen en verzekeringstussenpersonen blijven voldoen aan de wettelijke vereisten;
- (m) de distributie van een verzekering met een beleggingscomponent op te schorten of te verbieden;
- (n) de distributie van een verzekering met een beleggingscomponent op te schorten indien de verzekeringsonderneming of verzekeringsdistributeur niet heeft voldaan aan artikel 25;
- (o) de verwijdering van een natuurlijke persoon uit het leidinggevend orgaan van een verzekeringsonderneming of verzekeringsdistributeur te eisen;
- (p) alle nodige maatregelen te nemen, onder meer door een derde partij of een andere overheidsinstantie te verzoeken dergelijke maatregelen tijdelijk of permanent uit te voeren om:

- i) de inhoud te verwijderen van of de toegang te beperken tot een online-interface, of opdracht te geven tot de duidelijke weergave van een waarschuwing aan klanten wanneer die zich toegang tot de online-interface verschaffen;
 - ii) aanbieders van hostingdiensten te gelasten de toegang tot een online-interface te deactiveren, te blokkeren of te beperken;
 - iii) domeinregisters of registrerende instanties te gelasten een volledig gekwalificeerde domeinnaam te schrappen en de betrokken bevoegde autoriteit toe te staan deze te registreren;
- (q) het gebruik van risicowaarschuwingen voor verzekeringen met een beleggingscomponent in informatiemateriaal, waaronder publicitaire mededelingen, met betrekking tot bijzonder risicovolle verzekeringen met een beleggingscomponent, en waar van toepassing onderliggende beleggingsactiva, verplicht te stellen wanneer die producten en activa een ernstige bedreiging voor de beleggersbescherming kunnen vormen.

Wanneer de bevoegde autoriteit gebruikmaakt van de in punt j) bedoelde bevoegdheden, stelt zij Eiopa daarvan in kennis. Indien dergelijke praktijken of mededelingen in meer dan één lidstaat worden gebruikt, coördineert Eiopa, op verzoek van ten minste één bevoegde autoriteit, de overeenkomstig punt j) door de bevoegde autoriteiten genomen maatregelen.

De uitoefening van de in dit lid vastgestelde bevoegdheden staat in verhouding tot en is in overeenstemming met het Unierecht en het nationale recht, met inbegrip van de geldende procedurele waarborgen en de beginselen van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie. De krachtens deze richtlijn vastgestelde onderzoeks- en handhavingsmaatregelen zijn afgestemd op de aard en de algehele werkelijke of potentiële schadelijke gevolgen van de inbreuk.”.

(31) De volgende artikelen 12 bis en 12 ter worden ingevoegd:

“Artikel 12 bis

Samenwerking en informatie-uitwisseling met Eiopa

1. De bevoegde autoriteiten werken voor de toepassing van deze richtlijn samen met Eiopa.
2. De bevoegde autoriteiten verstrekken Eiopa onverwijld alle informatie die zij nodig heeft om haar taken uit hoofde van deze richtlijn uit te voeren.

Artikel 12 ter

Samenwerkingsplatformen

1. Eiopa kan indien er reden tot bezorgdheid is omtrent de negatieve gevolgen voor verzekeringnemers, op eigen initiatief of op verzoek van een of meer van de bevoegde autoriteiten, een samenwerkingsplatform opzetten en coördineren om de uitwisseling van gegevens te verbeteren en de samenwerking tussen de betrokken toezichthoudende autoriteiten te intensiveren, indien een verzekerings- of herverzekeringsdistributeur verzekeringsdistributieactiviteiten verricht of voornemens is te verrichten die gebaseerd zijn op het vrije verkeer van diensten of de vrijheid van vestiging en indien die activiteiten

relevant zijn voor de markt van de lidstaat van ontvangst. Indien een samenwerkingsplatform wordt opgezet op verzoek van een bevoegde autoriteit, stelt die bevoegde autoriteit de bevoegde autoriteit van de lidstaat van herkomst in kennis van haar bezorgdheid omtrent de negatieve gevolgen voor beleggers.

2. Lid 1 doet geen afbreuk aan het recht van de betrokken toezichthoudende autoriteiten om, indien zij het daarover onderling eens zijn, een samenwerkingsplatform op te zetten.
3. Het opzetten van een samenwerkingsplatform op grond van de leden 1 en 2 doet geen afbreuk aan het toezichtsmandaat van de toezichthoudende autoriteiten van de lidstaat van herkomst en de lidstaat van ontvangst waarin bij deze richtlijn is voorzien.
4. Onverminderd artikel 35 van Verordening (EU) nr. 1094/2010 verstrekken de betrokken bevoegde autoriteiten op verzoek van Eiopa tijdig alle benodigde informatie.
5. Indien twee of meer bevoegde autoriteiten van een samenwerkingsplatform het oneens zijn over de procedure of de inhoud van een te nemen maatregel of het niet nemen van maatregelen, kan Eiopa, op verzoek van een betrokken bevoegde autoriteit of op eigen initiatief, de bevoegde autoriteiten bijstaan bij het bereiken van overeenstemming overeenkomstig artikel 19, lid 1, van Verordening (EU) nr. 1094/2010.
6. In geval van onenigheid binnen het platform en wanneer er ernstige bezorgdheid bestaat over de negatieve gevolgen voor verzekeringnemers of over de inhoud van een te nemen maatregel of het niet nemen van maatregelen ten aanzien van een verzekerings- of herverzekeringdistributeur, kan Eiopa overeenkomstig artikel 16 van Verordening (EU) nr. 1094/2010 de bevoegde autoriteit van de lidstaat van herkomst een aanbeveling doen om de punten van zorg van andere betrokken bevoegde autoriteiten in overweging te nemen en samen met andere betrokken bevoegde autoriteiten een gezamenlijke inspectie ter plaatse uit te voeren.”.

(32) Artikel 14 wordt vervangen door:

“Artikel 14

Klachten

De lidstaten zorgen ervoor dat verzekerings- en herverzekeringdistributeurs passende procedures en regelingen vaststellen, met inbegrip van elektronische communicatiekanalen, om ervoor te zorgen dat klachten van klanten en andere belanghebbenden, met name consumentenorganisaties, naar behoren worden behandeld en dat er geen beperkingen zijn voor klanten en andere belanghebbenden die hun rechten uit hoofde van deze richtlijn uitoefenen. Deze procedures en regelingen stellen klanten en andere belanghebbenden in staat klachten te registreren en antwoorden te ontvangen in de taal waarin het communicatiemateriaal of de contractuele documenten zijn verstrekt. In alle gevallen ontvangen de klagers binnen veertig werkdagen antwoord.”.

(33) De volgende artikelen 16 bis en 16 ter worden ingevoegd:

“Artikel 16 bis

Financiële scholing van klanten

De lidstaten bevorderen maatregelen ter ondersteuning van de scholing van klanten met

betrekking tot de verantwoorde aankoop van verzekeringsproducten bij de toegang tot verzekeringsdiensten of nevendiensten.

Artikel 16 ter

Financiële scholing van klanten en publicitaire mededelingen

Materiaal voor financiële scholing dat gericht is op het ondersteunen van de financiële geletterdheid van personen door hen in staat te stellen financiële competenties te verwerven, en dat investeringen in een of meer verzekeringsproducten, categorieën daarvan of specifieke verzekeringsdiensten niet direct bevordert of aanmoedigt, wordt voor de toepassing van deze richtlijn niet als publicitaire mededeling aangemerkt.”.

(34) In artikel 17 wordt lid 2 vervangen door:

“2. De lidstaten zorgen ervoor dat alle informatie die verband houdt met het onderwerp van deze richtlijn, met inbegrip van publicitaire mededelingen, correct, duidelijk en niet misleidend is.

Publicitaire mededelingen zijn duidelijk als zodanig herkenbaar en vermelden duidelijk welke verzekeringsonderneming of verzekeringsdistributeur verantwoordelijk is voor de inhoud en distributie ervan, ongeacht of de mededeling direct of indirect door die verzekeringsonderneming of verzekeringsdistributeur wordt gedaan.”.

(35) Artikel 18 wordt vervangen door:

“Artikel 18

Aan de klant te verstrekken algemene informatie

1. De lidstaten zorgen ervoor dat de volgende informatie over de verzekeringsonderneming die partij is bij de aangeboden overeenkomst tijdig, voordat de klant door een verzekeringsovereenkomst of -aanbod wordt gebonden, aan de klant wordt meegedeeld:
 - (a) naam of firmanaam, rechtsvorm;
 - (b) indien de verzekeringsovereenkomst wordt aangeboden in het kader van het recht van vestiging of het vrij verrichten van diensten, de lidstaat waar het hoofdkantoor van de verzekeringsonderneming en, in voorkomend geval, het bijkantoor dat de overeenkomst aanbiedt, is gevestigd;
 - (c) adres van het hoofdkantoor en, in voorkomend geval, van het bijkantoor dat de overeenkomst aanbiedt;
 - (d) informatie dat de verzekeringsonderneming over een vergunning beschikt op grond van artikel 14 van Richtlijn 2009/138/EG, de nationale bevoegde autoriteit die de vergunning heeft verleend en de middelen om de vergunning te controleren;
 - (e) een verwijzing naar het in artikel 51 van Richtlijn 2009/138/EG bedoelde rapport over de solvabiliteit en financiële positie, zodat de klant gemakkelijk kennis kan nemen van deze informatie.

2. Indien de verzekeringsovereenkomst door een verzekeringstussenpersoon wordt aangeboden, verstrekt die verzekeringstussenpersoon de klant tijdig, voordat deze door de overeenkomst of het aanbod wordt gebonden, de volgende aanvullende informatie:
- (a) de naam van de verzekeringstussenpersoon, zijn rechtsvorm en adres en het feit dat hij een verzekeringstussenpersoon is;
 - (b) indien de verzekeringstussenpersoon handelt in het kader van het recht van vestiging of het vrij verrichten van diensten, de lidstaat waar het hoofdkantoor van de verzekeringstussenpersoon en, in voorkomend geval, het bijkantoor dat de overeenkomst aanbiedt, is gevestigd;
 - (c) of de verzekeringstussenpersoon advies verstrekt over de aangeboden verzekeringsovereenkomst;
 - (d) de in artikel 14 bedoelde procedures die klanten en andere belanghebbenden de mogelijkheid bieden klachten over verzekeringstussenpersonen en over de in artikel 15 bedoelde buitengerechtelijke klachten- en beroepsprocedures in te dienen;
 - (e) het register waarin de verzekeringstussenpersoon is ingeschreven en hoe zijn registratie kan worden geverifieerd;
 - (f) of de verzekeringstussenpersoon de klant vertegenwoordigt dan wel in naam en voor rekening van de verzekeringsonderneming optreedt.
3. Indien de verzekeringsovereenkomst door een verzekeringsonderneming wordt aangeboden, verstrekt die verzekeringsonderneming de klant tijdig, voordat deze door de overeenkomst of het aanbod wordt gebonden, de volgende aanvullende informatie:
- (a) de naam van de verzekeringsonderneming, haar rechtsvorm en adres en het feit dat zij een verzekeringsonderneming is, voor zover dit niet reeds overeenkomstig lid 1, punt a), is meegedeeld;
 - (b) of zij advies verstrekt over de aangeboden verzekeringsovereenkomst;
 - (c) de in artikel 14 bedoelde procedures die klanten en andere belanghebbenden de mogelijkheid bieden klachten over verzekeringsondernemingen en over de in artikel 15 bedoelde buitengerechtelijke klachten- en beroepsprocedures in te dienen;
 - (d) informatie dat de verzekeringsonderneming over een vergunning beschikt op grond van artikel 14 van Richtlijn 2009/138/EG, de nationale bevoegde autoriteit die de vergunning heeft verleend en de middelen om de vergunning te controleren, tenzij dit reeds overeenkomstig lid 1, punt d), is meegedeeld;
 - (e) of de verzekeringsonderneming de overeenkomst namens haarzelf aanbiedt, dan wel of zij de aangeboden overeenkomst namens een andere verzekeringsonderneming distribueert.”.

(36) Artikel 19 wordt als volgt gewijzigd:

- (a) de titel wordt vervangen door:

“Informatieverschaffing”;

- (b) lid 1 wordt als volgt gewijzigd:

- i) het inleidende deel wordt vervangen door:

“De lidstaten zorgen ervoor dat een verzekeringstussenpersoon de klant tijdig, voordat deze door een verzekeringsovereenkomst of -aanbod wordt gebonden, ten minste de volgende informatie verstrekt.”;
 - ii) in punt c) wordt het inleidende deel vervangen door:

“met betrekking tot andere verzekeringsproducten dan verzekeringen met een beleggingscomponent, of.”;
 - iii) punt d) wordt vervangen door:

“d) de aard van de vergoeding die hij met betrekking tot de verzekeringsovereenkomst ontvangt, met name of hij werkt:

 - i) op basis van een provisie, dat wil zeggen een rechtstreeks door de klant betaalde vergoeding;
 - ii) op basis van enigerlei commissie, dat wil zeggen een in de verzekeringspremie begrepen vergoeding;
 - iii) op basis van enigerlei andere soort vergoeding, met inbegrip van economische voordelen van welke aard ook die in verband met de verzekeringsovereenkomst worden aangeboden of verstrekt; of
 - iv) op basis van een combinatie van enigerlei soort vergoeding als bepaald in de punten i), ii) en iii).”;
 - iv) punt e) wordt geschrapt;
- (c) lid 4 wordt vervangen door:
- “4. De lidstaten zorgen ervoor dat een verzekeringsonderneming de klant tijdig, voordat deze door een verzekeringsovereenkomst of -aanbod wordt gebonden, de aard van de vergoeding meedeelt die haar werknemers ontvangen met betrekking tot de verzekeringsovereenkomst.”.

(37) Artikel 20 wordt als volgt gewijzigd:

- (a) in lid 1 wordt de eerste alinea vervangen door:

“1. Geruime tijd voordat de klant door een verzekeringsovereenkomst of -aanbod wordt gebonden, stelt de verzekeringsdistributeur op basis van de door de klant verstrekte informatie de verlangens en behoeften van de klant vast en verstrekt hij de klant objectieve informatie over het verzekeringsproduct, in een begrijpelijke vorm, om die klant in staat te stellen met kennis van zaken een beslissing te nemen.”;
- (b) de leden 3, 4 en 5 worden vervangen door:

“3. Wanneer een verzekeringstussenpersoon die andere verzekeringsproducten dan verzekeringen met een beleggingscomponent distribueert, de klant meedeelt dat hij adviseert op grond van een onpartijdige en persoonlijke analyse, baseert hij zijn advies op een analyse van een toereikend aantal op de markt verkrijgbare verzekeringsovereenkomsten, zodat hij aan de hand van professionele criteria in

staat is een persoonlijke aanbeveling te doen over een verzekeringsovereenkomst die aan de behoeften van de klant voldoet.

4. Geruime tijd voordat de klant door een verzekeringsovereenkomst of -aanbod wordt gebonden, verstrekt de verzekeringsdistributeur, ongeacht of advies wordt gegeven en ongeacht of het verzekeringsproduct deel uitmaakt van een pakket in de zin van artikel 24 van deze richtlijn, rekening houdend met de complexiteit van het verzekeringsproduct en het soort klant, deze laatste in een begrijpelijke vorm de relevante informatie over het verzekeringsproduct om de klant in staat te stellen met kennis van zaken een beslissing te nemen.

5. Voor de distributie van schadeverzekeringsproducten als opgesomd in bijlage I bij Richtlijn 2009/138/EG en levensverzekeringsproducten als opgesomd in bijlage II bij Richtlijn 2009/138/EG anders dan verzekeringen met een beleggingscomponent, wordt de in lid 4 van dit artikel bedoelde informatie aan niet-professionele klanten verstrekt in de vorm van een gestandaardiseerd informatiedocument over het verzekeringsproduct, op papier of op een andere duurzame drager.”;

(c) lid 8 wordt als volgt gewijzigd:

i) het inleidende deel wordt vervangen door:

“Voor schadeverzekeringsproducten bevat het informatiedocument over het verzekeringsproduct de volgende gegevens:”;

ii) het volgende punt j) wordt toegevoegd:

“j) het op de overeenkomst toepasselijke recht indien de partijen geen rechtskeuze hebben of, indien de partijen het op de overeenkomst toepasselijke recht kunnen kiezen, het recht dat de verzekeringsonderneming voorstelt te kiezen, en het bevoegde gerecht.”;

(d) het volgende lid 8 bis wordt ingevoegd:

“8 bis. Voor andere levensverzekeringsproducten dan verzekeringen met een beleggingscomponent bevat het informatiedocument over het verzekeringsproduct de volgende gegevens:

- (a) informatie over het soort verzekering;
- (b) een samenvatting van de verzekeringsdekking, met inbegrip van bijzonderheden over de verzekeringsuitkeringen en -opties en de omstandigheden die tot uitkering leiden, en, in voorkomend geval, een samenvatting van de uitgesloten risico's;
- (c) wijze en duur van betaling van de premies;
- (d) informatie over de premies voor iedere verzekeringsdekking, zowel de hoofdekking als de aanvullende dekkingen, waar van toepassing;
- (e) waar van toepassing, de wijze van berekening en toewijzing van winstdelingen;
- (f) belangrijkste uitsluitingen, in welke gevallen geen schadeclaim kan worden ingediend;
- (g) verplichtingen bij het begin van de overeenkomst;

- (h) verplichtingen tijdens de looptijd van de overeenkomst;
 - (i) verplichtingen bij aangifte van een schadegeval;
 - (j) gegevens over de afkoop- en premievrije waarden en in hoeverre deze zijn gegarandeerd;
 - (k) informatie over het recht tot opzegging uit hoofde van artikel 186 van Richtlijn 2009/138/EG, met name bijzonderheden over de termijnen en de voorwaarden voor de uitoefening van dat recht;
 - (l) algemene informatie over de belastingregels die van toepassing zijn op het soort verzekeringsovereenkomst;
 - (m) de looptijd van de verzekeringsovereenkomst, met vermelding van de begin- en einddatum;
 - (n) wijze van beëindiging van de overeenkomst;
 - (o) het op de overeenkomst toepasselijke recht indien de partijen geen rechtskeuze hebben of, indien de partijen het op de overeenkomst toepasselijke recht kunnen kiezen, het recht dat de verzekeringsonderneming voorstelt te kiezen, en het bevoegde gerecht.”;
- (e) lid 9 wordt als volgt gewijzigd:
- i) in de eerste alinea wordt “lid 8” vervangen door “lid 8 bis”;
 - ii) in de tweede alinea wordt “23 februari 2017” vervangen door [DATUM NOG TE BEPALEN OVEREENKOMSTIG DATUM VAN VASTSTELLING].

(38) In artikel 22, lid 1, wordt de eerste alinea vervangen door:

“De in de artikelen 18, 19 en 20 bedoelde informatie hoeft niet te worden verstrekt wanneer de verzekeringsdistributeur distributieactiviteiten uitvoert met betrekking tot de verzekering van grote risico’s of met klanten die voldoen aan de criteria voor professionele cliënten zoals gedefinieerd in artikel 4, lid 1, punt 10, van Richtlijn 2014/65/EU van het Europees Parlement en de Raad*.”

*Richtlijn 2014/65/EU van het Europees Parlement en de Raad van 15 mei 2014 betreffende markten voor financiële instrumenten en tot wijziging van Richtlijn 2002/92/EG en Richtlijn 2011/61/EU (PB L 173 van 12.6.2014, blz. 349).

(39) Artikel 23 wordt vervangen door:

“Artikel 23

Elektronische distributie en andere duurzame middelen

1. Verzekeringdistributeurs verstrekken de klant alle op grond van deze richtlijn vereiste informatie in elektronische vorm.

In afwijking van de eerste alinea verstrekken verzekeringdistributeurs op verzoek van de niet-professionele klant de in de eerste alinea bedoelde informatie kosteloos op papier.

2. Verzekeringsdistributeurs delen niet-professionele klanten mee dat zij de mogelijkheid hebben de informatie kosteloos op papier te ontvangen.
3. Verzekeringsdistributeurs delen de bestaande niet-professionele klanten mee dat zij de keuze hebben om hetzij de informatie kosteloos op papier te blijven ontvangen, hetzij de informatie alleen in elektronische vorm te ontvangen. Verzekeringsdistributeurs delen bestaande niet-professionele klanten mee dat een automatische overstap naar de elektronische vorm zal plaatsvinden na een periode van ten minste acht weken, indien zij niet binnen die termijn van acht weken hebben verzocht om de informatie op papier te blijven ontvangen. Dit hoeft niet te worden meegedeeld aan bestaande niet-professionele klanten die de in lid 1 bedoelde informatie reeds in elektronische vorm ontvangen.
4. Eiopa ontwikkelt, na raadpleging van ESMA en na het uitvoeren van consumenten- en sectortests, uiterlijk [twee jaar na de inwerkingtreding van de wijzigingsrichtlijn] richtsnoeren voor de presentatie van informatie die in elektronische vorm wordt verstrekt op een wijze die geschikt is voor de gemiddelde klant aan wie de informatie gericht is, en werkt deze richtsnoeren regelmatig bij.

De in de eerste alinea bedoelde richtsnoeren omvatten:

- (a) de presentatie en de vorm van de digitale informatieverschaffing, rekening houdend met de verschillende ontwerpen en kanalen die verzekeringdistributeurs kunnen gebruiken om hun klanten te informeren;
- (b) de nodige waarborgen om ervoor te zorgen dat de informatie gemakkelijk navigeerbaar en toegankelijk is, ongeacht het door de klant gebruikte apparaat;
- (c) de nodige waarborgen om ervoor te zorgen dat de informatie gemakkelijk kan worden opgevraagd en om de opslag van informatie door klanten op een duurzame drager te vergemakkelijken.”.

(40) Artikel 25 wordt vervangen door:

“Artikel 25

Toezicht op producten en governancevereisten

1. De lidstaat van herkomst van de ontwikkelaar schrijft voor dat verzekeringsondernemingen en verzekeringstussenpersonen die een verzekeringproduct ontwikkelen om dit aan klanten te verkopen, een procedure vaststellen, voorhanden hebben, hanteren en evalueren voor de goedkeuring van elk verzekeringproduct en voor significante aanpassingen van bestaande verzekeringproducten, voordat deze in de handel worden gebracht of onder klanten worden gedistribueerd (“het productgoedkeuringsproces”).

Het productgoedkeuringsproces staat in verhouding tot en past bij de aard van het verzekeringproduct. Het productgoedkeuringsproces omvat alle volgende elementen:

- (a) een specificatie van een beoogde doelmarkt voor elk verzekeringproduct;
- (b) een duidelijke omschrijving van de doelstellingen en behoeften van de doelmarkt;
- (c) een beoordeling van de vraag of het verzekeringproduct op passende wijze is ontworpen om aan de doelstellingen en behoeften van de doelmarkt te voldoen;

- (d) een beoordeling van alle relevante risico's voor de beoogde doelmarkt en of de geplande distributiestrategie op de beoogde doelmarkt is afgestemd;
- (e) redelijke maatregelen om ervoor te zorgen dat het verzekeringsproduct aan de beoogde doelmarkt wordt gedistribueerd;
- (f) met betrekking tot verzekeringen met een beleggingscomponent, een duidelijke identificatie en kwantificering van alle kosten en lasten die verband houden met het product en een beoordeling van de vraag of deze kosten en lasten gerechtvaardigd en evenredig zijn in het licht van de kenmerken, doelstellingen, strategie en prestaties van het product, alsmede de garanties en verzekeringsdekking van biometrische en andere risico's (prijsstellingsproces);
- (g) met betrekking tot verzekeringen met een beleggingscomponent, een beoordeling van het risico van het niet begrijpen van de belangrijkste kenmerken, kosten en risico's van de verzekering met een beleggingscomponent door de klanten die tot de doelmarkt behoren.

Het in punt f) bedoelde prijsstellingsproces omvat een vergelijking met de overeenkomstig lid 8 door Eiopa gepubliceerde relevante benchmark, indien beschikbaar, met betrekking tot de kosten en prestaties.

2. Wanneer een verzekering met een beleggingscomponent afwijkt van de in lid 8 bedoelde relevante benchmark, voert de ontwikkelaar aanvullende tests en verdere beoordelingen uit en bepaalt hij of de kosten en lasten niettemin gerechtvaardigd en evenredig zijn. Indien niet kan worden aangetoond dat de kosten en lasten gerechtvaardigd en evenredig zijn, wordt de verzekering met een beleggingscomponent door de ontwikkelaar niet goedgekeurd. Indien er voor een verzekering met een beleggingscomponent geen relevante benchmark bestaat, keurt een ontwikkelaar het product alleen goed als hij door middel van producttests en -beoordelingen heeft vastgesteld dat de kosten en lasten gerechtvaardigd en evenredig zijn en dat het product aan de doelstellingen en behoeften van de doelmarkt beantwoordt.
3. Verzekeringsondernemingen en verzekeringstussenpersonen die verzekeringsproducten ontwikkelen, begrijpen en toetsen regelmatig de verzekeringsproducten die zij aanbieden, waarbij zij rekening houden met alle gebeurtenissen en risico's die materiële gevolgen kunnen hebben voor de beoogde doelmarkt, en zij beoordelen of het product blijft beantwoorden aan de doelstellingen en behoeften van de beoogde doelmarkt en of de geplande distributiestrategie passend blijft.

Verzekeringsondernemingen en verzekeringstussenpersonen die verzekeringsproducten ontwikkelen, stellen de distributeurs alle informatie over het verzekeringsproduct en het productgoedkeuringsproces ter beschikking die nodig is om volledig inzicht te krijgen in dat product en de elementen waarmee tijdens het productgoedkeuringsproces rekening is gehouden, met inbegrip van volledige en nauwkeurige details over alle kosten en lasten van het verzekeringsproduct.

In het geval van verzekeringen met een beleggingscomponent bevat de aan distributeurs ter beschikking gestelde informatie alle in lid 1, derde alinea, punten f) en g), bedoelde elementen, alle verdere relevante gegevens en een toelichting waaruit blijkt dat de kosten en lasten gerechtvaardigd en evenredig zijn en dat het product beantwoordt aan de doelstellingen en behoeften van de klanten die tot de doelmarkt behoren.

4. Verzekeringsondernemingen en verzekeringstussenpersonen die verzekeringen met een beleggingscomponent ontwikkelen, melden aan de autoriteiten van hun lidstaat van herkomst alle volgende gegevens:
 - (a) volledige en nauwkeurige details over de kosten en lasten van de verzekering met een beleggingscomponent, met inbegrip van de distributiekosten die in de kosten van het product zijn opgenomen, inclusief betalingen door derden;
 - (b) gegevens over de kenmerken van de verzekering met een beleggingscomponent, met name de prestaties en het risiconiveau ervan.

De bevoegde autoriteiten zenden de in de eerste alinea bedoelde gegevens onverwijld toe aan Eiopa.

5. Een verzekeringsdistributeur die adviseert over verzekeringsproducten die hij niet zelf ontwikkelt, of dergelijke producten aanbiedt, beschikt over adequate regelingen om de in lid 3, tweede alinea, genoemde informatie te verkrijgen en de kenmerken en de beoogde doelmarkt van elk verzekeringsproduct te begrijpen.

Verzekeringstussenpersonen of verzekeringsondernemingen die verzekeringen met een beleggingscomponent distribueren:

- (a) zorgen ervoor dat zij de in lid 3, derde alinea, bedoelde informatie verkrijgen en volledig begrijpen;
- (b) identificeren en kwantificeren alle verdere kosten en lasten, met name de distributiekosten, die bij de berekening van de totale kosten en lasten door de ontwikkelaar nog niet in aanmerking zijn genomen;
- (c) beoordelen of de totale kosten en lasten gerechtvaardigd en evenredig zijn in het licht van de doelstellingen en behoeften van de doelmarkt (prijsstellingsproces).

Het in punt c) bedoelde prijsstellingsproces omvat, indien beschikbaar, een vergelijking met de overeenkomstig lid 8 door Eiopa gepubliceerde relevante benchmark met betrekking tot de kosten en prestaties.

De distributeur verstrekt de verzekeringsonderneming of de verzekeringstussenpersoon die de verzekering met een beleggingscomponent ontwikkelt, regelmatig alle relevante informatie over de resultaten van zijn prijsstellingsproces. Indien de distributeur vaststelt dat er sprake is van kosten en lasten, met name distributiekosten, die de ontwikkelaar bij zijn prijsstelling niet volledig in aanmerking heeft genomen, stelt hij de ontwikkelaar daarvan onmiddellijk in kennis.

6. Wanneer een verzekering met een beleggingscomponent afwijkt van de in lid 8 bedoelde relevante benchmark, voeren verzekeringstussenpersonen of verzekeringsondernemingen die verzekeringen met een beleggingscomponent distribueren, aanvullende tests en verdere beoordelingen uit en bepalen zij of de kosten en lasten niettemin gerechtvaardigd en evenredig zijn. Indien niet kan worden aangetoond dat de kosten en lasten gerechtvaardigd en evenredig zijn, adviseren verzekeringstussenpersonen of verzekeringsondernemingen niet-professionele klanten niet over verzekeringen met een beleggingscomponent, en bieden zij hun dergelijke verzekeringen niet aan. Wanneer er voor een verzekering met een beleggingscomponent geen relevante benchmark bestaat, geven distributeurs alleen advies over het product of bieden zij het product alleen aan indien zij door middel van producttests en -beoordelingen hebben vastgesteld dat de kosten en lasten gerechtvaardigd en evenredig zijn en dat het product aan de doelstellingen en behoeften van de doelmarkt beantwoordt.

7. Een verzekeringstussenpersoon of verzekeringsonderneming die verzekeringen met een beleggingscomponent ontwikkelt of distribueert, documenteert alle verrichte beoordelingen, met inbegrip van:
 - (a) in voorkomend geval, de resultaten van de vergelijking van de verzekering met een beleggingscomponent met de relevante benchmarks;
 - (b) indien van toepassing, de redenen die een afwijking van de benchmark rechtvaardigen;
 - (c) motivering en staving van de evenredigheid van de kosten en lasten van de verzekering met een beleggingscomponent.

8. Eiopa ontwikkelt en publiceert, na raadpleging van ESMA en de bevoegde autoriteiten, in voorkomend geval gemeenschappelijke benchmarks voor verzekeringen met een beleggingscomponent met vergelijkbare prestaties, risico's, strategieën, doelstellingen of andere kenmerken om verzekeringsondernemingen en verzekeringstussenpersonen die verzekeringen met een beleggingscomponent ontwikkelen of distribueren, te helpen bij het uitvoeren van de vergelijkende beoordeling van de kosten en prestaties van verzekeringen met een beleggingscomponent.

De benchmarks geven een reeks kosten en prestaties weer om verzekeringen met een beleggingscomponent waarvan de kosten en prestaties aanzienlijk afwijken van het gemiddelde, gemakkelijker te kunnen identificeren.

De voor de ontwikkeling van de benchmarks in aanmerking genomen kosten omvatten, naast de totale productkosten, ook alle distributiekosten, inclusief inducements. Zij maken een vergelijking met afzonderlijke kostencomponenten mogelijk.

Eiopa werkt deze benchmarks regelmatig bij.

9. De Commissie is bevoegd deze richtlijn aan te vullen door overeenkomstig artikel 38 gedelegeerde handelingen vast te stellen tot nadere bepaling van de in dit artikel neergelegde beginselen, inclusief, met betrekking tot verzekeringen met een beleggingscomponent,
 - (a) de door Eiopa te gebruiken methode om de in lid 8 bedoelde benchmarks te ontwikkelen;
 - (b) de criteria om te bepalen of de kosten en lasten gerechtvaardigd en evenredig zijn.

In die gedelegeerde handelingen wordt op evenredige wijze rekening gehouden met de uitgevoerde activiteiten, de aard van de verkochte verzekeringsproducten en de aard van de distributeur.

10. Eiopa ontwikkelt, na raadpleging van ESMA en de bevoegde autoriteiten en na het uitvoeren van sectortests, en rekening houdend met de in lid 9, punt a), bedoelde methode, ontwerpen van technische reguleringsnormen om het volgende te bepalen:
 - (a) de overeenkomstig lid 4 aan de autoriteiten van het land van herkomst te rapporteren inhoud en soort gegevens, op basis van openbaarmakings- en rapportageverplichtingen, tenzij bij wijze van uitzondering aanvullende gegevens nodig zijn;
 - (b) de datastandaarden en opmaakmodellen, methoden en regelingen, de frequentie en de begindatum voor de overeenkomstig lid 4 te rapporteren informatie.

Eiopa legt deze ontwerpen van technische reguleringsnormen uiterlijk [negen maanden na de vaststelling van de in lid 2 bedoelde gedelegeerde handeling] voor aan de Commissie.

Aan de Commissie wordt de bevoegdheid gedelegeerd om de in de eerste alinea bedoelde technische reguleringsnormen vast te stellen overeenkomstig de artikelen 10 tot en met 14 van Verordening (EU) nr. 1094/2010.

11. De in dit artikel bedoelde beleidsmaatregelen, processen en regelingen laten alle andere vereisten van deze richtlijn onverlet, met inbegrip van de vereisten inzake openbaarmaking, geschiktheid of adequaatheid, vaststelling van en omgang met belangenconflicten, en betalingen van derden.
12. Dit artikel is niet van toepassing op verzekeringsproducten die betrekking hebben op de verzekering van grote risico's.”.

(41) Artikel 26 wordt vervangen door:

“Artikel 26

Toepassingsgebied van bijkomende vereisten

In dit hoofdstuk worden voorschriften vastgelegd die een aanvulling vormen op deze die gelden voor het verzekeringsdistributiebedrijf, wanneer dit wordt verricht met betrekking tot de verkoop van verzekeringen met een beleggingscomponent.

Verzekeringen met een beleggingscomponent mogen uitsluitend worden gedistribueerd door:

- (a) een verzekeringstussenpersoon;
- (b) een verzekeringsonderneming.”.

(42) Het volgende artikel 26 bis wordt ingevoegd:

“Artikel 26 bis

Publicitaire mededelingen en marketingpraktijken

1. In afwijking van artikel 17, lid 2, zorgen de lidstaten ervoor dat de publicitaire mededelingen voor verzekeringen met een beleggingscomponent duidelijk als zodanig te herkennen zijn en duidelijk vermelden welke verzekeringstussenpersoon of verzekeringsonderneming verantwoordelijk is voor de inhoud en distributie ervan, ongeacht of de mededeling direct of indirect door de verzekeringstussenpersoon of de verzekeringsonderneming wordt gedaan.
2. De lidstaten zorgen ervoor dat publicitaire mededelingen voor verzekeringen met een beleggingscomponent worden ontwikkeld, ontworpen en verstrekt op een wijze die correct, duidelijk en niet misleidend is en die evenwichtig is wat betreft de presentatie van de voordelen en risico's en passend is wat betreft de inhoud en de distributiekanaalen voor de doelgroep en, indien deze verband houdt met een specifieke verzekering met een beleggingscomponent, voor de overeenkomstig artikel 25, lid 1, beoogde doelmarkt.

Alle publicitaire mededelingen voor verzekeringen met een beleggingscomponent vermelden op een in het oog springende en beknopte wijze de essentiële kenmerken van de verzekering met een beleggingscomponent waarop zij betrekking hebben.

De vermelding van de essentiële kenmerken in publicitaire mededelingen voor verzekeringen met een beleggingscomponent waarborgt dat retailbeleggers eenvoudig de belangrijkste elementen van de verzekering met een beleggingscomponent, evenals de daaraan verbonden belangrijkste risico's, kunnen begrijpen.

3. De lidstaten zorgen ervoor dat marketingpraktijken worden ontwikkeld en gebruikt op een wijze die correct en niet misleidend is en die geschikt is voor de doelgroep.
4. Wanneer een ontwikkelaar van een verzekering met een beleggingscomponent een publicitaire mededeling opstelt en verstrekt voor gebruik door een distributeur, is de ontwikkelaar verantwoordelijk voor de inhoud van die publicitaire mededeling en de actualisering ervan. De distributeur is verantwoordelijk voor het gebruik van deze publicitaire mededeling en zorgt ervoor dat deze uitsluitend voor de beoogde doelmarkt en in overeenstemming met de voor die doelmarkt vastgestelde distributiestrategie wordt gebruikt.

Wanneer verzekeringsondernemingen of verzekeringstussenpersonen die verzekeringen met een beleggingscomponent aanbieden of aanbevelen die zij niet zelf ontwikkelen hun eigen publicitaire mededelingen opstellen, zijn zij volledig verantwoordelijk voor de passende inhoud, de actualisering en het gebruik ervan, in overeenstemming met de beoogde doelmarkt.

5. De lidstaten zorgen ervoor dat verzekeringsondernemingen en verzekeringstussenpersonen jaarlijks verslag doen aan hun leidinggevende orgaan over het gebruik van publicitaire mededelingen en op marketingpraktijken gerichte strategieën, over de naleving van de desbetreffende verplichtingen inzake publicitaire mededelingen en marketingpraktijken uit hoofde van deze richtlijn en over eventuele gesignaleerde onregelmatigheden en voorgestelde oplossingen.
6. De lidstaten zorgen ervoor dat de nationale bevoegde autoriteiten tijdig doeltreffende maatregelen kunnen nemen met betrekking tot publicitaire mededelingen of marketingpraktijken die niet voldoen aan de in de leden 1 tot en met 3 vastgestelde voorschriften.
7. De lidstaten zorgen ervoor dat verzekeringsondernemingen en verzekeringstussenpersonen een overzicht bijhouden van al hun publicitaire mededelingen over verzekeringen met een beleggingscomponent, of hun publicitaire mededelingen die zijn gedaan door een derde partij die is vergoed of aangemoedigd door middel van een niet-geldelijke tegemoetkoming.

Deze gegevens worden gedurende een periode van vijf jaar en, op verzoek van de bevoegde autoriteit, gedurende een periode van ten hoogste zeven jaar bewaard. De verzekeringsonderneming of verzekeringsdistributeur kan deze overzichten op verzoek verkrijgen van de bevoegde autoriteit.

De in de eerste alinea bedoelde gegevens omvatten alle volgende elementen:

- a) de inhoud van de publicitaire mededeling;
- b) informatie over de voor de publicitaire mededeling gebruikte drager;
- c) de datum en duur van de publicitaire mededeling, met inbegrip van de relevante begin- en eindtijd;

- d) de beoogde klantensegmenten of profileringsdeterminanten;
- e) de lidstaten waar de publicitaire mededeling beschikbaar wordt gesteld;
- f) de identiteit van derden die betrokken zijn bij de verspreiding van de publicitaire mededeling.

De gegevens over de in punt f) bedoelde identiteit omvatten de juridische benaming, de statutaire zetel, de contactgegevens en, indien relevant, de identiteit op sociale media van de betrokken natuurlijke of rechtspersonen.

8. De Commissie is bevoegd om overeenkomstig artikel 38 een gedelegeerde handeling vast te stellen tot aanvulling van deze richtlijn, waarin het volgende nader wordt bepaald:
- (a) de essentiële kenmerken van verzekeringen met een beleggingscomponent die in alle op niet-professionele klanten of potentiële niet-professionele klanten gerichte publicitaire mededelingen moeten worden vermeld en andere relevante criteria om ervoor te zorgen dat deze essentiële kenmerken in het oog springen en gemakkelijk toegankelijk zijn voor een gemiddelde niet-professionele klant, ongeacht het communicatiemiddel;
 - (b) de voorwaarden waaraan publicitaire mededelingen en marketingpraktijken van verzekeringen met een beleggingscomponent moeten voldoen om correct, duidelijk, niet misleidend te zijn, en om evenwichtig te zijn wat betreft de presentatie van de voordelen en risico's en passend wat betreft de inhoud en de distributiekkanalen voor de doelgroep of, waar van toepassing, de doelmarkt.”.

(43) In artikel 28 wordt lid 2 vervangen door:

“Indien de door een verzekeringstussenpersoon of verzekeringsonderneming overeenkomstig artikel 27 getroffen organisatorische of administratieve regelingen voor de omgang met belangenconflicten ontoereikend zijn om redelijkerwijs te mogen aannemen dat het risico dat de belangen van de klant worden geschaad, zal worden voorkomen, maakt de verzekeringstussenpersoon of verzekeringsonderneming tijdig, voordat de klant is gebonden aan een verzekeringsovereenkomst of -aanbod, op heldere wijze de algemene aard of de bronnen van belangenconflicten bekend aan de klant.”.

(44) Artikel 29 wordt vervangen door:

“Artikel 29

Informatieverstrekking aan klanten en verzekeringnemers

1. Onverminderd artikel 18 en artikel 19, leden 1 en 2, zorgen de lidstaten ervoor dat verzekeringstussenpersonen en verzekeringsondernemingen die verzekeringen met een beleggingscomponent distribueren klanten tijdig, voordat zij gebonden zijn aan een verzekeringsovereenkomst of -aanbod, in gepersonaliseerde vorm passende informatie verschaffen over de aan deze klanten voorgestelde verzekeringen met een beleggingscomponent. Die informatie bevat alle volgende gegevens:
- (a) wanneer advies wordt verstrekt:
 - i) of het advies al dan niet op onafhankelijke basis wordt verstrekt;

ii) of het advies op een brede dan wel beperktere analyse van verschillende soorten verzekeringen met een beleggingscomponent en, indien van toepassing, onderliggende beleggingsactiva is gebaseerd en, in het bijzonder, of het gamma al dan niet beperkt is tot producten en activa die worden ontwikkeld of verstrekt door entiteiten die nauwe banden hebben met de verzekeringstussenpersoon of verzekeringsonderneming of er in een ander juridisch of economisch verband mee staan, zoals een contractueel verband, dat zo nauw is dat het risico bestaat dat dit afbreuk doet aan de onafhankelijke basis van het verstrekte advies;

iii) of de verzekeringstussenpersoon of verzekeringsonderneming de klant een periodieke beoordeling zal verstrekken van de geschiktheid van de aan die klant aanbevolen verzekering met een beleggingscomponent;

iv) indien de verzekeringstussenpersoon of verzekeringsonderneming onafhankelijk advies verstrekt aan een niet-professionele klant, of het aanbevolen gamma aan verzekeringen met een beleggingscomponent al dan niet is beperkt tot uitsluitend goed gediversifieerde, niet-complexe (als bedoeld in artikel 30, lid 3) en kostenefficiënte verzekeringen met een beleggingscomponent;

v) hoe bij de aanbevolen verzekeringen met een beleggingscomponent rekening is gehouden met de diversificatie van de portefeuille van de klant;

- (b) een beschrijving van de belangrijkste elementen van de voorgestelde verzekering met een beleggingscomponent en, indien van toepassing, eventueel aanbevolen onderliggende beleggingsactiva en beleggingsstrategieën, waaronder passend advies en passende waarschuwingen over de risico's waarmee de verzekeringen met een beleggingscomponent en, indien van toepassing, de aanbevolen onderliggende beleggingsactiva gepaard gaan of met betrekking tot specifieke door die verzekering gevolgde beleggingsstrategieën;
- (c) informatie over de voorgestelde verzekeringsdekking, met inbegrip van bijzonderheden over de verzekeringsuitkeringen en -opties en de omstandigheden die tot uitkering leiden, en, in voorkomend geval, een samenvatting van de uitgesloten risico's en uitsluitingen, in welke gevallen geen schadeclaims kunnen worden ingediend;
- (d) informatie over alle expliciete en impliciete kosten, bijbehorende lasten en betalingen aan of van derden, met inbegrip van alle kosten en lasten in verband met de distributie van de verzekering met een beleggingscomponent en, indien relevant, de advieskosten, hoe de klant kan betalen en de looptijd van de betalingen;
- (e) het op de overeenkomst toepasselijke recht en het bevoegde gerecht;
- (f) algemene informatie over de belastingregels die van toepassing zijn op het type verzekering met een beleggingscomponent.

Bij de in de eerste alinea, punt d), bedoelde informatie, wordt een passende toelichting gevoegd, in een gestandaardiseerde en voor een gemiddelde niet-professionele klant begrijpelijke taal, over de gevolgen van de kosten, lasten en betalingen aan of van derden voor het verwachte rendement.

De lidstaten zorgen ervoor dat verzekeringstussenpersonen en verzekeringsondernemingen de informatie over alle in de eerste alinea, punt d), vermelde kosten, lasten en betalingen aan

of van derden in hun totaliteit vermelden, zodat de klant inzicht heeft in de totale kosten en het cumulatieve effect ervan op het rendement van de belegging. De totale kosten worden uitgedrukt in geldbedragen en in percentages die worden berekend over de looptijd van de verzekering met een beleggingscomponent. Op verzoek van de klant verstrekken verzekeringstussenpersonen en verzekeringsondernemingen een puntsgewijze uitsplitsing van die informatie.

De door de verzekeringstussenpersoon of verzekeringsonderneming in verband met de verstrekking of distributie van de verzekering met een beleggingscomponent betaalde of ontvangen betalingen aan of van derden worden afzonderlijk gespecificeerd. De verzekeringstussenpersoon of verzekeringsonderneming verstrekt informatie over het cumulatieve effect van dergelijke betalingen aan of van derden, met inbegrip van eventuele terugkerende betalingen aan of van derden, op het nettorendement gedurende de looptijd van de verzekering met een beleggingscomponent. Het doel van de betalingen aan of van derden en het effect ervan op het nettorendement worden op gestandaardiseerde wijze uiteengezet in een taal die begrijpelijk is voor een gemiddelde niet-professionele klant.

2. De lidstaten zorgen ervoor dat ontwikkelaars van verzekeringen met een beleggingscomponent een bondig gepersonaliseerd document opstellen met daarin de belangrijkste informatie die jaarlijks moet worden verstrekt aan elke niet-professionele klant die die verzekering houdt (“jaaroverzicht”).

De precieze datum waarop de informatie in het jaaroverzicht betrekking heeft, wordt duidelijk zichtbaar vermeld.

De informatie in het jaaroverzicht is correct en actueel.

Ontwikkelaars stellen het jaaroverzicht in elektronische vorm kosteloos beschikbaar aan elke verzekeringnemer. Op verzoek wordt, naast de informatie in elektronische vorm, ook kosteloos een papieren exemplaar verstrekt.

Het jaaroverzicht hoeft niet te worden verstrekt als de ontwikkelaar de verzekeringnemers toegang biedt tot een onlinesysteem dat kan worden aangemerkt als een duurzame drager waar actuele overzichten met de in lid 3 vermelde relevante informatie eenvoudig toegankelijk zijn en de ontwikkelaar kan bewijzen dat de niet-professionele verzekeringnemer zich ten minste één keer in de voorgaande twaalf maanden toegang heeft verschaft tot deze overzichten.

3. Het jaaroverzicht moet ten minste de volgende belangrijke gegevens bevatten:
 - (a) de totale kosten, bijkomende lasten en betalingen aan of van derden, gespecificeerd per post en in een geldbedrag en in een percentage, direct of indirect betaald of gedragen door de niet-professionele verzekeringnemer over de voorgaande twaalf maanden en op samengestelde basis sinds de aanvang van de looptijd van de overeenkomst in verband met de verzekering met een beleggingscomponent;
 - (b) de jaarprestaties van alle onderliggende beleggingsactiva van de verzekering met een beleggingscomponent en de jaarlijkse algemene prestaties van de portefeuille, elk vergeleken met de prestaties over voorgaande jaren;
 - (c) de totale belasting, met inbegrip van zegelbelasting, transactiebelasting, bronbelasting en andere door de verzekeringsonderneming geheven belastingen, met een uitsplitsing per belasting, die ten laste van de niet-professionele klant is gebracht in verband met de verzekering met een beleggingscomponent;

- (d) indien van toepassing, de marktwaarde of, als de marktwaarde niet beschikbaar is, de geraamde waarde van de onderliggende beleggingsactiva van de verzekering met een beleggingscomponent;
 - (e) door de niet-professionele verzekeringnemer gedane betalingen met betrekking tot de verzekering met een beleggingscomponent, met inbegrip van beleggingen, stortingen, bijdragen, premies en provisies, over de voorgaande twaalf maanden, met aftrek van eventuele opnamen;
 - (f) bijgewerkte individuele prognoses van de verwachte resultaten aan het einde van de contractuele of aanbevolen aanhoudingsperiode, op basis van de actuele waarde van de belegging en de ontwikkeling van de prestaties tot dat moment en verband houdende met de precontractuele prestatiescenario's in het essentiële-informatiedocument als bedoeld in Verordening (EU) nr. 1286/2014, en een disclaimer dat deze prognoses kunnen afwijken van de daadwerkelijke eindwaarde van de belegging;
 - (g) informatie over de voorwaarden voor en financiële gevolgen van een voortijdige beëindiging van de belegging of de overstap naar een andere aanbieder, met inbegrip van de afkoopwaarde en de voorwaarden voor de afkoop van de verzekeringspolis;
 - (h) een kort overzicht van de verzekeringsdekking, met name over de verzekeringsuitkeringen en eventuele opties en informatie over wat er gebeurt als de verzekerde overlijdt of er zich een andere verzekerde gebeurtenis voordoet;
 - (i) bij verzekeringen met een beleggingscomponent waarvoor in de algemene polisvoorwaarden is voorzien in een periodieke premieherziening, de verwachte premies die nodig zijn om de huidige uitkeringen te behouden tot de leeftijd van 55, 65, 75 en 85 jaar.
4. De in lid 1 beschreven informatie en het in de leden 2 en 3 bedoelde jaaroverzicht worden in gestandaardiseerde Unieterminologie en door middel van een standaardformulier verstrekt aan niet-professionele klanten en verzekeringnemers.

Eiopa ontwikkelt, na raadpleging van ESMA en na het uitvoeren van consumenten- en sectortests, ontwerpen van technische reguleringsnormen voor de nadere bepaling van:

- (a) het desbetreffende formulier voor het verstrekken van de in de leden 1 en 3 vermelde informatie, waaronder de lay-out en lengte van het document en de inhoud van elk van de afzonderlijke gegevens-elementen;
- (b) de gestandaardiseerde Unieterminologie en bijbehorende toelichting die moeten worden gebruikt voor het verstrekken van de in de leden 1 en 3 vermelde informatie. De toelichting zorgt ervoor dat de informatie waarschijnlijk begrijpelijk is voor niet-professionele klanten zonder specifieke kennis van verzekeringen met een beleggingscomponent;

Eiopa legt die ontwerpen van technische reguleringsnormen uiterlijk op [PB: datum invoegen: 18 maanden na de datum van inwerkingtreding] aan de Commissie voor.

Aan de Commissie wordt de bevoegdheid toegekend om deze richtlijn aan te vullen door de in de derde alinea bedoelde technische reguleringsnormen vast te stellen overeenkomstig artikel 10 van Verordening (EU) nr. 1094/2010.

5. De lidstaten zorgen ervoor dat verzekeringstussenpersonen en verzekeringsondernemingen die verzekeringen met een beleggingscomponent distribueren geschikte waarschuwingen weergeven in informatiemateriaal, met inbegrip van publicitaire mededelingen, dat aan niet-professionele klanten wordt verstrekt om hen te wijzen op de specifieke risico's van mogelijke verliezen die zijn verbonden aan bijzonder risicovolle verzekeringen met een beleggingscomponent en, indien van toepassing, onderliggende beleggingsactiva.

Eiopa ontwikkelt, uiterlijk [18 maanden na de inwerkingtreding van de wijzigingsrichtlijn] richtsnoeren over het begrip “bijzonder risicovolle verzekeringen met een beleggingscomponent”, waarbij naar behoren rekening wordt gehouden met de specifieke kenmerken van verschillende soorten verzekeringen met een beleggingscomponent.

Eiopa ontwikkelt technische reguleringsnormen voor de nadere bepaling van de vorm en inhoud van dergelijke risicowaarschuwingen, naar behoren rekening houdend met de specifieke kenmerken van de verschillende soorten verzekeringen met een beleggingscomponent en soorten mededelingen.

Eiopa dient deze technische reguleringsnormen uiterlijk op [PB: datum invoegen: 18 maanden na de datum van inwerkingtreding] aan de Commissie voor.

Aan de Commissie wordt de bevoegdheid gedelegeerd om de in de derde alinea bedoelde technische reguleringsnormen vast te stellen overeenkomstig artikel 10 van Verordening (EU) nr. 1094/2010.

Eiopa houdt toezicht op de consistente toepassing van risicowaarschuwingen in de hele Unie. Wanneer bezorgdheid ontstaat over het gebruik of het niet-gebruik of het toezicht op het gebruik van dergelijke risicowaarschuwingen in de lidstaten, waarbij een wezenlijk effect kan ontstaan op de beleggersbescherming, kan Eiopa, na raadpleging van de betrokken bevoegde autoriteiten, het gebruik van risicowaarschuwingen door verzekeringstussenpersonen en verzekeringsondernemingen die dergelijke verzekeringen met een beleggingscomponent distribueren, verplicht stellen.”.

- (45) De volgende artikelen 29 bis en 29 ter worden ingevoegd:

“Artikel 29 bis

Inducements

1. De lidstaten dragen er zorg voor dat verzekeringstussenpersonen of verzekeringsondernemingen die overeenkomstig artikel 30, leden 2 en 3, verzekeringen met een beleggingscomponent ontwikkelen of distribueren geen provisie of commissie betalen of ontvangen, en ook geen niet-geldelijke tegemoetkoming verstrekken of ontvangen in het kader van het aanbieden of distribueren van een verzekering met een beleggingscomponent, aan of van een andere partij dan de klant of een persoon die voor rekening van de klant handelt.

Het in de eerste alinea vervatte verbod is niet van toepassing op kleine niet-geldelijke tegemoetkomingen met een totale waarde van minder dan 100 EUR per jaar of die van zodanige omvang en aard zijn dat zij niet kunnen worden geacht afbreuk te doen aan de plicht van de verzekeringstussenpersoon of verzekeringsonderneming om te handelen in het belang van hun klant, mits deze voordelen duidelijk aan de klant zijn meegedeeld.

Betalingen of tegemoetkomingen die de verlening van diensten mogelijk maken of daarvoor noodzakelijk zijn, waaronder wettelijke heffingen of juridische kosten, en die naar hun aard

niet onverenigbaar zijn met de verplichting van verzekeringstussenpersonen of verzekeringsondernemingen om zich op eerlijke, billijke en professionele wijze in te zetten voor de belangen van hun klanten, zijn niet onderworpen aan de in de eerste alinea opgenomen vereisten.

2. De lidstaten zorgen ervoor dat verzekeringstussenpersonen of verzekeringsondernemingen bij de distributie van verzekeringen met een beleggingscomponent overeenkomstig artikel 30, lid 1, alleen provisies of tegemoetkomingen ontvangen van of betalen aan een derde partij op voorwaarde dat deze verzekeringstussenpersonen of verzekeringsondernemingen ervoor zorgen dat de ontvangst of betaling van dergelijke provisies of tegemoetkomingen geen afbreuk doet aan hun plicht om zich op eerlijke, billijke en professionele wijze in te zetten voor de belangen van hun klanten. Verzekeringstussenpersonen en verzekeringsondernemingen maken het bestaan, de aard en het bedrag van dergelijke betalingen aan of van derden openbaar in overeenstemming met artikel 29.
3. De lidstaten zorgen ervoor dat verzekeringstussenpersonen en verzekeringsondernemingen, in voorkomend geval, de klant informeren over mechanismen om aan de klant eventuele provisies, commissies en geldelijke of niet-geldelijke tegemoetkomingen te verstrekken die zijn ontvangen in verband met de distributie van de verzekering met een beleggingscomponent.
4. De lidstaten kunnen aan verzekeringstussenpersonen en verzekeringsondernemingen strengere eisen opleggen betreffende de in dit artikel bedoelde zaken. Met name kunnen de lidstaten daarnaast het aanbieden of aanvaarden van provisies, commissies of niet-geldelijke tegemoetkomingen van derden in verband met het verstrekken van verzekeringsadvies verbieden of verder beperken.

Strengere eisen kunnen betekenen dat dergelijke provisies, commissies of niet-geldelijke tegemoetkomingen aan de klant worden terugbetaald of afgetrokken van de door de klant te betalen provisies.

Aan de in dit lid bedoelde strengere eisen van een lidstaat wordt voldaan door alle verzekeringstussenpersonen of verzekeringsondernemingen, met inbegrip van deze die hun activiteiten uitoefenen op grond van het vrije verkeer van diensten of de vrijheid van vestiging, bij het sluiten van verzekeringsovereenkomsten met klanten die hun gewone verblijfplaats of vestiging in die lidstaat hebben.

5. De Commissie is bevoegd deze richtlijn aan te vullen door overeenkomstig artikel 38 gedelegeerde handelingen vast te stellen voor de nadere bepaling van:
 - (a) de wijze waarop verzekeringstussenpersonen en verzekeringsondernemingen de in dit artikel vervatte beginselen moeten naleven;
 - (b) de criteria om te beoordelen of verzekeringstussenpersonen of verzekeringsondernemingen die inducements betalen of ontvangen, voldoen aan de plicht om op eerlijke, billijke en professionele wijze te handelen in het belang van de klant.
6. Drie jaar na de datum van inwerkingtreding van Richtlijn (EU) [PB: nummer van de wijzigingsrichtlijn invoeren] en na raadpleging van ESMA en Eiopa, beoordeelt de Commissie de gevolgen van betalingen aan of van derden voor retailbeleggers, met name gelet op mogelijke belangenconflicten en wat betreft de beschikbaarheid van onafhankelijk advies, alsook het effect van de desbetreffende bepalingen van Richtlijn (EU) [PB: nummer

van de wijzigingsrichtlijn invoeren] op retailbeleggers. Indien nodig om benadeling van de consument te voorkomen, stelt de Commissie het Europees Parlement en de Raad wetswijzigingen voor.

Artikel 29 ter

Belang van de klant

1. Om ervoor te zorgen dat verzekeringsondernemingen en verzekeringstussenpersonen overeenkomstig artikel 17, lid 1, in het belang van de klant handelen wanneer zij aan klanten advies over verzekeringen met een beleggingscomponent verstrekken, worden zij er door de lidstaten toe verplicht:
 - (a) dit advies te verstrekken op basis van een beoordeling van een passend gamma aan verzekeringen met een beleggingscomponent en, in voorkomend geval, onderliggende beleggingsactiva;
 - (b) de meest kostenefficiënte verzekering met een beleggingscomponent en, in voorkomend geval, de meest kostenefficiënte onderliggende beleggingsactiva aan te bevelen op basis van de verzekeringen met een beleggingscomponent die krachtens artikel 30, lid 1, als geschikt voor de klant zijn aangemerkt en soortgelijke kenmerken hebben;
 - (c) uit het gamma aan verzekeringen met een beleggingscomponent die overeenkomstig artikel 30, lid 1, als geschikt voor de klant zijn aangemerkt, een of meerdere verzekeringen met een beleggingscomponent en, in voorkomend geval, onderliggende beleggingsactiva, een product of producten aan te bevelen, zonder aanvullende kenmerken die niet noodzakelijk zijn om de doelstellingen van de klant te verwezenlijken en die extra kosten met zich meebrengen;
 - (d) verzekeringen met een beleggingscomponent aan te bevelen waarvan de verzekeringsdekking overeenkomt met de eisen en behoeften van de klant op het gebied van verzekeringen.
2. De Commissie is bevoegd deze richtlijn aan te vullen door overeenkomstig artikel 38 gedelegeerde handelingen vast te stellen ter nadere bepaling van de wijze waarop verzekeringstussenpersonen en verzekeringsondernemingen de in dit artikel vervatte beginselen moeten naleven.

In deze gedelegeerde handelingen wordt rekening gehouden met de aard van de aan de klant aangeboden of verleende diensten, de aard van de aangeboden of in overweging genomen producten, met inbegrip van verschillende soorten verzekeringen met een beleggingscomponent.”.

(46) Artikel 30 wordt als volgt gewijzigd:

- (a) er wordt een nieuw lid -1 ingevoegd:

“-1. De lidstaten schrijven voor dat verzekeringstussenpersonen en verzekeringsondernemingen die verzekeringen met een beleggingscomponent distribueren tijdig, voordat de klant is gebonden aan een verzekeringsovereenkomst of -aanbod, de geschiktheid of adequaatheid beoordelen van verzekeringen met een beleggingscomponent en, in voorkomend geval, de onderliggende beleggingsactiva die aan een klant worden aanbevolen of

waar een klant om verzoekt. Elk van deze beoordelingen wordt uitgevoerd op basis van evenredige en noodzakelijke informatie over de klant, zoals verkregen door de verzekeringstussenpersoon of verzekeringsonderneming overeenkomstig de in dit artikel vervatte voorschriften.

De lidstaten zorgen ervoor dat verzekeringstussenpersonen en verzekeringsondernemingen die verzekeringen met een beleggingscomponent distribueren aan klanten het doel van de geschiktheids- of adequaatheidsbeoordeling uitleggen voordat zij die klanten om informatie verzoeken. De lidstaten zorgen ervoor dat verzekeringstussenpersonen en verzekeringsondernemingen die verzekeringen met een beleggingscomponent distribueren klanten in gestandaardiseerde vorm waarschuwen voor al het onderstaande:

- (a) het verstrekken van onnauwkeurige of onvolledige informatie kan een negatief effect hebben op de kwaliteit van de door de verzekeringstussenpersoon of verzekeringsonderneming uit te voeren beoordeling;
- (b) het ontbreken van informatie belet verzekeringstussenpersonen en verzekeringsondernemingen die verzekeringen met een beleggingscomponent distribueren te bepalen of de beoogde dienst of het beoogde financiële instrument geschikt of adequaat is voor de klant en leidt ertoe dat geen advies kan worden verstrekt.

De lidstaten zorgen ervoor dat verzekeringstussenpersonen en verzekeringsondernemingen die verzekeringen met een beleggingscomponent distribueren, de klant op verzoek een verslag verstrekken over de voor de geschiktheids- of adequaatheidsbeoordeling verzamelde informatie. Het verslag wordt verstrekt in gestandaardiseerde vorm, zoals ontwikkeld door Eiopa.

Eiopa ontwikkelt ontwerpen van technische reguleringsnormen om de in de tweede alinea bedoelde uitleg en waarschuwing, en de vorm en inhoud van het in de derde alinea bedoelde verslag te bepalen.

Eiopa legt die ontwerpen van technische reguleringsnormen uiterlijk op [PB: datum invoegen: 18 maanden na de datum van inwerkingtreding] aan de Commissie voor.

Aan de Commissie wordt de bevoegdheid gedelegeerd om deze technische reguleringsnormen vast te stellen overeenkomstig artikel 10 van Verordening (EU) nr. 1094/2010.”;

- (b) de leden 1, 2 en 3 worden vervangen door:
 - 1. Onverminderd artikel 20, lid 1, wint de verzekeringstussenpersoon of de verzekeringsonderneming wanneer deze advies verstrekt over verzekeringen met een beleggingscomponent tevens informatie in betreffende de kennis en ervaring van de klant op beleggingsgebied met betrekking tot de aangeboden of gevraagde specifieke soort verzekering met een beleggingscomponent of, in voorkomend geval, onderliggende beleggingsactiva, de financiële situatie van de klant, met inbegrip van de samenstelling van bestaande portefeuilles, diens vermogen om volledige of gedeeltelijke verliezen te dragen, diens beleggingsbehoeften en -doelstellingen, met inbegrip van duurzaamheidsvoorkeuren, en risicotolerantie,

teneinde de verzekeringstussenpersoon of de verzekeringsonderneming in staat te stellen om de klant de verzekeringen met een beleggingscomponent te kunnen aanbevelen die voor die persoon geschikt zijn en die, met name, stroken met diens risicotolerantie, diens vermogen om verliezen te dragen en diens behoeften op het gebied van diversificatie van de portefeuille.

Wanneer op onafhankelijke wijze aan niet-professionele klanten advies wordt verstrekt dat beperkt is tot goed gediversifieerde, niet-complexe en kostenefficiënte verzekeringen met een beleggingscomponent, is de verzekeringstussenpersoon of verzekeringsonderneming niet verplicht om informatie te verkrijgen over de kennis en ervaring van de klant met betrekking tot de verzekeringen met een beleggingscomponent die worden overwogen of over de samenstelling van de portefeuille van de klant.

Bij het verstrekken van advies dat omwisseling van onderliggende beleggingsactiva met zich meebrengt, verkrijgen verzekeringstussenpersonen en verzekeringsondernemingen de nodige informatie over de bestaande onderliggende beleggingsactiva van de klant en de aanbevolen nieuwe beleggingsactiva en analyseren zij de verwachte kosten en baten van de omwisseling, zodat zij redelijkerwijs kunnen aantonen dat de baten van omwisseling naar verwachting opwegen tegen de kosten.

2. Onverminderd artikel 20, lid 1, zorgen de lidstaten ervoor dat, wanneer geen advies wordt gegeven in verband met verzekeringen met een beleggingscomponent, de verzekeringstussenpersoon of de verzekeringsonderneming bij de klant informatie inwint over zijn kennis en ervaring op beleggingsgebied met betrekking tot de specifieke soort verzekering met een beleggingscomponent of, in voorkomend geval, de onderliggende beleggingsactiva die wordt aangeboden of verlangd, en over zijn vermogen om volledige of gedeeltelijke verliezen te dragen en risicotolerantie, zodat de verzekeringstussenpersoon of de verzekeringsonderneming kan beoordelen of de in overweging genomen verzekering met een beleggingscomponent adequaat is voor de klant.

Indien de verzekeringstussenpersoon of verzekeringsonderneming op grond van de uit hoofde van de eerste alinea ontvangen informatie oordeelt dat het product voor de klant niet adequaat is, waarschuwt de verzekeringstussenpersoon of verzekeringsonderneming de klant. Deze waarschuwing wordt in gestandaardiseerde vorm verstrekt en wordt geregistreerd.

De verzekeringstussenpersoon of verzekeringsonderneming gaat niet over tot de distributie van een verzekering met een beleggingscomponent wanneer er voor die verzekering een waarschuwing geldt die aangeeft dat het product of de dienst niet adequaat is, tenzij de klant vraagt om ondanks die waarschuwing toch over te gaan tot distributie en de verzekeringsonderneming aanvaardt de overeenkomst te sluiten op verzoek van de klant. Zowel het verzoek van de klant als de aanvaarding door de verzekeringsonderneming wordt gedocumenteerd.

Eiopa ontwikkelt ontwerpen van technische reguleringsnormen om de vorm en de inhoud van de in de tweede alinea bedoelde waarschuwing te bepalen.

Eiopa legt de ontwerpen van technische reguleringsnormen uiterlijk op [PB: datum invoegen: 18 maanden na de datum van inwerkingtreding] aan de Commissie voor.

Aan de Commissie wordt de bevoegdheid toegekend om die technische reguleringsnormen vast te stellen overeenkomstig artikel 10 van Verordening (EU) nr. 1094/2010.

3. Onverminderd artikel 20, lid 1, kunnen de lidstaten, wanneer er geen advies wordt verstrekt met betrekking tot verzekeringen met een beleggingscomponent, afwijken van de in lid 2 van dit artikel bedoelde verplichtingen, zodat verzekeringstussenpersonen of verzekeringsondernemingen het verzekeringsdistributiebedrijf in verband met verzekeringen met een beleggingscomponent op hun grondgebied mogen uitoefenen zonder, zoals bepaald in lid 2 van dit artikel, informatie te hoeven inwinnen of te hoeven vaststellen hetgeen in lid 2 van dit artikel is bepaald, indien aan alle volgende voorwaarden wordt voldaan:

- (a) het verzekeringsdistributiebedrijf heeft betrekking op een van de volgende activiteiten:
 - i) verzekeringen met een beleggingscomponent waarbij de beleggingspositie alleen afhangt van onderliggende financiële instrumenten die aangemerkt kunnen worden als niet-complex in de zin van Richtlijn 2014/65/EU, en waarvan de structuur niet zodanig is dat klanten de daaraan verbonden risico's moeilijk kunnen beoordelen;
 - ii) andere niet-complexe verzekeringen met een beleggingscomponent voor de toepassing van dit lid;
- (b) de verzekeringsdistributieactiviteit wordt verricht op initiatief van de klant;
- (c) aan de klant is duidelijk meegedeeld dat bij het verrichten van deze verzekeringsdistributieactiviteit de verzekeringstussenpersoon of verzekeringsonderneming niet verplicht is de adequaatheid van de aangeboden verzekering met een beleggingscomponent of de aangeboden verzekeringsdistributieactiviteit te beoordelen en dat de klant derhalve niet de overeenkomstige bescherming van de toepasselijke bepalingen betreffende de gedragsregels geniet. Deze waarschuwing wordt in gestandaardiseerde vorm verstrekt;
- (d) de verzekeringstussenpersoon of verzekeringsonderneming voldoet aan de in de artikelen 27 en 28 vastgelegde verplichtingen.

Alle verzekeringstussenpersonen of verzekeringsondernemingen, met inbegrip van deze die hun activiteiten uitoefenen op grond van het vrije verkeer van diensten of de vrijheid van vestiging, voldoen bij de distributie van verzekeringen met een beleggingscomponent aan klanten die hun gewone verblijfplaats of vestiging in een lidstaat hebben en die geen gebruik maken van de in dit lid bedoelde afwijking, aan de in die lidstaat toepasselijke bepalingen.

Eiopa ontwikkelt ontwerpen van technische reguleringsnormen om de vorm en inhoud van de in de eerste alinea, punt c), bedoelde waarschuwing te bepalen.

Eiopa legt de ontwerpen van technische reguleringsnormen uiterlijk op [PB: datum invoegen: 18 maanden na de datum van inwerkingtreding] aan de Commissie voor.

Aan de Commissie wordt de bevoegdheid toegekend om die technische reguleringsnormen vast te stellen overeenkomstig artikel 10 van Verordening (EU) nr. 1094/201039.”;

(c) lid 5 wordt vervangen door:

“5. De lidstaten zorgen ervoor dat verzekeringstussenpersonen of verzekeringsondernemingen aan de klant op een duurzame drager deugdelijke verslagen over de verzekeringsdistributieactiviteiten verstrekken. Deze verslagen bevatten periodieke mededelingen aan klanten, rekening houdend met de soort en de complexiteit van de betrokken verzekeringen met een beleggingscomponent en de aard van de voor de klant verrichte dienst, alsook, in voorkomend geval, de kosten van de transacties en de diensten die voor rekening van de klant werden verricht.

De lidstaten zorgen ervoor dat verzekeringstussenpersonen of verzekeringsondernemingen bij het verstrekken van advies over verzekeringen met een beleggingscomponent de klant tijdig vóór het sluiten van een overeenkomst op een duurzame drager een geschiktheidsverklaring verstrekken waarin het verstrekte advies is gespecificeerd, alsook hoe dit advies aan de voorkeuren, doelstellingen en andere kenmerken van de klant beantwoordt. Een dergelijke verklaring wordt tijdig verstrekt en wel voordat de klant aan een verzekeringsovereenkomst of -aanbod is gebonden, om ervoor te zorgen dat de klant voldoende tijd krijgt om deze overeenkomst of dit aanbod te beoordelen en, indien nodig, aanvullende informatie of verduidelijkingen van de verzekeringstussenpersoon of de verzekeringsonderneming te verkrijgen.

De lidstaten zorgen ervoor dat wanneer de verzekeringsovereenkomst wordt gesloten door middel van een techniek voor communicatie op afstand die de voorafgaande verstrekking van de geschiktheidsverklaring belet, de verzekeringstussenpersoon of de verzekeringsonderneming de geschiktheidsverklaring kan verstrekken op een duurzame drager onmiddellijk nadat de klant door een verzekeringsovereenkomst is gebonden, mits aan de volgende voorwaarden wordt voldaan:

- (a) de klant heeft ingestemd met de ontvangst van de geschiktheidsverklaring zonder onnodige vertraging na het sluiten van de overeenkomst;
- (b) de verzekeringstussenpersoon of verzekeringsonderneming heeft de klant de mogelijkheid geboden de sluiting van de overeenkomst uit te stellen om de geschiktheidsverklaring voorafgaand aan die sluiting te ontvangen.

De lidstaten zorgen ervoor dat indien een verzekeringstussenpersoon of verzekeringsonderneming de klant ervan op de hoogte heeft gebracht dat deze een periodieke geschiktheidsbeoordeling zal uitvoeren, het periodieke verslag een bijgewerkte verklaring bevat van de manier waarop de verzekering met een beleggingscomponent beantwoordt aan de voorkeuren, doelstellingen en andere kenmerken van de niet-professionele klant.”;

(d) de volgende leden 5 bis, 5 ter en 5 quater worden ingevoegd:

“5 bis. De lidstaten kunnen aan distributeurs strengere eisen opleggen betreffende de in dit artikel bedoelde zaken. In het bijzonder kunnen de lidstaten bepalen dat het in artikel 30 bedoelde advies voor de verkoop van enigerlei verzekering met

een beleggingscomponent, of voor bepaalde soorten verzekeringen met een beleggingscomponent, verplicht is.

De lidstaten zorgen ervoor dat aan hun in de eerste alinea bedoelde strengere eisen wordt voldaan door alle verzekeringstussenpersonen of verzekeringsondernemingen, met inbegrip van deze die hun activiteiten uitoefenen op grond van het vrije verkeer van diensten of de vrijheid van vestiging, bij het sluiten van verzekeringsovereenkomsten met klanten die hun gewone verblijfplaats of vestiging in die lidstaat hebben.

5 ter. De lidstaten schrijven voor dat wanneer een verzekeringstussenpersoon of verzekeringsonderneming die verzekeringen met een beleggingscomponent distribueert de klant mededeelt dat op onafhankelijke basis advies wordt verstrekt, de verzekeringstussenpersoon of verzekeringsonderneming:

- (a) een toereikend aantal op de markt verkrijgbare verzekeringsproducten beoordeelt die voldoende gediversifieerd zijn wat soort en productaanbieders betreft om te waarborgen dat de doelstellingen van de klant naar behoren kunnen worden verwezenlijkt en niet beperkt blijven tot verzekeringsproducten die worden uitgegeven of verstrekt door entiteiten die nauwe banden hebben met de verzekeringstussenpersoon of de verzekeringsonderneming;
- (b) met betrekking tot de dienstverlening aan klanten geen provisies, commissies of geldelijke of niet-geldelijke tegemoetkomingen aanvaardt die worden betaald of verstrekt door een derde partij of een persoon die voor rekening van een derde partij handelt.

5 quater. Wanneer de verzekeringstussenpersoon of de verzekeringsonderneming op onafhankelijk wijze beleggingsadvies verstrekt aan niet-professionele klanten, mag deze de beoordeling in verband met de in lid 5 ter, punt a), bedoelde soort verzekeringen met een beleggingscomponent beperken tot goed gediversifieerde, kostenefficiënte en niet-complexe verzekeringen met een beleggingscomponent. Vóór de aanvaarding van deze dienst wordt de niet-professionele klant naar behoren geïnformeerd over de mogelijkheid van en de voorwaarden voor het verkrijgen van toegang tot onafhankelijk standaardadvies en de bijbehorende voordelen en beperkingen.”;

- (e) lid 6 wordt vervangen door:

“6. De Commissie is bevoegd deze richtlijn aan te vullen door overeenkomstig artikel 38 gedelegeerde handelingen vast te stellen ter nadere bepaling van de wijze waarop verzekeringstussenpersonen en verzekeringsondernemingen de in dit artikel vervatte beginselen moeten naleven bij de uitoefening van het verzekeringsdistributiebedrijf in verband met verzekeringen met een beleggingscomponent, onder meer wat betreft:

- (a) de informatie die moet worden verkregen bij het beoordelen van de geschiktheid en adequaatheid van verzekeringen met een beleggingscomponent voor hun klanten;
- (b) de criteria voor de beoordeling van niet-complexe verzekeringen met een beleggingscomponent ten behoeve van lid 3, punt a), ii), van dit artikel;

- (c) de inhoud en vorm van documenten en overeenkomsten voor het verlenen van diensten aan klanten en het verstrekken van periodieke verslagen aan klanten over de verleende diensten.

In deze gedelegeerde handelingen wordt rekening gehouden met de aard van de aan de klant aangeboden of geleverde diensten, de aard van de aangeboden of in overweging genomen producten, met inbegrip van verschillende soorten verzekeringen met een beleggingscomponent en de al dan niet professionele aard van de klant.”.

(47) Artikel 35, lid 2, wordt als volgt gewijzigd:

- (a) punt a) wordt vervangen door:

“a) specifieke procedures voor de ontvangst van meldingen van potentiële of daadwerkelijke inbreuken en de follow-up daarvan, met inbegrip van het vaststellen van veilige communicatiekanalen voor dergelijke meldingen.”;

- (b) de volgende alinea wordt toegevoegd:

“De in punt a) bedoelde specifieke procedures omvatten eveneens het op de voorpagina van de website van elke bevoegde autoriteit vermelden van een link naar een eenvoudig meldingsformulier waarmee iedereen een potentiële of daadwerkelijke inbreuk op de Uniewetgeving kan melden. De lidstaten schrijven voor dat de bevoegde autoriteiten onverwijld alle via dat meldingsformulier ingediende meldingen analyseren.”.

(48) Het volgende artikel 35 bis wordt ingevoegd:

“Artikel 35 bis

Procedure voor de aanpak van activiteiten die zonder vergunning of registerinschrijving digitaal worden aangeboden

1. De lidstaten zorgen ervoor dat indien een natuurlijke of rechtspersoon online het verzekeringsbedrijf uitoefent en zich richt tot klanten op hun grondgebied zonder in een register te zijn ingeschreven overeenkomstig artikel 3 van deze richtlijn of te beschikken over een vergunning overeenkomstig artikel 14 van Richtlijn 2009/138/EG, of wanneer een bevoegde autoriteit vermoedt dat die entiteit het bedrijf uitoefent zonder in een register te zijn ingeschreven overeenkomstig artikel 3 van deze richtlijn of over een vergunning te beschikken overeenkomstig artikel 14 van Richtlijn 2009/138/EG, de bevoegde autoriteit alle passende en evenredige maatregelen neemt om de uitoefening van deze distributieactiviteiten, met inbegrip van publicitaire mededelingen, te voorkomen door gebruik te maken van de in artikel 12, lid 3, bedoelde toezichtbevoegdheden. Bij deze maatregelen worden de in deze richtlijn vastgestelde beginselen betreffende de samenwerking tussen de lidstaten in acht genomen.
2. De lidstaten schrijven voor dat de bevoegde autoriteiten overeenkomstig artikel 32 elk besluit publiceren waarbij krachtens lid 1 een maatregel wordt opgelegd.

De bevoegde autoriteiten stellen Eiopa onverwijld in kennis van de in lid 2 bedoelde besluiten. Eiopa zet een elektronische databank op met de door de bevoegde autoriteiten

ingediende besluiten, die toegankelijk is voor alle bevoegde autoriteiten. Eiopa publiceert een lijst van alle bestaande besluiten, met een beschrijving van de betrokken natuurlijke of rechtspersonen en de aard van de diensten of producten die worden geleverd. De lijst is voor het publiek toegankelijk via een link op de website van Eiopa. Als het natuurlijke personen betreft, mag deze lijst niet leiden tot de publicatie van meer persoonsgegevens van die natuurlijke personen dan die welke door de bevoegde autoriteit op grond van de eerste alinea en overeenkomstig artikel 32 zijn gepubliceerd.”.

(49) Artikel 38 wordt vervangen door:

“*Artikel 38*

Gedelegeerde handelingen

De Commissie is bevoegd overeenkomstig artikel 39 gedelegeerde handelingen vast te stellen met betrekking tot de artikelen 10, 25, 26 bis, 28, 29 bis, 29 ter en 30.”.

(50) Artikel 39 wordt als volgt gewijzigd:

(a) de leden 2 en 3 worden vervangen door:

“2. De in de artikelen 10, 25, 26 bis, 28, 29 bis, 29 ter en 30 bedoelde bevoegdheid om gedelegeerde handelingen vast te stellen, wordt aan de Commissie toegekend voor onbepaalde tijd met ingang van 22 februari 2016.

3. Het Europees Parlement of de Raad kan de in de artikelen 10, 25, 26 bis, 28, 29 bis, 29 ter en 30 bedoelde bevoegdheidsdelegatie te allen tijde intrekken. Het besluit tot intrekking beëindigt de delegatie van de in dat besluit genoemde bevoegdheid. Het wordt van kracht op de dag na die van de bekendmaking ervan in het *Publicatieblad van de Europese Unie* of op een daarin genoemde latere datum. Het laat de geldigheid van de reeds van kracht zijnde gedelegeerde handelingen onverlet.”;

(b) het volgende lid 3 bis wordt ingevoegd:

“3 bis. Vóór de vaststelling van een gedelegeerde handeling raadpleegt de Commissie de door elke lidstaat aangewezen deskundigen overeenkomstig de beginselen die zijn neergelegd in het Interinstitutioneel Akkoord over beter wetgeven van 13 april 2016.”;

(c) lid 5 wordt vervangen door:

“5. Een overeenkomstig de artikelen 10, 25, 26 bis, 28, 29 bis, 29 ter en 30 vastgestelde gedelegeerde handeling treedt alleen in werking indien het Europees Parlement noch de Raad binnen een termijn van drie maanden na de kennisgeving van de handeling aan het Europees Parlement en de Raad bezwaar heeft gemaakt, of indien zowel het Europees Parlement als de Raad voor het verstrijken van die termijn de Commissie hebben meegedeeld dat zij daartegen geen bezwaar zullen maken. Die termijn wordt op initiatief van het Europees Parlement of de Raad met drie maanden verlengd.”.

(51) Bijlage I wordt gewijzigd overeenkomstig bijlage III bij deze richtlijn.

Artikel 3

Wijzigingen van Richtlijn 2009/138/EG

Titel II, hoofdstuk I, afdeling 5, van Richtlijn 2009/138/EG wordt als volgt gewijzigd:

(1) De titel wordt vervangen door:

“Afdeling 5
Annuleringsrecht”.

(52) Het volgende wordt geschrapt:

“Onderafdeling 1
Schadeverzekering”.

(53) De artikelen 183 en 184 worden geschrapt.

(54) Het volgende wordt geschrapt:

“Onderafdeling 1
Levensverzekering”.

(55) Artikel 185 wordt geschrapt.

Artikel 4

Wijzigingen van Richtlijn 2009/65/EG

Richtlijn 2009/65/EG wordt als volgt gewijzigd:

(1) Artikel 14 wordt als volgt gewijzigd:

(a) de volgende leden 1 bis tot en met 1 septies worden ingevoegd:

“1 bis. Ten behoeve van lid 1 schrijven de lidstaten voor dat beheermaatschappijen zodanig moeten handelen dat de icbe en haar deelnemers geen onnodige kosten worden aangerekend.

Kosten die voldoen aan de onderstaande voorwaarden worden beschouwd als nodige kosten:

a) de kosten zijn in overeenstemming met de in artikel 69 bedoelde openbaarmakingen in het prospectus en de in artikel 78 bedoelde essentiële beleggersinformatie;

b) de kosten zijn noodzakelijk om de icbe in staat te stellen te handelen overeenkomstig haar beleggingsstrategie en -doelstelling of om te voldoen aan voorschriften;

c) de kosten komen zodanig ten laste van beleggers dat een eerlijke behandeling van de beleggers wordt gewaarborgd.

1 ter. De lidstaten schrijven voor dat beheermaatschappijen een doeltreffend prijsstellingsproces onderhouden, exploiteren en toetsen waarmee alle ten laste van de icbe en haar deelnemers gebrachte kosten kunnen worden geïdentificeerd en gekwantificeerd. Voordat de icbe een vergunning verkrijgt en gedurende haar hele levensduur waarborgt het prijsstellingsproces dat aan de volgende voorwaarden wordt voldaan:

- a) de kosten zijn niet onnodig;
- b) de kosten die ten laste komen van niet-professionele beleggers zijn gerechtvaardigd en evenredig, rekening houdend met de kenmerken van de icbe, waaronder haar beleggingsdoelstelling, de strategie, het verwachte rendement, het risiconiveau en andere relevante kenmerken.

1 quater. De lidstaten zorgen ervoor dat beheermaatschappijen verantwoordelijk zijn voor de doeltreffendheid en kwaliteit van hun prijsstellingsproces. Het prijsstellingsproces wordt duidelijk schriftelijk vastgelegd, omschrijft duidelijk de verantwoordelijkheden van de leidinggevende organen van de beheermaatschappij bij het bepalen en herzien van de ten laste van beleggers komende kosten en is onderworpen aan een periodieke evaluatie. De beoordeling van de kosten wordt gebaseerd op objectieve criteria en methoden, waaronder een vergelijking met marktnormen.

1 quinquies. De lidstaten schrijven voor dat beheermaatschappijen ten minste jaarlijks beoordelen of er onnodige kosten ten laste zijn gebracht van de icbe of haar deelnemers.

De lidstaten schrijven voor dat beheermaatschappijen beleggers terugbetalen wanneer er onnodige kosten ten laste zijn gebracht van de icbe of haar deelnemers.

De lidstaten schrijven voor dat beheermaatschappijen bij de bevoegde autoriteiten van hun lidstaat van herkomst en bij de bevoegde autoriteiten van de lidstaat van herkomst van de icbe, bij de bewaarder en bij de financiële auditors van de icbe melding maken van situaties waarbij onnodige kosten ten laste zijn gebracht van de icbe of haar deelnemers.

1 sexies. De lidstaten schrijven voor dat beheermaatschappijen ten minste jaarlijks de in lid 1 ter, punt b), vermelde voorwaarden evalueren. Bij deze evaluatie wordt rekening gehouden met de in het prijsstellingsproces omschreven criteria, en de evaluatie omvat een vergelijking met de desbetreffende benchmark inzake kosten en prestaties die door ESMA overeenkomstig lid 1 septies wordt gepubliceerd.

Indien een icbe of haar aandelenklassen, wanneer zij verschillende kostenstructuren hebben, afwijken van de in lid 1 septies bedoelde relevante benchmark, voert de beheermaatschappij een aanvullende toetsing en nadere evaluaties uit en stelt deze vast of de kosten en lasten niettemin gerechtvaardigd en evenredig zijn. Indien de rechtvaardigheid en evenredigheid van de kosten en lasten niet kunnen worden aangetoond of indien de icbe of haar aandelenklassen niet voldoen aan de andere door de beheermaatschappij vastgestelde criteria van het prijsstellingsproces, worden die icbe of haar aandelenklassen door de beheermaatschappij niet aangeboden aan niet-professionele beleggers.

1 septies. Na raadpleging van Eiopa en de bevoegde autoriteiten, ontwikkelt ESMA, in voorkomend geval, benchmarks om een vergelijkende beoordeling mogelijk te maken van de kosten en prestaties van icbe's, of hun aandelenklassen als zij verschillende kostenstructuren hebben, en maakt zij deze benchmarks openbaar, zodat deze kunnen worden gebruikt voor de in lid 1 sexies bedoelde evaluatie.

Indien haalbaar worden er algemene benchmarks ontwikkeld voor icbe's of hun aandelenklassen als zij verschillende kostenstructuren hebben, die worden aangeboden aan niet-professionele beleggers en die over soortgelijke niveaus beschikken wat betreft prestaties, risico's, strategie, doelstellingen of andere kenmerken.

Deze benchmarks geven een bereik weer van kosten en prestaties, met name gevallen waarin de kosten en prestaties aanzienlijk afwijken van het gemiddelde. Deze benchmarks worden regelmatig geactualiseerd.”;

(b) lid 2 wordt als volgt gewijzigd:

i) de aanhef wordt vervangen door:

“Onverminderd de bepalingen van artikel 116 stelt de Commissie middels gedelegeerde handelingen overeenkomstig artikel 112 bis maatregelen vast om ervoor te zorgen dat de beheermaatschappij voldoet aan de in de leden 1 tot en met 1 sexies geschetste taken, met name om:”;

ii) punt b) wordt vervangen door:

“b) de beginselen vast te stellen om ervoor te zorgen dat beheermaatschappijen beschikken over en doeltreffend gebruikmaken van de middelen en procedures die nodig zijn voor een deugdelijke bedrijfsvoering;”;

iii) de volgende punten d) en e) worden toegevoegd:

“d) de minimumvereisten voor het prijsstellingsproces te specificeren zodat wordt voorkomen dat onnodige kosten ten laste worden gebracht van de icbe en haar deelnemers, met name door:

i) ervoor te zorgen dat kosten op correcte wijze worden geïdentificeerd en gekwantificeerd en voldoen aan de in lid 1 bis, punt a), vastgestelde vereisten,

ii) aan te geven welke kosten ten laste van de icbe en haar deelnemers kunnen worden gebracht, rekening houdend met het kostenniveau en de aard van de kosten door te verwijzen naar een lijst met in aanmerking komende kosten die voldoen aan de in lid 1 bis, punten b) en c), vermelde voorwaarden en aan de voorwaarden waaronder de bevoegde autoriteiten per geval kosten kunnen toestaan die niet zijn opgenomen in de lijst met

in aanmerking komende kosten, maar die voldoen aan de in lid 1 bis, punten b) en c), vermelde voorwaarden,

iii) mogelijke belangenconflicten en maatregelen ter beperking van het ontstaan van belangenconflicten aan te geven,

iv) een procedure vast te stellen voor het bepalen van het compensatieniveau wanneer er onnodige kosten ten laste van de beleggers zijn gebracht;

e) te voorzien in criteria om te bepalen of de kosten al dan niet gerechtvaardigd en evenredig zijn overeenkomstig lid 1 ter, punt b), en voor het nemen van corrigerende maatregelen zoals bedoeld in lid 1 sexies, en de door ESMA voor de ontwikkeling van haar benchmarks te gebruiken methode te specificeren.”;

(c) het volgende lid 4 wordt toegevoegd:

“4. Uiterlijk op ... [PB: datum invoegen = vijf jaar na de in artikel 7, lid 2, van deze richtlijn bedoelde datum] en na raadpleging van ESMA dient de Commissie bij de Raad en het Parlement een verslag in over de uitvoering van dit artikel. In het verslag wordt ten minste het volgende geëvalueerd:

(a) of dit artikel een positieve invloed heeft gehad op de kosten en prestaties van icbe's die aan niet-professionele beleggers worden aangeboden, en in welke mate;

(b) of de in lid 1 sexies bedoelde evaluatie evenredig is wat betreft de complexiteit en de door de beheermaatschappijen gemaakte kosten.”.

(56) Het volgende artikel 20 bis wordt ingevoegd:

“Artikel 20 bis

Een beheermaatschappij verstrekt voor elke icbe die zij beheert aan de bevoegde autoriteit van haar lidstaat van herkomst informatie over de ten laste van de beleggers gebrachte kosten en de prestaties van de icbe's, op het niveau van de afzonderlijke fondsen of op het niveau van de aandelenklassen van de icbe wanneer deze aandelenklassen verschillende kostenstructuren hebben.”.

(57) In artikel 30 wordt de tweede alinea vervangen door:

“Voor de toepassing van de in de eerste alinea bedoelde artikelen wordt “beheermaatschappij” gelezen als “beleggingsmaatschappij”, met uitzondering van in artikel 14, lid 1 quinquies, tweede alinea.”.

(58) Aan artikel 90 wordt de volgende alinea toegevoegd:

“Dit artikel laat de toepassing van artikel 14 onverlet.”.

(59) Aan artikel 98, lid 2, wordt het volgende punt n) toegevoegd:

“n) te verplichten tot terugbetaling aan beleggers wanneer er onnodige kosten ten laste zijn gebracht van de icbe en haar deelnemers.”.

(60) Aan artikel 99, lid 6, wordt het volgende punt toegevoegd:

“h) de verplichting beleggers terug te betalen wanneer er onnodige kosten ten laste zijn gebracht van de icbe en haar deelnemers.”.

(61) In artikel 112 bis, lid 2, wordt na de vierde alinea de volgende alinea ingevoegd:

“De bevoegdheid om de in artikel 14 bedoelde gedelegeerde handelingen vast te stellen, wordt aan de Commissie verleend voor een termijn van vier jaar vanaf [PB: datum van inwerkingtreding van deze wijzigingsrichtlijn invoegen].”.

Artikel 5

Wijzigingen van Richtlijn 2011/61/EU

Richtlijn 2011/61/EU wordt als volgt gewijzigd:

(1) Artikel 12 wordt als volgt gewijzigd:

(a) de volgende leden 1 bis tot en met 1 septies worden ingevoegd:

“1 bis. Ten behoeve van lid 1 schrijven de lidstaten voor dat abi-beheerders zodanig moeten handelen dat abi's en hun deelnemers geen onnodige kosten worden aangerekend.

Kosten die voldoen aan de onderstaande voorwaarden worden beschouwd als nodige kosten:

a) de kosten zijn afgestemd op de openbaarmakingen in het prospectus als bedoeld in artikel 23, lid 3, het reglement of de statuten van het fonds als bedoeld in artikel 23, lid 1, en het essentiële-informatiedocument als bedoeld in artikel 5, lid 1, van Verordening (EU) nr. 1286/2014;

b) de kosten zijn noodzakelijk om de abi in staat te stellen te handelen overeenkomstig haar beleggingsstrategie en -doelstelling of om te voldoen aan voorschriften;

c) de kosten komen zodanig ten laste van beleggers dat een eerlijke behandeling van de beleggers wordt gewaarborgd, behalve in de in artikel 12, lid 1, bedoelde gevallen wanneer het reglement of de statuten van de abi voorzien in een voorkeursbehandeling.

1 ter. De lidstaten schrijven voor dat abi-beheerders een doeltreffend prijsstellingsproces onderhouden, exploiteren en toetsen waarmee alle door de abi's en hun deelnemers gedragen kosten kunnen worden geïdentificeerd en gekwantificeerd. Het prijsstellingsproces waarborgt dat aan de volgende voorwaarden wordt voldaan:

a) de kosten zijn niet onnodig;

b) de kosten die ten laste komen van kleine beleggers zijn gerechtvaardigd en evenredig, rekening houdend met de kenmerken van de abi, waaronder haar beleggingsdoelstelling, de strategie, het verwachte rendement, het risiconiveau en andere relevante kenmerken.

1 quater. De lidstaten zorgen ervoor dat abi-beheerders verantwoordelijk zijn voor de doeltreffendheid en kwaliteit van hun prijsstellingsproces. Het prijsstellingsproces wordt duidelijk schriftelijk vastgelegd, omschrijft duidelijk de

verantwoordelijkheden van de leidinggevende organen van de abi-beheerder bij het bepalen en herzien van de ten laste van beleggers komende kosten en is onderworpen aan een periodieke evaluatie. De beoordeling van de kosten wordt gebaseerd op objectieve criteria en methoden, waaronder een vergelijking met marktnormen.

1 quinquies. De lidstaten schrijven voor dat abi-beheerders ten minste jaarlijks beoordelen of er onnodige kosten ten laste zijn gebracht van de abi of haar deelnemers.

De lidstaten schrijven voor dat abi-beheerders beleggers terugbetalen wanneer er onnodige kosten ten laste zijn gebracht van de abi of haar deelnemers.

De lidstaten schrijven voor dat abi-beheerders bij de bevoegde autoriteiten van hun lidstaat van herkomst en, in voorkomend geval, bij de bevoegde autoriteit van de lidstaat van herkomst van de abi, bij de bewaarder en, in voorkomend geval, bij de financiële auditors van de abi melding maken van situaties waarbij onnodige kosten ten laste zijn gebracht van de abi of haar deelnemers.

1 sexies. De lidstaten schrijven voor dat abi-beheerders ten minste jaarlijks de in lid 1 ter, punt b), vermelde voorwaarden evalueren. Bij deze evaluatie wordt rekening gehouden met de in het prijsstellingsproces omschreven criteria en de evaluatie omvat, voor abi's die worden verhandeld aan kleine beleggers, een vergelijking met de desbetreffende benchmark inzake kosten en prestaties die door ESMA overeenkomstig lid 1 septies wordt gepubliceerd.

Indien een abi of haar aandelenklassen, wanneer zij verschillende kostenstructuren hebben, afwijken van de in lid 1 septies bedoelde relevante benchmark, voert de abi-beheerder een aanvullende toetsing en nadere evaluaties uit en stelt deze vast of de kosten en lasten niettemin gerechtvaardigd en evenredig zijn. Indien de rechtvaardigheid en evenredigheid van de kosten en lasten niet kunnen worden aangetoond of indien de abi of haar aandelenklassen niet voldoen aan de andere door de abi-beheerder vastgestelde criteria van het prijsstellingsproces, worden die abi of haar aandelenklassen door de abi-beheerder niet aangeboden aan kleine beleggers.

1 septies. Na raadpleging van Eiopa en de bevoegde autoriteiten, ontwikkelt ESMA in voorkomend geval benchmarks om een vergelijkende beoordeling mogelijk te maken van de kosten en prestaties van abi's, of hun aandelenklassen als zij verschillende kostenstructuren hebben, en maakt zij deze benchmarks openbaar, zodat deze kunnen worden gebruikt voor de in lid 1 sexies bedoelde evaluatie.

Indien haalbaar worden er algemene benchmarks ontwikkeld voor abi's, of hun aandelenklassen als zij verschillende kostenstructuren hebben, die worden aangeboden aan kleine beleggers en die over soortgelijke niveaus beschikken wat betreft prestaties, risico's, strategie, doelstellingen of andere kenmerken.

Deze benchmarks geven een bereik weer van kosten en prestaties, met name gevallen waarin de kosten en prestaties aanzienlijk afwijken van het gemiddelde. De benchmarks worden regelmatig geactualiseerd.”;

(b) lid 3 wordt vervangen door:

“3. De Commissie stelt middels gedelegeerde handelingen overeenkomstig artikel 56 en onder de voorwaarden van de artikelen 57 en 58 maatregelen vast tot precisering van de door de relevante bevoegde autoriteiten te hanteren criteria om te beoordelen of abi-beheerders aan hun verplichtingen uit hoofde van lid 1 van dit artikel voldoen, alsook maatregelen om ervoor te zorgen dat de abi-beheerder voldoet aan de in de leden 1 tot en met 1 sexies van dit artikel beschreven verplichtingen, met name om:

a) de minimumvereisten voor het prijsstellingsproces te specificeren zodat wordt voorkomen dat onnodige kosten ten laste worden gebracht van de abi en haar deelnemers, met name door:

i) ervoor te zorgen dat kosten op correcte wijze worden geïdentificeerd en gekwantificeerd en voldoen aan de in lid 1 bis, punt a), vastgestelde voorwaarde,

ii) aan te geven welke kosten ten laste van de abi en haar deelnemers kunnen worden gebracht, rekening houdend met het kostenniveau en de aard van de kosten door te verwijzen naar een lijst met in aanmerking komende kosten die voldoen aan de in lid 1 bis, punten b) en c), vermelde voorwaarden en aan de voorwaarden waaronder de bevoegde autoriteiten per geval kosten kunnen toestaan die niet zijn opgenomen in de lijst met in aanmerking komende kosten, maar die voldoen aan de in lid 1 bis, punten b) en c), vermelde voorwaarden,

iii) mogelijke belangenconflicten en maatregelen ter beperking van het ontstaan van belangenconflicten aan te geven,

iv) een procedure vast te stellen voor het bepalen van het compensatieniveau indien er onnodige kosten ten laste van de beleggers zijn gebracht;

b) te voorzien in criteria ter bepaling van de vraag of de kosten al dan niet gerechtvaardigd en evenredig zijn overeenkomstig lid 1 ter, punt b), en voor het nemen van corrigerende maatregelen zoals bedoeld in lid 1 sexies, en de door ESMA voor de ontwikkeling van haar benchmarks te gebruiken methode te specificeren.”;

(c) het volgende lid 4 wordt toegevoegd:

“4. Uiterlijk op ... [PB: datum invoegen = vijf jaar na de in artikel 7, lid 2, van deze richtlijn bedoelde datum] en na raadpleging van ESMA dient de Commissie bij de Raad en het Parlement een verslag in over de uitvoering van dit artikel. In het verslag wordt ten minste het volgende geëvalueerd:

(a) of dit artikel een positieve invloed heeft gehad op de kosten en prestaties van abi's die aan kleine beleggers worden aangeboden, en in welke mate;

(b) of de in lid 1 sexies bedoelde evaluatie evenredig is wat betreft de complexiteit en de door abi's gemaakte kosten.”.

(62) Aan artikel 24, lid 2, wordt het volgende punt f) toegevoegd:

“f) informatie over de ten laste van beleggers gebrachte kosten en de prestaties van de abi, op het niveau van elke abi of op het niveau van de aandelenklassen van de abi indien deze aandelenklassen verschillende kostenstructuren hebben.”.

(63) Aan artikel 46, lid 2, wordt het volgende punt n) toegevoegd:

“n) de verplichting op te leggen beleggers terug te betalen wanneer er onnodige kosten ten laste zijn gebracht van de abi of haar deelnemers.”.

(64) In artikel 56, lid 1, wordt na de eerste zin de volgende zin ingevoegd:

“De bevoegdheid om de in artikel 12 bedoelde gedelegeerde handelingen vast te stellen, wordt aan de Commissie verleend gedurende een periode van vier jaar vanaf [PB: datum van inwerkingtreding van de wijzigingsrichtlijn invoegen].”.

Artikel 6

Omzetting

1. De lidstaten zorgen ervoor dat de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen die nodig zijn om aan deze richtlijn te voldoen, uiterlijk ... [PB datum invullen = 12 maanden na de datum van inwerkingtreding van deze richtlijn] worden vastgesteld en bekendgemaakt. Zij delen de Commissie de tekst van die bepalingen onmiddellijk mee.
2. Zij passen die bepalingen toe vanaf ... [PB datum invullen = 18 maanden na de datum van inwerkingtreding van deze richtlijn].
3. Wanneer de lidstaten die bepalingen aannemen, wordt in die bepalingen zelf of bij de officiële bekendmaking ervan naar deze richtlijn verwezen. De regels voor deze verwijzing worden vastgesteld door de lidstaten.
4. De lidstaten delen de Commissie de tekst van de belangrijkste bepalingen van intern recht mee die zij op het onder deze richtlijn vallende gebied vaststellen.

Artikel 7

Inwerkingtreding

Deze richtlijn treedt in werking op de twintigste dag na die van de bekendmaking ervan in het *Publicatieblad van de Europese Unie*.

Artikel 8

Adressaten

Deze richtlijn is gericht tot de lidstaten.

Gedaan te Brussel,

Voor het Europees Parlement
De voorzitter

Voor de Raad
De voorzitter

Financieel memorandum — Strategie voor retailbeleggingen

1. KADER VAN HET VOORSTEL/INITIATIEF

1.1. Benaming van het voorstel/initiatief

1.2. Betrokken beleidsterrein(en)

1.3. Het voorstel betreft

1.4. Doelstelling(en)

1.4.1. Algemene doelstelling(en)

1.4.2. Specifieke doelstelling(en)

1.4.3. Verwachte resulta(a)t(en) en gevolg(en)

1.4.4. Prestatie-indicatoren

- 1.5.1. *Behoefte(n) waarin op korte of lange termijn moet worden voorzien, met een gedetailleerd tijdschema voor de uitrol van het initiatief*
- 1.5.2. *Toegevoegde waarde van de deelname van de Unie (deze kan het resultaat zijn van verschillende factoren, bijvoorbeeld coördinatiewinst, rechtszekerheid, grotere doeltreffendheid of complementariteit). Voor de toepassing van dit punt wordt onder “toegevoegde waarde van de deelname van de Unie” verstaan de waarde die een optreden van de Unie oplevert bovenop de waarde die door een optreden van alleen de lidstaat zou zijn gecreëerd.*
- 1.5.3. *Nuttige ervaring die bij soortgelijke activiteiten in het verleden is opgedaan*
- 1.5.4. *Verenigbaarheid met het meerjarig financieel kader en eventuele synergie met andere passende instrumenten*
- 1.5.5. *Beoordeling van de verschillende beschikbare financieringsopties, waaronder mogelijkheden voor herschikking*

1.6. Duur en financiële gevolgen van het voorstel/initiatief

1.7. Wijze(n) van uitvoering van de begroting

2. BEHEERSMAATREGELEN

2.1. Regels inzake het toezicht en de verslagen

2.2. Beheers- en controlesyste(e)m(en)

- 2.2.1. *Rechtvaardiging van de voorgestelde beheersvorm(en), uitvoeringsmechanisme(n) voor financiering, betalingsvoorwaarden en controlestrategie*
- 2.2.2. *Informatie over de geïdentificeerde risico's en het (de) systeem (systemen) voor interne controle dat is (die zijn) opgezet om die risico's te beperken*
- 2.2.3. *Raming en motivering van de kosteneffectiviteit van de controles (verhouding van de controlekosten tot de waarde van de desbetreffende financiële middelen) en evaluatie van het verwachte foutenrisico (bij betaling en bij afsluiting).*

2.3. Maatregelen ter voorkoming van fraude en onregelmatigheden

3. GERAAMDE FINANCIËLE GEVOLGEN VAN HET VOORSTEL/INITIATIEF

3.1. Rubriek(en) van het meerjarig financieel kader en betrokken begrotingsonde(e)l(en) voor uitgaven

3.2. Geraamde gevolgen voor de uitgaven

- 3.2.1. *Samenvatting van de geraamde gevolgen voor de uitgaven*
- 3.2.2. *Geraamde gevolgen voor beleidskredieten van Eiopa en ESMA*
- 3.2.3. *Geraamde gevolgen voor de personele middelen van Eiopa en ESMA*
- 3.2.4. *Verenigbaarheid met het huidige meerjarig financieel kader*
- 3.2.5. *Bijdragen van derden*

3.3. Geraamde gevolgen voor de ontvangsten

1. KADER VAN HET VOORSTEL/INITIATIEF

1.1. Benaming van het voorstel/initiatief

Pakket maatregelen gericht op de uitvoering van de strategie voor retailbeleggingen

1.2. Betrokken beleidsterrein(en)

Beleidsterrein: Interne markt

Activiteit: Financiële markten

1.3. Het voorstel betreft

een nieuwe actie

een nieuwe actie na een proefproject/voorbereidende actie⁴¹

de verlenging van een bestaande actie

de samenvoeging van een of meer acties tot een andere/een nieuwe actie

1.4. Doelstelling(en)

1.4.1. Algemene doelstelling(en)

De algemene doelstellingen van het initiatief zijn de versterking van het beschermingskader voor retailbeleggers om hen weerbaar te maken wanneer zij beleggingsbeslissingen nemen en te zorgen voor hun eerlijke behandeling wanneer zij beleggingsdiensten gebruiken om betere beleggingsprestaties te behalen. De strategie voor retailbeleggingen is er ook op gericht de efficiëntie en integratie van de interne markt te verbeteren voor alle financiële retaildiensten.

1.4.2. Specifieke doelstelling(en)

De specifieke doelstellingen van het initiatief zijn:

De aan beleggers verstrekte informatie verbeteren, evenals hun vermogen om goed geïnformeerde beleggingsbeslissingen te nemen. Met het initiatief wordt ernaar gestreefd het rechtskader te verbeteren door de informatieverschaffing aan te passen aan de digitale omgeving en relevanter te maken voor retailbeleggers en ervoor te zorgen dat retailbeleggers, onder meer via onlinekanalen, publicitaire mededelingen ontvangen die relevant en niet misleidend zijn.

De belangen van beleggers en tussenpersonen beter op elkaar afstemmen. De verbeteringen aan het kader zorgen ervoor dat het aan retailbeleggers verstrekte advies niet vooringenomen is als gevolg van geldelijke of niet-geldelijke prikkels die door productontwikkelaars aan tussenpersonen worden verstrekt, dat dit advies van goede kwaliteit is en op hun behoeften, voorkeuren en doelstellingen is afgestemd.

Waarborgen dat retailbeleggers kosteneffectieve producten aangeboden krijgen. Met de aangescherpte benadering in het wetgevingskader dat op de geboden waarde is gebaseerd,

⁴¹ In de zin van artikel 58, lid 2, punt a) of b), van het Financieel Reglement.

wordt ernaar gestreefd retailbeleggers te helpen een beter rendement te behalen en eenvoudiger toegang te geven tot kostenefficiëntere retailbeleggingsproducten.

1.4.3. *Verwachte resulta(a)t(en) en gevolg(en)*

Vermeld de gevolgen die het voorstel/initiatief zou moeten hebben op de begunstigden/doelgroepen.

De voorstellen zullen naar verwachting zorgen voor een grotere samenhang van het wetgevingskader, terwijl tegelijkertijd de regels voor de bescherming van beleggers worden aangescherpt. Dit moet worden bereikt door middel van een holistische benadering, waarbij gekeken wordt naar verschillende wetgevingsinstrumenten en ernaar wordt gestreefd geconstateerde problemen op te lossen via een verscheidenheid aan maatregelen. In de voorstellen komt met name aan de orde hoe de informatieverschaffing aan retailbeleggers plaatsvindt, wordt ingegaan op de regels inzake publicitaire mededelingen in een steeds digitalere omgeving en op het beheer van mogelijke belangenconflicten die zich voordoen als gevolg van de betaling van inducements en wordt besproken hoe wordt gewaarborgd dat de kosteneffectiviteit op passende wijze blijkt uit de bestaande goedkeuringsprocedure voor producten. Het wetgevingspakket bevat een aantal aanvullende maatregelen die erop gericht zijn de financiële geletterdheid te verbeteren, die het voor meer ervaren beleggers eenvoudiger maken om te worden ingedeeld als professionele belegger, de regels rondom geschiktheids- en adequaatheidsbeoordelingen versterken en de normen omtrent de professionele bekwaamheid van adviseurs verhogen, met daarnaast een aantal maatregelen die zijn bedoeld om het toezicht en de handhaving te verbeteren.

1.4.4. *Prestatie-indicatoren*

Vermeld de indicatoren voor de monitoring van de voortgang en de beoordeling van de resultaten

Niet-uitputtende lijst van potentiële indicatoren:

- ESMA en Eiopa worden belast met de monitoring van de doeltreffendheid van de digitale informatieverschaffing;
- wijziging in het aantal klachten over de kwaliteit/het gebrek aan informatie;
- beoordeling van de rol van de informatieverschaffing voor het nemen van geïnformeerde beleggingsbeslissingen;
- aantal risicowaarschuwingen met betrekking tot (agressieve) marketing;
- beoordeling van de mogelijkheden van de belegger om essentiële productinformatie te achterhalen op basis van de nieuwe vorm van informatieverschaffing voor marketing;
- opkomende marketinggerelateerde tendensen en risico's;
- distributie van retailbeleggingsproducten per beleggingstype;
- verandering in het totale aantal klachten over beleggingsadvies, portfeuillebeheer en de uitvoering van opdrachten;
- verandering in het aantal klachten op basis van ondernemingstype;
- distributie van de kosten en prestaties per beleggingstype;
- in kosten voor aan de kosteneffectiviteit gerelateerde benchmarks;

- verandering in het aantal klachten over provisies en kosten.

1.5. Motivering van het voorstel/initiatief

1.5.1. *Behoeft(e)n waarin op korte of lange termijn moet worden voorzien, met een gedetailleerd tijdschema voor de uitrol van het initiatief*

De voorliggende voorstellen moeten een oplossing bieden voor de volgende uitdagingen:

1. Retailbeleggers hebben geen relevante, vergelijkbare en eenvoudig te begrijpen informatie over beleggingsproducten, maar worden wel op ongepaste wijze beïnvloed door publicitaire mededelingen.

Relevante, vergelijkbare en eenvoudig te begrijpen informatie over beleggingsproducten is van belang om retailbeleggers te helpen goed geïnformeerde beslissingen te nemen. Dit doel wordt echter door verschillende factoren belemmerd die het vermogen van beleggers beperken om de informatie die zij nodig hebben te gebruiken en te begrijpen. Enkele van deze factoren hebben betrekking op tekortkomingen in het openbaarmakingskader voor retailproducten, andere hebben betrekking op een te laag niveau van financiële geletterdheid. De informatiedocumenten die aan retailbeleggers worden verstrekt, zijn vaak saai en de lay-out is vaak erg compact en niet lezersvriendelijk. Een te laag niveau van financiële geletterdheid maakt het moeilijker voor beleggers om beschikbare informatie te vinden en te beoordelen en hierover na te denken bij hun beleggingsbeslissingen.

De huidige regels omtrent openbaarmaking helpen consumenten onvoldoende bij het krijgen van inzicht in de onderliggende complexiteit van retailbeleggingsproducten. Als gevolg daarvan zijn er mogelijkheden om de informatieverschaffing aan te passen zodat deze retailbeleggers behulpzamer is bij het nemen van hun beslissingen.

Retailbeleggers worden steeds meer blootgesteld aan de invloed van sociale media en onlinemarketing. Het huidige kader is onvoldoende aangepast aan het toenemende gebruik van digitale kanalen voor retailbeleggingen. Daarnaast biedt het huidige kader onvoldoende mogelijkheden voor de onder retailbeleggers groeiende behoefte aan de opname van duurzaamheidsvoorkeuren.

2. Tekortkomingen in de procedures voor de ontwikkeling en distributie van beleggingsproducten in verband met de betaling van inducements en de mate waarin het ontwerp van het product de kostenefficiëntie en waarde voor de retailbelegger laat zien.

Sommige producten die worden aangeboden en aanbevolen aan retailbeleggers zorgen niet voor bevredigende beleggingsrendementen en zijn niet in het belang van de beleggers, noch komen ze overeen met hun beleggingsdoelstellingen, -behoeften en -voorkeuren. Zowel Eiopa als ESMA hebben geconstateerd dat bepaalde aan retailbeleggers aangeboden producten (zoals bepaalde gestructureerde beleggingsproducten of verzekeringsgebaseerde beleggingsproducten) de afgelopen jaren een zeer laag of negatief rendement hebben opgeleverd, met name na aftrek van provisies.

Vooraf producten die de betaling van inducements voor financiële tussenpersonen in het distributieproces omvatten, zijn erg duur. Ondanks de bestaande waarborgen om de daaruit voortvloeiende belangenconflicten te beperken, worden aan beleggers nog steeds producten aanbevolen die hen niet de beste waarde opleveren en hen ook niet helpen bij het bereiken van hun beleggingsdoelen voor de lange termijn.

Deze problemen hebben tezamen de onderstaande gevolgen:

1. beleggers worden mogelijk niet naar behoren beschermd of voldoende eerlijk behandeld;
2. sommige beleggers behalen geen goed rendement op hun belegging als gevolg van producten van slechte kwaliteit, waardoor het lastiger wordt om kapitaal te vergaren om hun pensioenbehoeften of andere levensdoelen te financieren;
3. aangezien retailbeleggers minder dan optimaal rendement behalen en niet begrijpen waarom hun financiële producten geen bevredigende prestaties leverden, kan hun vertrouwen in de kapitaalmarkten worden ondermijnd en kunnen ze worden ontmoedigd om überhaupt te gaan beleggen;
4. de daaruit voortvloeiende beperktere betrokkenheid van retailbeleggers kan een belemmering opleveren voor de pogingen om een efficiëntere, meer ontwikkelde en meer geïntegreerde kapitaalmarkt binnen de EU te bereiken.

1.5.2. *Toegevoegde waarde van de deelname van de Unie (deze kan het resultaat zijn van verschillende factoren, bijvoorbeeld coördinatiewinst, rechtszekerheid, grotere doeltreffendheid of complementariteit). Voor de toepassing van dit punt wordt onder "toegevoegde waarde van de deelname van de Unie" verstaan de waarde die een optreden van de Unie oplevert bovenop de waarde die door een optreden van alleen de lidstaat zou zijn gecreëerd.*

Redenen voor maatregelen op EU-niveau (ex ante)

Het rechtskader dat van toepassing is op de bescherming van retailbeleggers is uitgebreid en op EU-niveau grotendeels geharmoniseerd. Niettegenstaande het uitgebreide corpus aan wetgeving op EU-niveau, zijn tijdens het verzamelen van gegevens enkele aanzienlijke tekortkomingen geconstateerd, met name met betrekking tot de manier waarop retailbeleggingsproducten worden gedistribueerd en de manier waarop aan retailbeleggers informatie wordt verschaft. Er is op EU-niveau actie nodig omdat het voor de in deze effectbeoordeling overwogen opties noodzakelijk is het bestaande rechtskader, bestaande uit richtlijnen en verordeningen van de EU, te wijzigen. Afzonderlijke initiatieven op het niveau van de lidstaten zijn dan ook niet geschikt, aangezien de voorgestelde wijzigingen moeten worden aangebracht in richtlijnen en verordeningen van de EU en dus buiten de werkingssfeer van de wetgevingsbevoegdheden van de lidstaten liggen.

Verwachte gegenereerde toegevoegde waarde van de Unie (ex post)

De waarborging van een samenhangend kader ter bescherming van beleggers, waarmee consumenten weerbaar worden gemaakt en financiële beslissingen kunnen nemen en kunnen profiteren van de interne markt, is alleen mogelijk op EU-niveau, in nauwe samenwerking met de lidstaten.

Het huidige kader voor de bescherming van retailbeleggers bestaat grotendeels uit verschillende wetgevingsinstrumenten van de EU en om de in deze effectbeoordeling geconstateerde problemen aan te pakken en de grensoverschrijdende deelname van retailbeleggers in de EU te faciliteren, kan dit kader alleen op EU-niveau worden gewijzigd om zo de regels omtrent de bescherming van beleggers te actualiseren. Door op EU-niveau maatregelen te nemen en de operationele vereisten van dienstenaanbieders en de opgelegde informatieverschaffingsregels te harmoniseren, worden de complexiteit en de administratieve lasten voor de belanghebbenden verminderd en wordt de financiële stabiliteit bevorderd.

1.5.3. *Nuttige ervaring die bij soortgelijke activiteiten in het verleden is opgedaan*

In de evaluatie en de effectbeoordeling bij het wetgevingsvoorstel is beoordeeld hoe het bestaande kader heeft gepresteerd en hierbij zijn enkele tekortkomingen geconstateerd, met name in verband met de manier waarop sommige producten als gevolg van hun ontwerp hoge kosten met zich brengen en de weinig aantrekkelijke informatieve documenten die aan retailbeleggers worden verstrekt. Gedragstests die door Eiopa zijn uitgevoerd voorafgaand aan de afronding van het ontwerp van het essentiële-informatiedocument voor PEPP's zijn nuttig gebleken, en een soortgelijke aanpak zou passend zijn wanneer ESMA en Eiopa de wijzigingen in de informatieverschaffingsregels doorvoeren die deel uitmaken van dit wetgevingspakket.

1.5.4. *Verenigbaarheid met het meerjarig financieel kader en eventuele synergie met andere passende instrumenten*

De doelstellingen van het initiatief komen overeen met enkele andere beleidsgebieden van de EU en met lopende initiatieven, met name met het Uniebeleid voor de oprichting van een kapitaalmarktenunie (KMU). In haar nieuwe actieplan kapitaalmarktenunie van september 2020 heeft de Europese Commissie aangekondigd dat zij van plan is met een strategie voor retailbeleggingen in Europa te komen. Deze strategie moet ervoor zorgen dat retailbeleggers ten volle hun voordeel kunnen doen met kapitaalmarkten en dat de regels tussen de verschillende wetgevingsinstrumenten coherent zijn.

Het wetsvoorstel zou zeer beperkte gevolgen hebben voor het meerjarig financieel kader, aangezien er in het voorstel wordt voorzien in een aanvullende Uniebijdrage aan ESMA en Eiopa als gevolg van 16 aanvullende vte's (zeven tijdelijke functionarissen en negen arbeidscontractanten) die de autoriteiten zouden ontvangen voor de uitvoering van de door de wetgevers toegewezen aanvullende taken.

Een en ander levert een voorstel op om de personeelsformatie van het agentschap in het kader van de toekomstige jaarlijkse begrotingsprocedure uit te breiden. De agentschappen zullen blijven streven naar maximale synergie en efficiëntiewinst (onder meer via IT-systemen) en zullen nauwlettend toezien op de extra werklast ten gevolge van dit voorstel, die tot uiting zou komen in het aantal geautoriseerde personeelsleden dat door het agentschap in de jaarlijkse begrotingsprocedure wordt gevraagd.

1.5.5. *Beoordeling van de verschillende beschikbare financieringsopties, waaronder mogelijkheden voor herschikking*

Aan zowel ESMA als Eiopa is gevraagd of bij ondernemingen in rekening gebrachte vergoedingen een alternatieve manier zouden kunnen zijn om de kosten van verschillende initiatieven te dekken. Zij kwamen tot de conclusie dat het moeilijk is om een dergelijke aanpak te rechtvaardigen, aangezien de overwogen maatregelen niet rechtstreeks verband houden met toezichthoudende bevoegdheden, maar deel uitmaken van de ontwikkeling van het regelgevingskader.

1.6. **Duur en financiële gevolgen van het voorstel/initiatief**

beperkte geldigheidsduur

- Voorstel/initiatief is van kracht vanaf [DD/MM]JJJJ tot en met [DD/MM]JJJJ
- Financiële gevolgen vanaf JJJJ tot en met JJJJ
- onbeperkte geldigheidsduur**
- Uitvoering met een opstartperiode vanaf 2025 tot en met 2027,
- gevolgd door een volledige uitvoering.

1.7. Wijze(n) van uitvoering van de begroting⁴²

- Direct beheer** door de Commissie via
 - uitvoerende agentschappen
- Gedeeld beheer** met lidstaten
- Indirect beheer** door begrotingsuitvoeringstaken te delegeren aan:
 - internationale organisaties en hun agentschappen (geef aan welke);
 - de EIB en het Europees Investeringsfonds;
 - de in de artikelen 70 en 71 bedoelde organen;
 - publiekrechtelijke organen;
 - privaatrechtelijke organen met een openbare dienstverleningstaak, voor zover zij zijn voorzien van voldoende financiële garanties;
 - privaatrechtelijke organen van een lidstaat, waaraan de uitvoering van een publiek-privaat partnerschap is toevertrouwd en waaraan voldoende financiële garanties worden geboden;
 - organen waaraan of personen aan wie de uitvoering van specifieke maatregelen op het gebied van het GBVB in het kader van titel V van het VEU is toevertrouwd en die worden genoemd in de betrokken basishandeling.

Opmerkingen

2. BEHEERSMAATREGELEN

2.1. Regels inzake het toezicht en de verslagen

Vermeld frequentie en voorwaarden.

In lijn met de reeds bestaande regelingen stellen de ETA's regelmatig verslagen op over hun activiteiten (waaronder interne rapportage aan het senior management, rapportage aan de raden en het jaarverslag) en zijn zij, wat hun gebruik van middelen en prestaties betreft, onderworpen aan audits door de Rekenkamer en de dienst Interne Audit van de Commissie.

⁴² Nadere gegevens over de wijzen van uitvoering van de begroting en verwijzingen naar het Financieel Reglement zijn beschikbaar op BUDGpedia: <https://myintracomm.ec.europa.eu/corp/budget/financial-rules/budget-implementation/Pages/implementation-methods.aspx>

De monitoring van en rapportage over de acties in het voorstel zullen in overeenstemming zijn met reeds bestaande vereisten en met nieuwe vereisten die uit onderhavig voorstel voortvloeien.

2.2. Beheers- en controlesyste(e)m(en)

2.2.1. Rechtvaardiging van de voorgestelde beheersvorm(en), uitvoeringsmechanisme(n) voor financiering, betalingsvoorwaarden en controlestrategie

De taken worden uitgevoerd via het indirecte beheer van Eiopa en ESMA met financiering die wordt verstrekt via de subsidie van de Unie aan de autoriteiten en uit de bijdragen van de nationale bevoegde autoriteiten (NBA's) in overeenstemming met de gebruikelijke financieringsformule (40 % Unie en 60 % NBA's van de lidstaten, plus de bijdrage van de NBA's van de EVA en het NBA-aandeel pensioenbijdragen van de werkgever).

Overeenkomstig artikel 30 van hun respectief financieel reglement moeten Eiopa en ESMA hun begrotingen uitvoeren met inachtneming van doeltreffende en efficiënte interne controle, die gebaseerd moet zijn op de beste internationale praktijken en op het door de Commissie vastgestelde interne controlekader voor haar eigen afdelingen.

Overeenkomstig artikel 70, lid 5, van Verordening (EU, Euratom) 2018/1046 van het Europees Parlement en de Raad (het "Financieel Reglement") is de interne controleur van de Commissie ook de interne controleur van Eiopa en ESMA. Overeenkomstig artikel 78, lid 3, van de financiële reglementen van Eiopa en ESMA is de interne controleur van de Commissie (d.w.z. de dienst Interne Audit) verantwoordelijk voor:

a) het beoordelen van de toereikendheid en de doeltreffendheid van de interne beheersystemen alsmede van de prestaties van de diensten bij de uitvoering van de programma's en acties in relatie met de ermee verbonden risico's;

b) het beoordelen van de efficiëntie en de doeltreffendheid van de interne- en andere controlesystemen die worden toegepast op elke verrichting tot uitvoering van de begroting van het orgaan van de Unie.

Deze verantwoordelijkheden van de dienst Interne Audit worden ook uitgebreid naar de door Eiopa en ESMA uitgevoerde taken overeenkomstig de voorgestelde wetgeving.

Net als de werkzaamheden van de dienst Interne Audit zijn Eiopa en ESMA onderworpen aan een externe controle, waaronder door de Europese Rekenkamer, die overeenkomstig artikel 104 van de financiële reglementen van Eiopa en ESMA elk jaar specifieke jaarverslagen opstelt over Eiopa en ESMA overeenkomstig de vereisten van artikel 287, lid 1, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie. 2.2.2. Informatie over de geïdentificeerde risico's en het (de) systeem (systemen) voor interne controle dat is (die zijn) opgezet om die risico's te beperken

In de beheers- en controlesystemen wordt voorzien door de verordeningen die het functioneren van de Europese toezichthoudende autoriteiten ("ETA's") regelen. Die instanties werken nauw samen met de dienst Interne Audit van de Commissie om ervoor te zorgen dat op alle gebieden van het internecontrolekader aan de passende normen wordt voldaan. Bovendien verleent het Europees Parlement op aanbeveling van de Raad elk begrotingsjaar aan elke ETA kwijting voor de uitvoering van haar begroting.

- 2.2.3. *Raming en motivering van de kosteneffectiviteit van de controles (verhouding van de controlekosten tot de waarde van de desbetreffende financiële middelen) en evaluatie van het verwachte foutenrisico (bij betaling en bij afsluiting).*

De beheers- en controlesystemen zoals voorzien in de verordeningen van de ETA's zijn reeds ingevoerd en worden geacht kosteneffectief te zijn. De verordening wordt regelmatig geëvalueerd en het risico op fouten is naar verwachting laag.

2.3. Maatregelen ter voorkoming van fraude en onregelmatigheden

Vermeld de bestaande en geplande preventie- en beschermingsmaatregelen, bijvoorbeeld in het kader van de fraudebestrijdingsstrategie.

Met het oog op de bestrijding van fraude, corruptie en andere onwettige activiteiten is Verordening (EU, Euratom) nr. 883/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 11 september 2013 betreffende onderzoeken door het Europees Bureau voor fraudebestrijding (OLAF) zonder enige beperking van toepassing op de ETA's. De ETA's beschikken over een specifieke fraudebestrijdingsstrategie en een daaruit resulterend actieplan. De maatregelen van de ETA's op het gebied van fraudebestrijding voldoen aan het Financieel Reglement, het fraudepreventiebeleid van OLAF en de bepalingen in de fraudebestrijdingsstrategie van de Commissie (COM(2019) 196), en tevens aan de bepalingen in de gemeenschappelijke benadering voor gedecentraliseerde agentschappen van de EU (juli 2012) en de bijbehorende routekaart. Daarnaast bevatten de verordeningen tot oprichting van de ETA's en de financiële verordeningen van de ETA's bepalingen over de uitvoering en controle van de begroting van de ETA's en de toepasselijke financiële regels, met inbegrip van die ter voorkoming van fraude en onregelmatigheden.

3. GERAAMDE FINANCIËLE GEVOLGEN VAN HET VOORSTEL/INITIATIEF

3.1. Rubriek(en) van het meerjarig financieel kader en betrokken begrotingsonde(e)l(en) voor uitgaven

- Bestaande begrotingsonderdelen

In volgorde van de rubrieken van het meerjarig financieel kader en de begrotingsonderdelen

Rubriek van het meerjarig financieel kader	Begrotingsonderdeel	Soort uitgave	Bijdrage			
	Nummer	GK/NGK ⁴³	van EVA-landen ⁴⁴	van kandidaat-lidstaten ⁴⁵	van derde landen	in de zin van artikel 21, lid 2, punt b), van het Financieel Reglement
1	Eiopa: <03.10.03>	GK	NEE	NEE	NEE	NEE
1	ESMA: <03.10.04>	GK	NEE	NEE	NEE	NEE

- Te creëren nieuwe begrotingsonderdelen

In volgorde van de rubrieken van het meerjarig financieel kader en de begrotingsonderdelen

Rubriek van het meerjarig financieel kader	Begrotingsonderdeel	Soort uitgave	Bijdrage			
	Nummer	GK/NGK	van EVA-	van kandidaat-	van derde	in de zin van artikel 21, lid 2,

⁴³ GK = gesplitste kredieten/NGK = niet-gesplitste kredieten.

⁴⁴ EVA: Europese Vrijhandelsassociatie.

⁴⁵ Kandidaat-lidstaten en, in voorkomend geval, aspirant-kandidaten van de Westelijke Balkan.

kader			landen	lidstaten	landen	punt b), van het Financieel Reglement
	N.v.t.					

3.2. Geraamde gevolgen voor de uitgaven

3.2.1. Samenvatting van de geraamde gevolgen voor de uitgaven

in miljoen euro (tot op drie decimalen)

Rubriek van het meerjarig financieel kader	Nummer	Rubriek 1: Eengemaakte markt, innovatie en digitaal beleid
---	--------	--

Eiopa: <03.10.03>			2023	2024	2025	2026	2027	TOTAAL
Titel 1:	Vastleggingen	(1)			0,042	0,085	0,117	0,244
	Betalingen	(2)			0,042	0,085	0,117	0,244
Titel 2:	Vastleggingen	(1a)			0,013	0,026	0,033	0,072
	Betalingen	(2a)			0,013	0,026	0,033	0,072
Titel 3:	Vastleggingen	(3a)			0,324	0,120	0,060	0,504
	Betalingen	(3b)			0,324	0,120	0,060	0,504
TOTAAL kredieten voor Eiopa <30.10.03>	Vastleggingen	=1+1a +3a			0,379	0,231	0,210	0,820
	Betalingen	=2+2a +3b			0,379	0,231	0,210	0,820

ESMA: <30.10.04>			2023	2024	2025	2026	2027	TOTAAL
Titel 1:	Vastleggingen	(1)			0,098	0,198	0,202	0,498
	Betalingen	(2)			0,098	0,198	0,202	0,498
Titel 2:	Vastleggingen	(1a)			0,026	0,052	0,053	0,131
	Betalingen	(2a)			0,026	0,052	0,053	0,131
Titel 3:	Vastleggingen	(3a)			0,360	0,160	0,080	0,600
	Betalingen	(3b)			0,360	0,160	0,080	0,600
TOTAAL kredieten voor ESMA <30.10.04>	Vastleggingen	=1+1a +3a			0,484	0,410	0,335	1,229
	Betalingen	=2+2a +3b			0,484	0,410	0,335	1,229

Rubriek van het meerjarig financieel kader	7	“Administratieve uitgaven”
---	----------	----------------------------

in miljoen euro (tot op drie decimalen)

		2023	2024	2025	2026	2027	TOTAAL
DG: <.....>							
• Personele middelen							
• Andere administratieve uitgaven							
TOTAAL DG <.....>	Kredieten						

TOTAAL kredieten onder RUBRIEK 7 van het meerjarig financieel kader	(Totaal vastleggingen = totaal betalingen)						
--	--	--	--	--	--	--	--

in miljoen euro (tot op drie decimalen)

		2023	2024	2025	2026	2027	TOTAAL
TOTAAL kredieten onder de RUBRIEKEN 1 tot en met 7 van het meerjarig financieel kader	Vastleggingen			0,863	0,641	0,545	2,049
	Betalingen			0,863	0,641	0,545	2,049

3.2.2. Geraamde gevolgen voor beleidskredieten van Eiopa en ESMA

- Voor het voorstel/initiatief zijn geen beleidskredieten nodig
- Voor het voorstel/initiatief zijn beleidskredieten nodig, zoals hieronder nader wordt beschreven:

Vastleggingskredieten (in miljoen EUR, tot op drie decimalen)

Vermeld doelstelling n en outputs ↓			2023	2024	2025	2026	2027	TOTAAL						
	OUTPUTS													
	Type ⁴⁶	Ge m. kost en	Aantal	Koste n	Aantal	Koste n	Aantal	Koste n	Aantal	Koste n	Aantal	Koste n	Totaal aantal	Totale kosten
SPECIFIEKE DOELSTELLING nr. 1: Eiopa														
— Output	Consumententests				1	0,510						1	0,510	
— Output	Beoordeling van de kosten en prestaties van retailbeleggingsproduc ten				1	0,300	1	0,300	1	0,150		1	0,750	
Subtotaal voor specifieke doelstelling nr. 1						0,810		0,300		0,150			1,260	
SPECIFIEKE DOELSTELLING nr. 2: ESMA														
— Output	Consumententests				1	0,500							0,500	
— Output	IT-systeem				1	0,400	1	0,400	1	0,200			1,000	
Subtotaal voor specifieke doelstelling nr. 2						0,900	1	0,400	1	0,200			1,500	

⁴⁶ Outputs zijn de te verstrekken producten en diensten (bv. aantal gefinancierde studentenuitwisselingen, aantal km aangelegde wegen enz.).

TOTALE KOSTEN						1,710		0,700		0,350		2,760
----------------------	--	--	--	--	--	-------	--	-------	--	-------	--	-------

3.2.3. Geraamde gevolgen voor de personele middelen van Eiopa en ESMA

3.2.3.1. Samenvatting

- Voor het voorstel/initiatief zijn geen administratieve kredieten nodig.
- Voor het voorstel/initiatief zijn administratieve kredieten nodig, zoals hieronder nader wordt beschreven:

in miljoen euro (tot op drie decimalen)

Eiopa ⁴⁷	2023	2024	2025	2026	2027	TOTAAL
---------------------	------	------	------	------	------	--------

Tijdelijke functionarissen (AD-rangen)			0,079	0,160	0,164	0,403
Tijdelijke functionarissen (AST-rangen)					0,082	0,082
Arbeidscontractanten			0,035	0,072	0,073	0,180
Gedetacheerde nationale deskundigen						

TOTAAL			0,114	0,232	0,319	0,665
---------------	--	--	--------------	--------------	--------------	--------------

Personeelsvereisten (vte):

Eiopa	2023	2024	2025	2026	2027	TOTAAL
-------	------	------	------	------	------	--------

Tijdelijke functionarissen (AD-rangen)			1	1	1	1
Tijdelijke functionarissen (AST-rangen)					1	1
Arbeidscontractanten			1	1	1	1
Gedetacheerde nationale deskundigen						

TOTAAL			2	2	3	3
---------------	--	--	----------	----------	----------	----------

⁴⁷ Totale kosten EU en NBA (met inbegrip van het NBA-aandeel pensioenbijdragen van de werkgever).

in miljoen euro (tot op drie decimalen)

ESMA	2023	2024	2025	2026	2027	TOTAAL
------	------	------	------	------	------	--------

Tijdelijke functionarissen (AD-rangen)			0,181	0,369	0,377	0,927
Tijdelijke functionarissen (AST-rangen)						
Arbeidscontractanten			0,081	0,164	0,167	0,412
Gedetacheerde nationale deskundigen						

TOTAAL⁴⁸			0,262	0,533	0,544	1,339
----------------------------	--	--	--------------	--------------	--------------	--------------

Personeelsvereisten (vte):

ESMA	2023	2024	2025	2026	2027	TOTAAL
------	------	------	------	------	------	--------

Tijdelijke functionarissen (AD-rangen)			2	2	2	2
Tijdelijke functionarissen (AST-rangen)						
Arbeidscontractanten			4	4	4	4
Gedetacheerde nationale deskundigen						

TOTAAL			6	6	6	6
---------------	--	--	----------	----------	----------	----------

⁴⁸ Totale kosten EU en NBA (met inbegrip van het NBA-aandeel pensioenbijdragen van de werkgever).

3.2.3.2. Geraamde behoefte aan personele middelen voor het verantwoordelijke DG

- Voor het voorstel/initiatief zijn geen personele middelen nodig
- Voor het voorstel/initiatief zijn personele middelen nodig, zoals hieronder nader wordt beschreven:

Raming in een geheel getal (of met hoogstens één decimaal)

	Jaar N	Jaar N+1	Jaar N+2	Jaar N+3	Vul zoveel jaren in als nodig om de duur van de gevolgen weer te geven (zie punt 1.6)		
• Posten opgenomen in de lijst van het aantal ambten (ambtenaren en tijdelijk personeel)							
20 01 02 01 en 20 01 02 02 (centrale diensten en vertegenwoordigingen van de Commissie)							
20 01 02 03 (delegaties)							
01 01 01 01 (onderzoek onder contract)							
10 01 05 01 (eigen onderzoek)							
• Extern personeel (in voltijdequivalenten, vte)⁴⁹							
20 02 01 (AC, END, INT van de “totale financiële middelen”)							
20 02 03 (AC, AL, END, INT en JED in de delegaties)							
Begroting sonderde(e)l(en) (vermeld welke) ⁵⁰	— centrale diensten ⁵¹						
	— delegaties						
01 01 01 02 (AC, END, INT — onderzoek onder contract)							
10 01 05 02 (AC, END, INT — eigen onderzoek)							
Ander begrotingsonderdeel (te vermelden)							
TOTAAL							

⁴⁹ AC = Agent Contractuel (arbeidscontractant); AL = Agent Local (plaatselijk functionaris); END = Expert National Détaché (gedetacheerd nationaal deskundige); INT = Intérimaire (uitzendkracht); JED = Jeune Expert en Délégation (jonge deskundige in delegaties).

⁵⁰ Subplafond voor extern personeel uit beleidskredieten (vroegere “BA”-onderdelen).

⁵¹ Voornamelijk voor de fondsen voor het cohesiebeleid van de EU, het Europees Landbouwfonds voor plattelandsontwikkeling (Elfpo) en het Europees Fonds voor maritieme visserij en aquacultuur (EFMZVA).

Voor de benodigde personele middelen zal een beroep worden gedaan op het personeel van het DG dat reeds voor het beheer van deze actie is toegewezen en/of binnen het DG is herverdeeld, eventueel aangevuld met middelen die in het kader van de jaarlijkse toewijzingsprocedure met inachtneming van de budgettaire beperkingen aan het beherende DG kunnen worden toegewezen.

Beschrijving van de uit te voeren taken:

Ambtenaren en tijdelijk personeel	
Extern personeel	

De beschrijving van de kostenberekening per voltijdequivalent moet in het derde onderdeel van bijlage V worden opgenomen.

3.2.4. Verenigbaarheid met het huidige meerjarig financieel kader

- Het voorstel/initiatief is verenigbaar met het huidige meerjarig financieel kader.
- Het voorstel/initiatief vergt herprogrammering van de betrokken rubriek van het meerjarig financieel kader.

Zet uiteen welke herprogrammering nodig is, onder vermelding van de betrokken begrotingsonderdelen en de desbetreffende bedragen.

De begrotingsonderdelen Eiopa <03.10.03> en ESMA <03.10.04> moeten worden geherprogrammeerd om te voorzien in de onder 3.2.1 bedoelde aanvullende kredieten.

- Het voorstel/initiatief vergt toepassing van het flexibiliteitsinstrument of herziening van het meerjarig financieel kader.⁵²

Zet uiteen wat nodig is, onder vermelding van de betrokken rubrieken en begrotingsonderdelen en de desbetreffende bedragen.

N.v.t.

3.2.5. Bijdragen van derden

- Het voorstel/initiatief voorziet niet in medefinanciering door derden
- Het voorstel/initiatief voorziet in medefinanciering, zoals hieronder wordt geraamd:

in miljoen euro (tot op drie decimalen)

	2023	2024	2025	2026	2027	Totaal
Raming van de door NBA-bijdragen gedekte kosten			1,320	1,020	0,884	3,224
TOTAAL medegefinancierde kredieten (met inbegrip van pensioenbijdragen van werkgever)			1,320	1,020	0,884	3,224

—

⁵² Zie de artikelen 12 en 13 van Verordening (EU, Euratom) 2020/2093 van 17 december 2020 tot bepaling van het meerjarig financieel kader voor de jaren 2021-2027.

3.3. Geraamde gevolgen voor de ontvangsten

- Het voorstel/initiatief heeft geen financiële gevolgen voor de ontvangsten
- Het voorstel/initiatief heeft de hieronder beschreven financiële gevolgen:
 - voor de eigen middelen
 - voor overige ontvangsten
 - Geef aan of de ontvangsten worden toegewezen aan de begrotingsonderdelen voor uitgaven

in miljoen euro (tot op drie decimalen)

Begrotingsonderdeel voor ontvangsten:	Voor het lopende begrotingsjaar beschikbare kredieten	Gevolgen van het voorstel/initiatief ⁵³							
		Jaar N	Jaar N+1	Jaar N+2	Jaar N+3	Vul zoveel jaren in als nodig om de duur van de gevolgen weer te geven (zie punt 1.6)			
Artikel.....									

Voor de diverse ontvangsten die worden “toegewezen”, vermeld het (de) betrokken begrotingsonderde(e)l(en) voor uitgaven.

Vermeld de wijze van berekening van de gevolgen voor de ontvangsten.

⁵³ Voor traditionele eigen middelen (douanerechten en suikerheffingen) moeten nettobedragen worden vermeld, d.w.z. na aftrek van 20 % aan inningskosten.

Aanhangsel van het financieel memorandum

Algemene aannamen:

- Wetgeving treedt in 2025 in werking.
- De kosten van de uitgaven voor aanvullend personeel (titel 1) zijn berekend met behulp van de gemiddelde personeelskosten die van toepassing zijn vanaf januari 2023, te weten 142 000 EUR per tijdelijke functionaris en 62 000 EUR per arbeidscontractant (dit zijn de totale gemiddelde standaardkosten per tijdelijke functionaris en per arbeidscontractant na aftrek van de standaardkosten van 29 000 EUR voor gebouw- en IT-kosten die samenhangen met aanvullende vte's, ook wel "habillage" genoemd).

De actuele correctiecoëfficiënten die van toepassing zijn op Eiopa in Frankfurt (100,6) en ESMA in Parijs (116,8) zijn op deze standaardkosten toegepast, en die bedragen zijn vervolgens vanaf 2024 met 2 % geïndexeerd (zoals gebruikelijk bij de programmering van de Uniebegroting op basis van het feit dat de inflatie in sommige jaren minder en in andere jaren meer bedraagt).
- De kosten voor aanvullende infrastructuur- en administratieve uitgaven (titel 2) zijn berekend door toepassing van de standaard gebouw- en IT-kosten ("habillage") van 29 000 EUR per vte die in 2023 van toepassing zijn op financiële memoranda bij een besluit plus een standaard onkostenvergoeding van 2 500 EUR per vte voor andere administratieve kosten die niet vallen onder de "habillage"-toewijzing (d.w.z. 31 500 EUR per vte). Voor wat betreft de personeelskosten in titel 1 is de 31 500 EUR per vte vanaf 2024 met 2 % geïndexeerd.

Onderbouwing van de verzochte middelen (personeels- en operationele kosten)

De verzochte middelen zijn noodzakelijk voor de uitvoering van de volgende taken door Eiopa en ESMA:

1. Technisch advies door ESMA en Eiopa voor de ontwikkeling van een EU-sjabloon voor de openbaarmaking van kosten op grond van MiFID II en de richtlijn verzekeringsdistributie ("IDD").
2. Het ontwikkelen van richtsnoeren door ESMA en Eiopa voor het gebruik van "cruciale informatie" in publicitaire mededelingen in het kader van MiFID en de IDD.
3. Technisch advies door ESMA en Eiopa voor de criteria ten aanzien van de kosteneffectiviteit, waaronder de methode voor vergelijkingen (benchmarks) en de verzameling van informatie voor deze benchmarks (zowel voor distributeurs als voor ontwikkelaars).
4. Het verzamelen van gegevens over kosten en prestaties van retailbeleggingsproducten (voor het opstellen van de benchmarks).
5. Het ontwikkelen en actualiseren, indien nodig, van rapportagesjablonen.
6. ESMA en de Eiopa de bevoegdheid geven om aan ondernemingen het systematische gebruik van risicowaarschuwingen op te leggen.
7. Het oprichten en uitvoeren van samenwerkingsplatformen door ESMA (en Eiopa).
8. NBA's zouden verplicht geconsolideerde gegevens over grensoverschrijdende activiteiten moeten rapporteren aan Eiopa. Eiopa zou een mandaat krijgen om een

beperkte, maar nuttige en geharmoniseerde rapportage van grensoverschrijdende activiteiten op te stellen.

Dit zijn nieuwe taken voor Eiopa en ESMA. Zowel ESMA als Eiopa zijn van plan huidige vte's in te zetten voor enkele van de taken (respectievelijk 4 en 1,3 vte). De behoefte aan middelen voor de beoogde taken kan echter niet volledig worden gedekt door het opnieuw toewijzen van bestaand personeel of reeds geplande operationele uitgaven. Naar verwachting moeten beide ETA's vanaf 2025 deze taken gaan uitvoeren.

Vanwege de tijdelijke aard van de taken 1, 2, 3, 5, 6 en 8 zijn voor de uitvoering daarvan voornamelijk functies voor arbeidscontractanten voorzien.

Er zijn bepaalde winsten op het gebied van efficiëntie meegewogen als gevolg van de groepering van de volgende taken:

- de taken 1, 2 en 6,
- de taken 3, 5 en 8,
- de taken 4 en 7,

die door dezelfde personeelsleden kunnen worden uitgevoerd, hetzij gelijktijdig of na elkaar.

De personeels- en IT-begrotingen voor taak 4 (het verzamelen van gegevens over kosten en prestaties van retailbeleggingsproducten) zijn aanzienlijk hoger voor ESMA, aangezien deze autoriteit de taken op een veel grotere schaal moet verrichten (informatie verzamelen over een groter aantal producten).

De aanschafkosten voor consumententests zijn geraamd op 500 000 EUR elk voor Eiopa en voor ESMA, met mogelijke synergieën als er wordt overgegaan tot een gezamenlijke aanbestedingsprocedure.

Geraamde NBA-kosten voor door Eiopa uit te voeren activiteiten

miljoen EUR

Eiopa			2023	2024	2025	2026	2027	TOTAAL
Titel 1: personeelskosten	Vastleggingen	(1)			0,072	0,147	0,202	0,421
	Betalingen	(2)			0,072	0,147	0,202	0,421
Titel 2: infrastructuur- en administratieve uitgaven	Vastleggingen	(1a)			0,019	0,039	0,050	0,108
	Betalingen	(2a)			0,019	0,039	0,050	0,108
Titel 3: operationele uitgaven	Vastleggingen	(3a)			0,486	0,180	0,090	0,756
	Betalingen	(3b)			0,486	0,180	0,090	0,756
TOTAAL kredieten	Vastleggingen	=1+1a +3a			0,577	0,366	0,342	1,285
	Betalingen	=2+2a +3b			0,577	0,366	0,342	1,285

Geraamde NBA-kosten voor door ESMA uit te voeren activiteiten

miljoen EUR

ESMA			2023	2024	2025	2026	2027	TOTAAL
Titel 1: personeelskosten	Vastleggingen	(1)			0,164	0,335	0,342	0,841
	Betalingen	(2)			0,164	0,335	0,342	0,841
Titel 2: infrastructuur- en administratieve uitgaven	Vastleggingen	(1a)			0,039	0,079	0,080	0,198
	Betalingen	(2a)			0,039	0,079	0,080	0,198
Titel 3: operationele uitgaven	Vastleggingen	(3a)			0,540	0,240	0,120	0,900
	Betalingen	(3b)			0,540	0,240	0,120	0,900
TOTAAL kredieten	Vastleggingen	=1+1a +3a			0,743	0,654	0,542	1,939
	Betalingen	=2+2a +3b			0,743	0,654	0,542	1,939

Geraamde NBA-kosten voor door Eiopa en ESMA uit te voeren activiteiten

miljoen EUR

Eiopa en ESMA			2023	2024	2025	2026	2027	TOTAAL
Titel 1: personeelskosten	Vastleggingen	(1)			0,236	0,482	0,544	1,262
	Betalingen	(2)			0,236	0,482	0,544	1,262
Titel 2: infrastructuur- en administratieve uitgaven	Vastleggingen	(1a)			0,058	0,118	0,130	0,306
	Betalingen	(2a)			0,058	0,118	0,130	0,306
Titel 3: operationele uitgaven	Vastleggingen	(3a)			1,026	0,420	0,210	1,656
	Betalingen	(3b)			1,026	0,420	0,210	1,656
TOTAAL kredieten	Vastleggingen	=1+1a +3a			1,320	1,020	0,884	3,224
	Betalingen	=2+2a +3b			1,320	1,020	0,884	3,224

Geraamde totale kosten (EU en NBA) voor door Eiopa uit te voeren activiteiten

miljoen EUR

Eiopa			2023	2024	2025	2026	2027	TOTAAL
Titel 1: personeelskosten	Vastleggingen	(1)			0,114	0,232	0,319	0,665
	Betalingen	(2)			0,114	0,232	0,319	0,665
Titel 2: infrastructuur- en administratieve uitgaven	Vastleggingen	(1a)			0,032	0,065	0,083	0,180
	Betalingen	(2a)			0,032	0,065	0,083	0,180
Titel 3: operationele uitgaven	Vastleggingen	(3a)			0,810	0,300	0,150	1,260
	Betalingen	(3b)			0,810	0,300	0,150	1,260
TOTAAL kredieten	Vastleggingen	=1+1a +3a			0,956	0,597	0,552	2,105
	Betalingen	=2+2a +3b			0,956	0,597	0,552	2,105

Geraamde totale kosten (EU en NBA) voor door ESMA uit te voeren activiteiten

miljoen EUR

ESMA			2023	2024	2025	2026	2027	TOTAAL
Titel 1: personeelskosten	Vastleggingen	(1)			0,262	0,533	0,544	1,339
	Betalingen	(2)			0,262	0,533	0,544	1,339
Titel 2: infrastructuur- en administratieve uitgaven	Vastleggingen	(1a)			0,065	0,131	0,133	0,329
	Betalingen	(2a)			0,065	0,131	0,133	0,329
Titel 3: operationele uitgaven	Vastleggingen	(3a)			0,900	0,400	0,200	1,500
	Betalingen	(3b)			0,900	0,400	0,200	1,500
TOTAAL kredieten	Vastleggingen	=1+1a +3a			1,227	1,064	0,877	3,168
	Betalingen	=2+2a +3b			1,227	1,064	0,877	3,168

Geraamde totale kosten (EU en NBA) voor door Eiopa en ESMA uit te voeren activiteiten

miljoen EUR

Eiopa en ESMA			2023	2024	2025	2026	2027	TOTAAL
Titel 1: personeelskosten	Vastleggingen	(1)			0,376	0,765	0,863	2,004
	Betalingen	(2)			0,376	0,765	0,863	2,004
Titel 2: infrastructuur- en administratieve uitgaven	Vastleggingen	(1a)			0,097	0,196	0,216	0,509
	Betalingen	(2a)			0,097	0,196	0,216	0,509
Titel 3: operationele uitgaven	Vastleggingen	(3a)			1,710	0,700	0,350	2,760
	Betalingen	(3b)			1,710	0,700	0,350	2,760
TOTAAL kredieten	Vastleggingen	=2+2a +3b			2,183	1,661	1,429	5,273
	Betalingen	=2+2a +3b			2,183	1,661	1,429	5,273